

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

0.167

LEONARDI LESSII.
 è Societate IESV Theologi

*Opusculum Asceticum
 posthumum.*

*Quinquaginta Considerationum,
 De Quinquaginta*

NOMINIBVS DEI,

in tres Libellos,

Viz

**PVRGATIVÆ, ILLUMINATIVÆ
 VNITIVÆ,**

pro

Incipientibus, Progredientibus

Perfectis

distributum:

subtextâ

*ad singulas Considerationes
 Precationes,*

*ex
 Operibus eiusdem Auctoris.*

EDITIO OCTAVA.

DOCTE

ET

VENETIIS

*Typis Andree Iuliani,
 et Ioannis Cagnolini.*

M. DC. LXXVIII.

REVERENDISSIMO D.D.
P. STEPHANO COSMO

Somaschenſis Religionis
VICARIO GENERALI,

Et in Sereniſſima Venetorum Republica
Publico Oratori, & Bullæ Clemen-
tinæ Conſervatori.

Prodit nunc pri-
mum nostris è
typis, Reueren-
diſſime Pater,
Opusculum *Leonardi Lessii*

de Quinquaginta Nominibus Dei, tuoque illum venerabilissimum aspectui, glorioso veluti Mœcenate subnixum, & virtutum maiestatem in te uno veneraturum, quam non licuit reverentiæ gratia nisi è specula contemplari. Nimirum ad ingenuam debitorum nostrorum, quibus Dominationi Tuæ devincimur, commemorationem nos advocat humanitas tua, quæ omnes excipit, fouet, & nonnisi beneficiis adstrictos dimittit. Mente scilicet æquè, ac moribus præstas, & suavi quadam violentia ita extorques ab omnibus amorem, ut

in-

integrum non sit non amare,
Mercurium refers olim credi-
tum Deorum nuncium, sed
qualem efformari solitum le-
gimus, qui pretiosa intus
complecteretur Idola. Elucet
equidem facilis in te benigni-
tas, par rebus summis dex-
teritas, mitis comitas, con-
stans integritas, pietas sin-
gularis, virtutes demum om-
nes animo comprehendis,
quas recensere nec quisquam
potest, nec tua patitur mode-
ratio. Sanctum tibi scimus
fuisse, intemeratumque Con-
siliium, dum Præpositi Gene-
ralis munere perfungereris,
vel omnem vitæ particulam

A 3 in

in publica Religionis commo-
da impendere , vel contentio-
rem operam aliquatenus in-
termittere , hunc tantum in
finem vt longius impenderes .
Suspexit olim Serenissima hæc
Respublica admirata in te vno
Oratoris munus obeunte, ger-
manam eloquentiæ Ideam ,
& suspicit adhuc maximam
Consilij maturitatem cum in-
tegritate coniunctam , dum
tibi Clementinę Bullę Conser-
uatoris titulum non tam Di-
gnitate , quam meritis con-
uenire experta est . Quare
opusculum hoc non te adit
ambitione ductum , sed vt
officij haud nescium , non
vno

vno tibi nomine addictiffi-
mos nostrum animos teste-
tur . Conjicias hinc æterni
obsequij argumentum , &
cum tales agnoscas , quos
nempe haud lateat in te sum-
mam virtutum colere ; beni-
gno , vt facis , patrocinio fo-
ueas . Vale .

Dominat. Tuæ Reuerendis.

Venetijs Die 2. Februarij 1678.

Humilimi & Addictiss.

Andreas Iuliani, & Ioannes Cagnolini.

PIE ET ERUDITE

LECTOR.

*Eptimum jam vides prolo
redivivum Libellum A-
sceticum posthumum R. P.
Leonardi Lessij de quin-
quaginta Nominibus Dei.
Primo quidem eo vultu
prodiit quem à parente accepit, Quin-
quaginta tantummodo Nomina Dei, to-
tidem Considerationibus complectens.
Deinde verò, ut gustui tuo serviret, sua-
vissima quadam pietatis ambrosia persua-
sas Precationes ex variis Lessij Opuscu-
lis habuit adjunctas: & ita etiam Galli-
cè prodiit. Nunc autem eorum jussu, qui-
bus nihil non debeo, quique in Nomini-
bus illis omnem exercenda perfectionis
normam contineri judicabant; eorum,
inquam, jussu, ipsas quidem, ut à Lessio
conscriptæ, Considerationes penitus illa-
batas iterum exhibeo: ipsas verò Preca-
tiones (quia quadam longiores sunt, &
pluribus perfectionibus deserviunt) ita
membratim dissecai, ut ex una plures di-
vulsa, singulis Considerationibus singu-
la, & subinde plures uni subnectantur.
Et quia nonnumquam ad rectam conne-
xionem alio aliquando ingressu, & alio
fine*

sine opus fuit, ut cuique Considerationi sua responderet Precatio, id ipsum alio caractere supplevi; ne, scilicet, illa Lessianis miscerentur. Atque hæc omnia in tres Libellos, seu tres Vias Mysticas, Purgativam, Illuminativam, & Unitivam, eo consilio distribui, ut unicuique, pro ea, qua ad perfectionem ingredi parat methodo, aut iam ingressus est, viam carpere liceat: interim severè observans ne me viarum istarum ducem exhibeam, sed ipsam Oecumenici Concilii Tridentini certissimam doctrinam, qua justificationis initium, incrementum, perfectionemque complectitur: id dumtaxat hic assequi conatus, ut singulis Viis eas Considerationes easque Preces apponere, quæ singularum Viarum & indices essent, & ad singularum extremam metam conducirerent. Præterea ut ad supremum Viæ Unitivæ fastigium cuiusvis facilius esset aditus; Libello tertio, qui ad sublimem contemplationem comparatus est, brevem, sed instructissimum Tractatum præmisi, in quo Mystica Theologia auctoris nostri ita manifestè reserat, ut imposteriorum non admodum difficile sit assequi, quibus modis & actibus Deus contemplantium mentibus uniat, quosque effectus in illis operetur. Ad hæc, singulis Viis Jaculatorias Precationes, veluti earum levamenta, & sub-

inde legendos flores , adjeci . *Litanias* quoque ex ipsis Dei Nominibus , quasi *scalas* , quibus calum petas construxi . *Triplicem* denique *Indiculum* attexui : quorum prior res *Opusculo* hocce comprehensas ; alter *vari*a pro quolibet statu hominis *Christiani* *praesidia* ; tertius pro *octidua*na *spiritualium* *exercitiorum* *recolle-*ctione , *quotidianas* *commentationes* *com-*plectitur . Sic *variè* *instructus* hic *Libellus* *geminato* *prælo* *Parisiis* *Latine* *vulga-*tus est ; at *Belgicè* in *Belgio* . Tu *pariter* *fruere* , & *vale* .

	<i>Errata</i>	<i>Correcta</i> .
Pag. 27	manent	manant
49	prouidebas	præuidebas
52	pro	proh
58	dilitescere	delitescere
72	inuestigabiles	ininuestigabiles
82	peruentas	peruenias
97	fuscipere	suspicere
105	operatur	operatus
115	sanguine	sanguinis
140	Domni nus	Dominus
143	salurem	salutem
ibidem	fi	fi
154	inuisibilis	inuisibili
158	inuestigabiles	ininuestigabiles
169	ruere	tuere
174	fortem	fontem
191	emagis	magis
ibidem	fui	fuis
219	quasiuite	quæsiuite
220	parent	patent
260	fiti	fit .

R.P.

R. P.

LEONARDI LESII

E

SOCIETATE JESU
THEOLOGI,Divinarum Perfectionum compendiaria
expositio .

A D

*mentem sursum elevandam , & maxi-
marum Virtutum actus facili
modo excitandos ,*

I N

TRES LIBELLOS
Viæ Purgativæ , Illuminativæ ,
& Unitivæ , distributa .

P R O L O C U T I O .

I homo in primævo statu inno-
centiæ & justitiæ originalis
perstitisset , non fuisset illi dif-
ficile cælestia , & divina medi-
tari , divinamque præsentiam
semper præ oculis habere ;
& maximarum virtutum , ut fidei , spei , chari-
tatis , religionis , gratitudinis , humilitatis , re-
verentiæ , obedientiæ , &c. functiones in animo

A 6 suo

suo excitare , & mentem cum Deo suavissimè conjungere : habebat enim ille status singularem Dei assistentiam, mentem illustrantem , & eam in suo conatu adjuvantem , ad Deum cognoscendum, & ad omnia virtutum officia cum magna voluptate & facilitate obeunda . Verùm everso isto statu per peccatum , sublata est illa divini Spiritus ordinaria opitulatio; & ad nudæ naturæ nostræ infirmitatem delapsi sumus : qua fit, ut divinarum rerum consideratio, & omnia virtutum exercitia nobis facta sint difficilia ac laboriosa ; & plerumque absque suavitate , & cum tædio à nobis obeantur . Facile est menti nostræ terrena & corporalia cogitare , & totum diem in illorum studio & tractatione consumere; historias vel veras vel fabulosas evolvere ; bella & prælia imaginari ; sed valdè difficile illi est se supra ista corporalia sensibus & imaginationi consueta erigere , & in cælestium rerum, præsertim divinarum perfectionum & proprietatum, consideratione, sese occupare . Unde opus est aliqua formula brevi & expedita , quam mens sequatur; & in qua, implorato auxilio divino, se ad divinæ excellentiæ notitiam exerceat . Nullum sanè exercitium spirituale salubrius ; nullum quoque jucundius, & majoris consolationis , cum progressum in eo aliquem fecerimus ; nullum omnino ad virtutes assequendas efficacius; nullum ad animum illustrandum , & lumen in omnibus functionibus vitæ præbendum potentius . Ut enim Scriptura divina ait : *Nosse te, consummata justitia est ; & scire justitiam, & virtutem tuam, radix est immortalitatis .* Qua de re plura alibi .

Quam

Quam ob causam Divinas Perfectiones, seu Attribute, quæ Deo tribuuntur in Scripturis Sacris, brevissimè, ad imitationem S. Dionysii Areopagitæ, (cujus lectio mihi jam à quinquaginta annis mirificè placuit) explicare, & oculos proponere statui, omissis plerisque Scripturæ, & Patrum testimoniis, & Theologicis rationibus; (quæ omnia alibi satis profecuti sumus) ut tantò faciliùs mens possit illa apprehendere, & ex illorum conceptu affectus congruentes elicere; & hoc modo animum Deiformem, ut Dionysius loquitur, efficere.

ALIUD PRÆAMBULUM.

De Oratione, & optimo
orandi modo.

Nota. Quia singula Considerationes de Dei Nominibus, proximam orandi, ac meditando materiam suppeditant; visum fuit opera pretium, hoc præambulum præstruere ejusdem Auctoris. Ex lib. 4 de Summo bono, cap. 1.

ORATIO generatim complectitur laudem, gratiarum actionem, & petitionem. Est enim insigne Religionis opus, quo Deum honoramus vel laudando, vel gratias pro beneficiis acceptis agendo, vel nova ab ipso beneficia, tamquam omnium bonorum fonte, postulando. *Obsecratio*, seu obtestatio per sacra, nempe, per Dei misericordiam, per Christum, per Christi merita, &c. ad Petitionem pertinet, neque

neque distinctam orationis speciem constituit ; sed dumtaxat causas concedendi allegat .

Quàm autem hoc opus , si debito modo fiat , sit salutare , constat ex tribus causis . *Primò* ; quia est summi meriti ; cùm ad illud præstantissimarum virtutum functiones concurrant ; ut fidei , spei , charitatis , religionis , humilitatis , gratitudinis . Ad laudem enim concurrit fides , charitas , & religio : ad gratiarum actionem , fides , charitas , & gratitudo : ad petitionem , fides , spes , religio , & humilitas . Ita que excepta Sacramentorum perceptione , nihil salubrius aut præstantius in hac vita , quàm incumbere sedulò orationi . *Secundò* ; quia est veluti generale quoddam instrumentum ad omnia saluti opportuna à Deo facilè obtinenda . Est enim , ut S. Joannes Chrysostomus ait , instar clavis cujusdam , per quam omnes Dei thesauros possumus aperire , & ex illis accipere quidquid nobis commodum videtur ad æternam salutem consequendam . Omnia enim ista oratione certissimè possumus impetrare . Quod ut diligenter consideremus , & verissimum esse sciamus , Scriptura plurimis locis inculcat . Matth. 7. & Lucæ 11. Dominus ait : *Et ego dico vobis petite , & dabitur vobis ; quarite , & invenietis ; pulsate , & aperietur vobis . Omnis enim qui petit accipit , & qui quarit invenit , & pulsanti aperietur .* Ubi sexies diversis verbis idem repetit , ut nos certissimos reddat ; & confirmat duobus exemplis pulcherrimis : nimirum amici nocte intempesta petentis panem ab amico ; & filii petentis panem , vel piscem , vel ovum à parente . Deinde sic concludit ; *Si ergo vos cùm sitis mali , nostis lo-*

na data (quæ à vobis non habetis , sed aliunde accepistis) dare filiis vestris ; quanto magis Pater vester de calo dabit Spiritum bonum petentibus se ? Idem Joan. 1. *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo , hoc faciam ; ut glorificetur Pater in Filio .* Et statim addit , idem ferè repentes. *Si quid petieritis me in nomine meo , hoc faciam .* Marci 11. *Omnia quacumque orantes petitis , credite quia accipietis , & evenient vobis .* Hisce toties repetitis sententiis , vult nos Dominus reddere certos , nos omnia ad salutem accommodata accepturos , si , prout decet , ipsum per orationem adierimus .

Tertiò ; quia est medium ordinariè ad salutem necessarium . Nam pleraque auxilia ad salutem opportuna per orationem nobis sunt impetranda : nempe quæ ad superandas tentationes , & ad perseverandum in finem , ordinariè sunt necessaria . Etsi enim Deus ex sua ineffabili benignitate etiam non orantibus multa sæpe auxilia præstet ; tamen auxilia majora , & singularem illam protectionem ac directionem , qua quis perseverat in finem & consequitur salutem , nec promisit , nec ordinariè confert nisi orantibus . Unde Scriptura sæpe monet ut semper oremus : nimirum , quantum humana conditio patitur . Eccles. 18. *Non impediaris orare semper .* Quasi dicat : Nullam rem , nullum officium admittas , quod te impediat , quò minus possis semper orare ; nimirum , quantum fert humana fragilitas . Marci 13. *Videte , vigilate , & orate ; nescitis enim quando tempus sit , quo sistendi estis supremo Judici* Luc. 18. Dominus parabola ostendit , quòd oporteat semper

per orare, & non deficere; &c. 2. *Vigilate omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere omnia illa (pericula salutis) qua futura sunt, & stare ante Filium hominis.* 2. ad Theſſal. 5. *Sine intermissione orate.* Ratio est; quia vult se & sua beneficia agnosci, & nos cōfiteri, sine ejus gratia & auxilio non posse salutis pericula evadere, tentationes superare, aut salutem consequi. Itaq; vult nos assidue ad se recurrere per orationem, & hoc modo omnia salutifera impetrare.

Itaque qui orationi, prout oportet, est deditus, certissimus sit, nihil eorum, quæ ad salutem sunt opportuna, ex parte Dei, ipsi defuturum: ac proinde certus sit, se fore salvum, si ex parte sua divinæ gratiæ per socordiam & crassam negligentiam non defuerit.

Porro ut debito & cōvenienti modo oremus, quædam sunt observanda, tum ante orationem, tum in ipsa oratione. Ante enim orationem opus est quadam præparatione, de qua Sapiens Ecclesiastici 18. *Ante orationem prepara animam tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deum.* Tentare enim Deum censetur, qui modo ad impetrandum inepto, & qui potius iram, quam beneficium meretur, impetrare contendit.

Hæc præparatio tria requirit. *Primo*, ut Deū, cum quo agendum est, ante oculos nobis ponamus, & nos in conspectu ejus sistamus. Hoc autem multis modis fieri potest. *Primo*, si concipiamus illum tamquam spiritum per omnia diffusum, omnia implentem & continentem, nostraq; omnia clarissime intuentem & sentientē. Ipse enim ubique præsens est, *et oculi ejus deorsus milibus sola lucidiores, intuentes omnes vias*

vias hominum, & cordium arcana. Quo sic ob oculos proposito & considerato, tamquam cum præfente, & nos intuente ac audiente, tota oratione agendum.

Secundò, si concipiatur tamquam lux immensa intimè nobis præfens, & in corde nostro cum omnibus thesauris & donis suis, cum tota potentia, sapientia, sanctitate, & bonitate sua (quibus in momento nos sanctos & beatos efficere potest) residens. Et hoc modo dirigimus totam orationem ad eum tamquam intra nos constitutum, & in fundo animæ nostræ absconditum.

Tertiò, concipi potest sub augusta forma sedens in solio cælesti, circumfusus luce infinita & infinitis Angelorum myriadibus: quo modo apparuit Danieli, & Joanni in Apocalypsi, & Isaia, & aliis.

Quartò, proponi potest ob oculos Christus Dominus in natura assumpta, vel ut pendens in Cruce in monte Calvaria; vel ut sedens ad dexteram Patris, circumfusus Angelorum & beatorum spirituum immenso exercitu; vel ut sedens in nubibus Judex vivorum & mortuorum. His vel similibus modis Deum concipere debemus, quando seriò orare volumus, & ei sic proposito, nos animo vel in cælo vel in terra humillimè prosternere; ut tota nostra oratio ad eum, tamquam præsentem, & nos videntem & audientem, dirigatur. Qui enim cum aliquo vult colloqui, debet, eum habere præsentem, & tamquam cum præfente agere; alioqui sermonem ad illum non dirigit, sed in aërem loquitur. Unde hæc consideratio præfentia divina, in oratione est maximè necessaria, & diligentissimè

mè procuranda. Qui in ea probè est exercitatus, non solum magno fructu, sed etiam magna facilitate & suavitate orare potest.

Secundo loco præparatio requirit, ut cogitemus quidnam cum Deo tractaturi simus. Sicut qui cum magno aliquo Principe acturus est, priùs cogitat, quidnam debeat tractare; ita multò magis qui acturus cum Deo, antè expendere debet quid agere velit: nimirum an illum laudare, an gratias agere, an beneficia aliqua ab eo postulare; & quænam ea sint.

Tertio loco petendum à Domino auxilium, quo dignè tantum munus præstare possimus; nimirum ea mentis elevatione & attentione, ea reverentia & eo affectu, quo par est creaturam cum suo Creatore colloqui. Unde commodissimum tempus, quo maximè est mens serena & apta contemplationi, deligendum, omnesque aliæ cogitationes & curæ penitè excludendæ: perinde ac si cum rebus humanis tibi nihil sit commercii, & solus cum Deo & Angelis ejus sis in mundo.

Hac præparatione præmissa accedendum ad ipsam orationem: quæ ut optimo modo fiat, tria postulat. *Primo*, magnam attentionem ad Deum cui loquimur, quem nobis in præparatione ob oculos posuimus; quia tota oratio ad ipsum tamquam ad præsentem dirigi debet. Ex hac attentione fit, ut cum magna reverentia preces nostras faciamus.

Secundò requirit magnam attentionem circa sensum verborum quæ pronuntiamus, præsertim cum Psalmos, vel alias Orationes jam compositas recitamus. Itaque danda est opera, ut
anteà

anteà probè illa intelligamus, vel piam aliquam illorum intelligentiam perceptam habeamus. Etsi enim qui recitant Preces Canonicas, præcepto Ecclesiæ satisfaciant, & etiam opus pium ac meritorium præstent, si saltem ad Deum, cui loquuntur, attenti sint, & cum reverentia sacra illa verba proferant, quamvis ea non intelligant; longè tamen præstantior foret oratio, si sensum illorum perciperent, & eo spiritu quo primò concepta & scripta, Deoque à Propheta sunt decantata, proferrent.

Tertidò, ut conemur in nobis excitare, & induere illos affectus, quos oratio in singulis suis partibus exigit, quosque ipsi Auctores sacri, & viri sancti ac illuminati in decantando sentire consueverunt. Quod ut assequamur, expedit non valdè multa orando legere, aut recitare, nec celeriter: fieri enim non potest, ut oratio multùm sapiat animæ palato, dum cursim transi-
tur. Opus est aliqua mora in considerando, ut affectus excitetur; præsertim varius pro varietate materiæ; quæ occurrit. Difficile est hoc exactè præstare in longa oratione; quia opus est multo tempore, & mens tam longo conatu non parùm fatigatur. Itaque in breviori oratione, verbi gratia in Oratione Dominica, Salutatione Angelica, in Symbolo; in uno vel altero Psalmo, in paucis Hymnis, & similibus, id omni ope conandum. Et quamvis in principio sit aliqua difficultas; usus tamen sensum rem reddit facilem & delectabilem. Porrò singuli versiculi, imò singula pænè verba sunt attentissimè consideranda, & eorum vis expendenda, allatis variis conceptibus, causis, effectis, modis, &c.
Ideo

Ideoque expedit singulos versiculos bis terve repetere, nec transire ulterius, donec eos veluti degustaveris. Quæ ut melius intelligantur, statuas exemplum in Oratione Dominica.

Pater noster qui es in calis. Verè Pater noster: tu enim nos ex nihilo ad imaginem & similitudinem tuam benignissimè condidisti, tu lapsos in peccatum ab æterna morte redemisti, tu nos in filios adoptasti, tu Spiritu tuo sanctificasti, tu ad cælestem hereditatem vocasti, & providentiæ paternæ nos ad illam dirigis. Tu Pater noster, Creator noster, Redemptor noster, Sanctificator noster, Director noster, & Largitor bonorum omnium. Hæc omnia hæc *Patris* appellatione comprehenduntur. Convenit hoc nomē Deo respectu nostri, prout complectitur totam sanctissimam Trinitatem; omnia enim opera Paternitatis in nos, sunt cōmunia toti Trinitati.

Qui es in calis. Ibi te aperis, ibi te manifestas, ibi cognosceris & amaris, benediceris & laudaris in sæcula sæculorum. *In calis*, in beatissimorum spirituum mentibus, quæ omnibus cælis corporeis capaciores. Ibi fulget majestas tuâ, ibi regnas & triumphas in æternum.

Sanctificetur nomen tuum. Sanctificetur nomen tuum (quidquid tu es & diceris) in hac extrema Regni tui parte; sanctificetur in hominibus. Omnes mortales te cognoscant, te timeant, te ament, te laudent & benedicant in sæcula. In hoc nominis tui sanctificatio est sita; hæc semper vigeat, efflorescat, & crescat usque in finem mundi.

Ad veniat regnum tuum. Excindatur regnum impietatis, regnum peccati & diaboli:

Re.

Regnum tuum adveniat, & omnibus domine-
tur. Primum quidem Regnum fidei, spei, & cha-
ritatis, per quæ in cordibus omnium nationum
regnes: deinde æternum illud Regnum beatæ
visionis, in quo tu eris omnia in omnibus. Hoc
Regnum non diù differatur; sed completo mox
Sanctorum numero, se aperiat.

Fiat Voluntas tua, sicut in celo, & in terra.
Voluntas tua; consilia tua, præcepta tua, bene-
placitum tuum. Hæc triplex voluntas tua sic
impleatur in terra, sicut impletur in celo, Om-
nes obediant præceptis tuis, omnes pareant san-
ctissimis inspirationibus tuis, omnes probent
beneplacitum tuum,

Panem nostrum quotidianum da nobis ho-
die: panem corporalem & spiritalem, alimenta
corporum & animorum. Sicut corpus nutritur
cibus visibilibus; ita anima verbo tuo, doctrina
et illustratione tua, et in primis pane illo divino,
qui de celo descendit, qui spiritus est & vita,
qui mundo vitam attribuit; corpore, inquam, &
sanguine Filii tui. Omnem hunc panem da no-
bis hodie, id est, quamdiu hodie nominatur: ut
exponit Apostolus ad Hebr. 3. hoc est, toto tem-
pore vitæ hujus mortalis.

Et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos
dimittimus debitoribus nostris. Ecce, Pater,
ignosco omnibus qui me injuria affecerunt, vel
quovis modo in me peccaverunt; nihil illis mali
exopto; sed benedictionem tuam & Spiritum san-
ctum tuum illis imprecor. Ignosce itaque, et mi-
hi quidquid in te peccavi: relaxa culpas & sup-
plicia, debita culparum & pœnarum, quarum
tibi reus sum & debitor. Hæc omnia debita re-
mitte

22 PRÆAMBULUM DE ORATIONE.

mitte mihi per infinitam bonitatem & misericordiam tuam, per sanguinem & merita Christi Fili tui Domini nostri. Mira Dei benignitas, qua se paratum exhibet condonare nobis decem millia talentorum, si nos proximo velimus condonare paucos denarios.

Et ne nos inducas in tentationem. Semper nobis adsis auxilio & protectione tua; ut nulla nos tentatio vincat, nullæ mundi vel carnis illecebræ in peccatum trahant.

Sed libera nos à malo. A malo culpæ & pœnæ, ab omnibus diaboli insidiis, & tandem ab omnibus hujus vitæ malis; & transfer in regnum tuū, ubi te summo bono æternū fruamur.

Amen. Ita fiat, Domine Pater, Rex cæli & terræ: ita fiat, exaudi hæc mea vœta, & imple illa secundum bonitatem & misericordiam tuam.

En specimen accuratioris modi orandi, qui mirificè & mētem illustrat, & affectum excitat, & dulcedinem in singulis partibus latentem gustare facit: multoq; fortasse melius est, hoc modo semel Orationem Dominicam recitare, quàm centies cursim cum parva attentione. Quòd si alicui sit injunctum, ut ter vel quinquies recitet Orationem Dominicam; facilè id præstare potest toties repetendo singulos versiculos, illisq; inherendo meditatione, juxta modum nunc explicatum. Hoc serè modo B. Franciscus Orationem Dominicam recitare solebat, & B. Pater noster Ignatius eum modum valdè commendat in libello Exercitiorum. Nec video quæ ratio orãdi possit esse præstantior. Facilè autem quibusvis aliis precationū & laudum formulis, & Psalmis, & Hymnis, & Versiculis accommodari potest.

LIBELLUS PRIMUS

De Quinquaginta

NOMINIBUS DEI.

CONSIDERATIONES
VIÆ PURGATIVÆ,PRO
INCIPIENTIBUS.*Primus passus Via Purgativa.*

ACTUS FIDEI.

Documentum.

T quis per Viam Purgativam
accedat ad Deum, recta ac di-
stincta vestigia assignat Oecu-
menicum Concilium Triden-
sinum Sess. 6. de Justificatio-
ne, cap. 6. *Requirat in primis*
actum fidei. Disponuntur, ait, ad ipsam justifi-
tiam, dum excitati divina gratia, & adjuti, Fi-
dem ex auditu concipientes, liberè moventur in
Deum, credentes vera esse, quæ divinitus reve-
lata, & promissa sunt. *Et infra:* De hac disposi-
tione scriptum est; Accedentem ad Deum, oportet credere quia est, & quòd inquirentibus se re-

numerator sit. Hebr. 11. *Ita Tridentinū. Ut au-*
de credas, quia est; servire poterit Consideratio
 de Deo & Divinitate: *itē de ipso esse, & qui est.*

Ut deinde credas quod inquirentibus se re-
munerator sit, usui esse poterit Consideratio de
 Deo, ut est salus nostra: *itē de Deo, ut est gloria*
 nostra: *itē de Æternitate Dei. Igitur sequētibz*
Cōsiderationibz actus vīdē Fidei intermisce.

CONSIDERATIO I.

De Deo, & Divinitate.

DEUS dupliciter concipi potest secundum
 Dionysium. 1. Per affirmationes, seu con-
 ceptus positivos, quibus omnes perfectiones ei
 tribuuntur. 2. Per negationes, seu conceptus ne-
 gativos, quibus omnes perfectiones, ut à mente
 creata absque lumine gloriæ concipiuntur, de
 eo negantur. Priori modo concipimus Deū esse
 spiritum sublimissimum, optimum, maximum,
 sempiternum, potentissimum; sapientissimum,
 benignissimum, sanctissimum, justissimum, mi-
 sericordissimum, pulcherrimum; rebus omnibus
 intimè præsentem, omnia interiùs creantem,
 formantem, conservantem, gubernantem, & ad
 suam gloriam ordinantem, tamquam primum
 principium & finem rerum omnium.

Similis descriptio Dei colligi potest ex S. Au-
 gustino, lib. 1. Conf. c. 4. paucis additis, hoc mo-
 do: Deus est spiritus summus; optimus, maxi-
 mus, & sempiternus; potentissimus & benignissi-
 mus, misericordissimus & justissimus, secretissi-
 mus & præsentissimus, fortissimus & pulcherri-
 mus;

mus, simplicissimus & perfectissimus, indivisibilis & immensus, stabilis & incomprehensibilis; immutabilis, mutans omnia; semper agens, semper quietus; colligens, nec egens; creans & nutriens & perficiens, portans & implens & protegens: ex quo omnia, per quem omnia, propter quem omnia.

Et S. Bernardus *lib. 5. cap. 11. de Consideratione ad Eugenium*, sic describit Deum: *Quid est Deus? voluntas omnipotens, benignissima virtus, lumen aeternum, incommutabilis ratio, summa beatitudo, creans mentem ad se participandum, vivificans ad sentiendum, afficiens ad appetendum, dilatans ad capiendum, justificans ad promovendum, accendens ad zelum, fecundans ad fructum, dirigens ad aequitatem, formans ad benevolentiam, moderans ad sapientiam, roborans ad virtutem, visitans ad consolationem, illuminans ad cognitionem, perpetuans ad immortalitatem, implens ad felicitatem, circumdans ad securitatem.* Omitto alias, quas habet eodem libro, quæ ferè sunt per affirmationes.

Posteriori modo Deus concipitur esse Spiritus infinitus, immensus, sempiternus, infinitè supra omnem perfectionem, excellentiam, & magnitudinem à mente creata conceptibilem elevatus; supra omnem substantiam, supra omnem potentiam, omnem sapientiam, omnem intellectum, omnem lucem, omnem pulchritudinem, omnem sanctitatem, omnem justitiam, omnem bonitatem, omnem beatitudinem, omnem gloriam; adeò ut ipse nihil

horum propriè sit, nulli horum sit similis, sed infinitè sublimior, & præstantior.

Ratio est; primò, quia omnes illæ perfectiones, ut à nobis, vel ab Angelis, absque lumine gloriæ concipiuntur, sunt limitatæ in ratione entis, ita ut alia aliam non includat: ut verò sunt in Deo, sunt prorsus illimitatæ, ita ut se mutuo includant. Deinde menti creatæ obijciuntur per modum formarum accidentalium, sicut se habent in rebus creatis. In Deo sunt una simplicissima substantia, seu forma per se subsistens. Ob has causas Dionysius Areopagita multis locis hunc modum concipiendi Deum, præfert ei qui est per affirmationes. Vide cap. 2. de cælesti Hierarchia, & cap. 1. & 2. de divinis nominibus, & cap. 3. de mystica Theologia.

Possunt etiam hi duo modi misceri, sicut miscentur in hac descriptione: Deus est incomprehensibilis bonitas in sua essentia, inscrutabilis profunditas in sua sapientia, inaccessibleis altitudo in sua eminentia, ineffabilis latitudo in sua charitate, infinita longitudo in sua æternitate, simplicissima puritas in sua sanctitate, absoluta immensitas in sua magnitudine, caligo lucidissima, solitudo abundantissima, simplicitas perfectissima, sibi & beatis omnibus Paradisus & cælum, æterna vita, æterna requies, æterna beatitudo, & omnium bonorum infinita plenitudo.

Quòd ad Divinitatem attinet, etsi ipsa à Deo, nullo modo ex parte rei, aut in conceptu videntium Deum distinguatur; tamen in nostro conceptu seu concipiendi modo, est aliqua

qua distinctio : cùm divinitas concipiatur ut forma , Deus ut quid constitutum ex forma & substantia . Dupliciter autem Divinitas concipi potest .

1. Per modum essentiæ seu naturæ intellectualis infinitæ , ex qua quodammodò manent omnes illæ perfectiones , quæ attributa vocantur ; ita ut hæc non contineantur in ratione divinitatis , seu essentiæ divinæ formaliter , sed tamquam in fundamento ; sicut proprietates in rebus creatis .

2. Concipi potest , tamquam forma simplicissima per se subsistens , infinitæ perfectionis , quæ formaliter contineat omnes perfectiones in sua summa elevatione consideratas : ita ut Deus per illam formam sit formaliter potens , sapiens , bonus , sanctus , justus , &c. imò sit formaliter ipsa potentia , sapientia , bonitas , sanctitas , justitia , &c. non accidentaria , sed substantialis , & per se subsistens . Et hic modus concipiendi est præstantior , & Deo dignior , ut alibi fusiùs declaratum est , tum ratione , tum Sanctorum Patrum testimoniis . Sic enim divina essentia formaliter continet omnem perfectionem simplicem , non tantùm fundamentaliter : & ipsæ perfectiones habent se per modum substantiæ , non accidentis , vel proprietatis accessoriæ .

28 CONSIDERATIONES
P R E C A T I O
A D D E U M
E T
D I V I N I T A T E M.

Ex lib. 7. de Perfect. cap. 3.

AD te accedo viva fide instructus, ò Domine: tu Deus meus es, & non est alius. Tu Deus super omnes Deos, tu omnis divinitatis abyssus. An, ut pictor, adjiciam omnes virtutum colores? Tu omnes superexcedis. An, ut sculptor, rejiciam, quidquid rude, indolatum, superfluum, impositum? Tu omni imperfectione cares, omni circumscriptione, omni limitatione, omni termino.

Tu omnis perfectionis auctor & exemplar, & finis, & conservator, omnem terminans infinitatem, omnem transiliens finem, omnem definiens mensuram, omnem fingens speciem, omnem formans informitatem. Tu per te perfectus, & superfectus, & antepfectus, omnem perfectionem & excellentiam simplici unitate præhabens.

Tu sine quantitate magnus, sine qualitate bonus, sine numero infinitus, sine figura formosus, sine tempore æternus, sine loco immensus, sine extensione diffusus, sine multiplicitate perfectus, sine situ altissimus. Tu centrum universi, ad quod omnia quiescunt, à quo

à quo omnia sustentantur. In te omnis amoris illicitum, omnis desiderii consummatio, omnis motionis terminus, omnis appetitus satietas.

Hac ita esse certissimè fide credo, & admodùm gaudeo Deum meum talem esse, & ita esse coram toto orbe profiteor.

*Modus legendi hanc Precationem,
& sequentes.*

NOta. Quia hac Precatio, & reliqua, quas per intervalla inferimus, sunt plena succo, & continent medullam rerum, qua toto libro de qualibet perfectione ab Auctore tractata sunt, ideoque Recollectiones precatoria ab eodem nuncupantur; expedit attentè perlegere, & usurpare modum orandi, qui sit per quamdam vocum & temporum commensurationem. De hoc ita loquitur S. P. Ignatius in libello suo Exercitiorum spiritualium hebdomada quartà: Hic orandi modus in eo consistit, ut inter singulas respirandi vires singula orationis verba transmittamus, expensà interim, vel significatione prolatae vocis; vel personæ, ad quam oratio spectat, dignitate; vel mea ipsius vilitate; vel utriusque postremò differentia. Eodem procedendum modo in verbis reliquis.

CONSIDERATIO II.

Deo ipso Esse, & qui est.

DEus dicitur *esse, & qui est, & existens* (ut Septuaginta vertunt Exodi 3.) quinque modis vel rationibus.

1. Ut fons & causa totius esse; cum omne esse, & omne ens ab ipso sic, & assidue ab ipso, sicut lumen à Sole, dependeat.

2. Quia non habet esse aliquod limitatum; neque est hoc, vel illud, sicut Angelus vel homo: *sed universè est*, totum esse in se complectens, & ab æterno anticipans; cum tota essendi plenitudo, totaque entis latitudo & amplitudo in ipso plenissimè & eminentissimè contineatur.

3. Quia *sempiternè est*, suo esse, suaque vita totam implens, adæquans, in se complectens & ambiens æternitatem.

4. Quia *immensè est*, totam implens spatio- rum imaginabilium immensitatem.

5. Quia *immutabiliter est*, omnia sua ita simul habens, & firmiter possidens, ut nihil unquam possit amittere; cum omnia habeat per suam immutabilem essentiam, cui nulla potest fieri accessio, nulla decessio.

P R E C A T I O .

Ad ipsum Esse, & qui est.

Ex lib. 2. de Perfect. cap. 4.

Quid credo, cùm Deum esse credo? *Adjura, Domine, incredulitatem, & imbecillitatem meam. Credo te illud esse, à quo omne habet esse quod est: credo te completi omne illud esse, quod aliquid est: credo te esse, quod semper fuisti; & fuisse ante omne quod fuit: credo te hìc esse cum omni esse, & ubique esse, quod hìc es: credo te constanter fore, quod ab aeterno fuisti, & nunc esse, quod in aeternum futurus es.*

Da mihi, Domine, ut comprehendam, cum omnibus Sanctis, quæ sit longitudo, latitudo, sublimitas, & profundum Divinitaris tuæ; ut à me totus cogitatione, & affectu deficiens, in illud pelagus immergar, ibique perdam meipsum & creata omnia, nihil aliud attendens, nihil aliud sentiens, amans, desiderans, aut requirens ampliùs; sed in te solo acquiescens, & omne bonum in te possidens & perfruens. Sicut enim essentia tua infinita est & immensa; ita omne bonum, quod in te est, infinitum pariter & immensum est. Quis adeò avarus est, ut infinitum & immensum bonum ei non satis sit? Nihil ergo extra te quæram aut desiderem, sed tu mihi sis instar omnium, & supra omnia; Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.

32 CONSIDERATIONES
CONSIDERATIO III.

De Deo, ut est salus nostra.

Salus nostra dicitur; 1. Quia liberat nos ab æterna morte. Imò quantum in ipso est, liberat omnes homines, solvendo pretium abundantissimum, quod infinitis peccatoribus & infinitis peccatis abolendis sufficiat.

2. Quia est causa donorum gratiæ, & omnium bonorum operum, quibus salutem æternam meremur: & tota hujus mundi machina eò dirigitur, ut salutem æternam consequamur. Omnia enim propter electos.

3. Quia est auctor & fons donorum gloriæ, in quibus salus æterna formaliter consistit; nempe visionis & fruitionis Dei.

4. Quia ipse est objectum salutis æternæ, unde tota æternæ vitæ essentia, excellentia, suavitas, & duratio interminabilis dependet. Ipsum enim videre, amare, gustare, vita æterna est, & ipsius, & omnium Sanctorum.

P R E C A T I O.

Ad Deum, ut est salus nostra.

Ex lib. 1. de Perfect. cap. 7.

Domine Deus, virtus mea, & salus mea, qui non tantum Deus credentium es, sed inquirentibus te Remunerator es; utentibus nimirum dono gratia, ac lytro salutis; utentibus hoc mundo, tamquam non utantur: da mihi, cum Apostolo tuo, omnia arbitrari ut
Ber.

stercora, ut te unum lucrifaciam, qui eris merces mea magna nimis.

Vilescant mihi omnia transitoria propter te, & chara sint mihi omnia tua; & tu, Deus meus, plus quàm omnia. Quid enim sunt cetera omnia ad excellentiam bonorum tuorum? Fumus sunt, umbra sunt & vanitas omnes divitiæ & deliciæ, omnisque gloria hujus mundi, quæ miserè oculos mortalium fascinant, ne vera illa bona, quæ in te sunt, cognoscere & persequi valeant. Et sicut qui dormiunt, inani imagine divitiarum, voluptatum & honorum delusi, nihil horum inveniunt cùm excitantur; sed cum dolore animi vident se miserè deceptos: ita accidit omnibus hujus mundi amatoribus; vitæ istius per mortem corporis discusso somno, mente in lucem alterius sæculi expeigiscente.

Nihil igitur illorum amem aut æstimem; sed te solum, & bona tua, quæ in te recondita, quæ tu ipse es, quibus fruuntur æternùm, qui hisce caducis contemptis, tibi inhæserint. Amem te supra omnia, & semper serviam tibi: quia infinitè melior es omnibus, & dignus, ut omnis amor, omnis benevolentia, omnis benedictio, omnis gratulatio, omnis gloria, omnis servitus tibi ab omni creatura in omnem æternitatem deferatur & impendatur.

CONSIDERATIO IV.

De Deo, ut est gloria nostra.

Gloria nostra dicitur Deus, tum effectivè, tum objectivè. *Effectivè* quidem; tum quia est causa omnium bonorum nostrorum, de

De Deo, ut est salus nostra.

Salus nostra dicitur; 1. Quia liberat nos ab æterna morte. Imò quantum in ipso est, liberat omnes homines, solvendo pretium abundantiſſimum, quod infinitis peccatoribus & infinitis peccatis abolendis ſufficiat.

2. Quia est causa donorum gratiæ, & omnium bonorum operum, quibus salutem æternam meremur: & tota hujus mundi machina eò dirigitur, ut salutem æternam consequamur. Omnia enim propter electos.

3. Quia est auctor & fons donorum gloriæ, in quibus salus æterna formaliter conſiſtit; nempe viſionis & fruitionis Dei.

4. Quia ipse est objectum salutis æternæ, unde tota æternæ vitæ eſſentia, excellentia, ſuavitas, & duratio interminabilis dependet. Ipsum enim videre, amare, guſtare, vita æterna est, & ipsius, & omnium Sanctorum.

P R E C A T I O.

Ad Deum, ut est salus nostra.

Ex lib. 1. de Perfect. cap. 7.

Domine Deus, virtus mea, & salus mea, qui non tantum Deus credentium es, ſed inquiringibus te Remunerator es; utentibus nimirum dono gratiæ, ac lytro ſalutis; utentibus hoc mundo, tamquam non utantur: da mihi, cum Apoſtolo tuo, omnia arbitrari ut
ſer-

stercora, ut te unum lucrifaciam, qui eris merces mea magna nimis.

Vilescant mihi omnia transitoria propter te, & chara sint mihi omnia tua; & tu, Deus meus, plus quàm omnia. Quid enim sunt cætera omnia ad excellentiam bonorum tuorum? Fumus sunt, umbra sunt & vanitas omnes divitiæ & deliciæ, omnisque gloria hujus mundi, quæ miserè oculos mortalium fascinant, ne vera illa bona, quæ in te sunt, cognoscere & persequi valeant. Et sicut qui dormiunt, inani imagine divitiarum, voluptatum & honorum delusi, nihil horum inveniunt cum excitantur; sed cum dolore animi vident se miserè deceptos: ita accidit omnibus hujus mundi amatoribus, vitæ istius per mortem corporis discusso somno, mente in lucem alterius sæculi expeigiscente.

Nihil igitur illorum amem aut æstimem; sed te solum, & bona tua, quæ in te recondita, quæ tu ipse es, quibus fruuntur æternùm, qui hisce caducis contemptis, tibi inhæserint. Amem te supra omnia, & semper serviam tibi: quia infinitè melior es omnibus, & dignus, ut omnis amor, omnis benevolentia, omnis benedictio, omnis gratulatio, omnis gloria, omnis servitus tibi ab omni creatura in omnem æternitatem deferatur & impendatur.

CONSIDERATIO IV.

De Deo, ut est gloria nostra.

Gloria nostra dicitur Deus, tum effectivè, tum objectivè. *Effectivè* quidem; tum quia est causa omnium bonorum nostrorum, de

quibus in hac vita aliquo modo gloriari possumus : tum quia est causa gloriæ illius sublimissimæ & æternæ futuri sæculi , & omnium bonorum, ex quibus illa tamquam splendor emicabit . *Objectivè* verò; quia ipse est objectum , mensura & fons omnis gloriæ , & beatissimi illius status, in quo omnes Beati ipsum videndo , amando , gustando , seu fruendo , deificabuntur , & deiformes efficientur , instar Divinitatis fulgentes . Tantum enim bonum est Divinitas ; vt ipsam videre , amare , & gustare , sit summa & æterna gloria .

Christus etiam dicitur *gloria nostra* merito-riè ; quia omnis gloria nostra in ipsius meritis, tamquam in causa fecundissima , continetur, & ex illis in nos promanat . Potest etiam ipse dici gloria nostra quasi formaliter; quatenus est caput nostrum , & nos ejus membra : sicut beata Virgo dicitur gloria cælestis Jerusalem; & Judith gloria Jerusalem terrestris .

P R E C A T I O .

Ad Deum , ut est gloria nostra .

Pro felici certaue prædestinatione , & electione ad gloriam æternam .

Ex Disput. de Prædest. sect. 7.

EXaltabo te , Deus meus Rex, & benedicam nomini tuo in sæculum , & in sæculum sæculi . Per singulos dies benedicam tibi, & laudabo nomen tuum in sæculum , & in sæculum sæculi ; quia ab æterno dilexisti nos, & præparasti nobis regnum tuum , & consortium gloriæ

riæ tuæ. Elegisti nos in Filio ante mundi constitutionem, & in adoptionem filiorum per ipsius merita prædestinasti; ut simus sancti & immaculati in conspectu tuo in charitate, & paratam nobis hereditatem assequamur. Et sicut ab æterno nos præscisti, & præordinasti, ut simus conformes imaginis Filij tui; ita in tempore vocasti, & vocationem tuam secutos justificasti, (communicato nobis Spiritu tuo, pignore hereditatis nostræ) & justificatos glorificabis; si tamen in justitia permanserimus, si imagini Filij tui conformes nos. compatiendo præstiterimus. Ita enim demùm nos prædestinasti, ut ei simus conformes in gloria, si fuerimus ei conformes in patientia. Hanc conditionem meritò à nobis requiris, ut membra non dissentiant à capite: ut sicut Dominus noster à justitia & Patris obedientia; propter passiones & tormenta non recessit; ita nec nos, ob hujus vitæ afflictiones, ab ejus obedientia recedamus, sed omnia fortiter ad exemplum ipsius perferamus; considerantes, quòd non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis. Meretur res tanta omnem sollicitudinem in exequendis mandatis, omnem tolerantiam in sustinendis adversis, omnem constantiam in retinendo justitiæ statu.

Ita sese rem habere me docet fides indubitata, & auctor fidei Deus. Sic credo, & juxta fidei decreta sic vivere statuo, ut per prospera & adversa semper aspiciam in auctorem fidei, & consummatorem JESVM, donec eundem videam revelata facie, qui tecum vivit & regnat per omnia secula. Amen.

CONSIDERATIO V.

De Æternitate Dei.

Æ*Ternus* dicitur; 1. quia infinito intervallo, ante omne tempus imaginabile fuit, & infinito intervallo seu infinitis sæculis post omne tempus imaginabile erit. Concipe retro, ante mundum conditum, tot myriades sæculorum (sæculum unum voco durationem centum annorum) quot sunt arenæ in omnibus littoribus, quot guttæ in omnibus aquis, quot folia in omnibus arboribus, quot gramina in omnibus pratis, quot semina in omnibus agris, quot pili in omnibus animalibus: & huic incomprehensibili numero adde tot milliones sæculorum, quot pulvisculi sunt necessarii ad implendum totum universum corporeum; (de quo fusiùs noster Clavius in Sphæram) adhuc Deus totum illud temporis incomprehensibile spatium, quod nobis videri possit instar cujusdam æternitatis, infinitis sæculis, & sæculorum infinitis millionibus antecessit. His adde longè majora. Multiplicetur totus iste numerus sæculorum, intellectu Angelico, ratione quadrata vel cubica semper ascendendo, quantum per mille annos iste actus repeti potest: adhuc infinito intervallo & infinitis sæculis Deus prior, & antiquior deprehenditur. Idem dicendum, etiamsi tot fiant cubicæ multiplicationes ordine recto ascendendo quot arenæ sunt necessariae ad implendum totum universum. Nullus numerus annorum, vel sæculo-
rum

rum tam ingens à mente creata retrorsum concipi potest, quin tandem desinat in certum terminum, & ante illum terminum supersint infinita sæcula, quibus Deus illum terminum antecesserit. Ob hanc causam vocatur *Antiquus dierum*, Daniel 7. *Primus & novissimus*, Apocal. 1.

Simili modo concipienda *æternitas in futurum*. Concipe in futurum tot milliones sæculorum, quot modò assignavimus; exactis omnibus illis, adhuc restabunt alii milliones sæculorum, & quidem infiniti, quibus Deus cum omnibus Sanctis suis regnabit, & damnati apud inferos torquebuntur. Nec potest ab ulla mente creata tanta multitudo sæculorum concipi, quin illa exacta, & post illam, adhuc alia multitudo sæculorum infinita non sit subsequutura.

Ubi advertendum est, integram æternitatem, quatenus dicit quamdam durationis extensionem, nostro modo concipiendi quasi duas constare partibus; (etsi in seipsa sit tota simul, & partibus careat) quarum altera concipitur, ut existens completè ante omnia sæcula imaginabilia, quasi semper exacta. Hæc soli Deo convenit, nec puto ullam creaturam illius capacem; ut alibi ex Patribus probavimus. Altera concipitur ut existens post omnia sæcula imaginabilia, quasi semper futura: ita ut nihil umquam de ea decerpatur, quo possit imminui. Hæc communicari potest rebus creatis. Sic enim & mundus renovatus, & beatitudo Sanctorum, & tormenta peccatorum æterna erunt,

2. Deus dicitur *æternus*; non solum quia ante omne tempus conceptibile infinitis sæculis extitit, & post omne tempus conceptibile infinitis sæculis extabit; sed etiam quia omnia bona sua, omnem potentiam, sapientiam, beatitudinem, omnia gaudia & oblectamenta, quæ per infinitum tempus acquirere posset, simul perfectissimè in unum collecta habet; & immutabiliter ex omni æternitate in omnem æternitatem, absque omni initio & fine possidet, ita ut nulla ei possit fieri accessio, nulla decessio. Nemo in hac vita potest omnes oblectationes, & gaudia, quibus toto vitæ decursu fruitur, simul habere collecta; ut simul omnia illa sentiat & percipiat, illisque simul fruatur: imò non posset simul illa perferre; sed moreretur gaudii magnitudine, corde se nimium dilatante; ut constat multis exemplis eorum, qui gaudio ex una aliqua re inspetata concepto, repentiè expirarunt. At Deus omnia gaudia, & delectationem, quam infinito tempore de infinitis bonis percipere posset, simul & collectim per totam æternitatem possidet.

Unde triplici modò gaudium Dei est infinitum. 1. Quia est de bono infinito, (nempe de essentiæ suæ excellentia) idque tantà cum perfectione, ut ei omnino exæquetur; & ulterius est de bonis infinitis, quæ in essentiâ divina eminenter continentur. 2. Quia simul & confertè habet omne gaudium, quod per infinitum tempus successivè percipi potuisset. 3. Quia hoc totum simul possidet non finito aliquo tempore, sed per totam æternitatem: si-

cut

cut si daretur lux corporalis intensivè & extensivè infinita , & tota perfectio extensiva contraheretur in punctum , & illa lux sic contracta , esset in immensum diffusa , ubique tota perfectè existens .

Pari modo Deus omnes suas cogitationes , omnia consilia , omnia decreta , simul ab æterno immutabiliter concepit & retinet ; ita ut nihil novi ei possit , occurrere , nihil novi possit cogitare , nihil etiam velle aut decernere , quod ab æterno non cogitarit , voluerit , statuerit , decreverit ; nihil permittere fieri in tempore , nisi quod ab æterno statuerit permittere ; nihil facere in tempore , nisi quod decreverit in æternitate : semper enim æternum decretum circa omnia & singula debuit præcessisse , sine quo in tempore nihil fieri potest . Non quòd Deus absolutè non possit facere alia , quàm quæ fecit aut facturus est , absit ; potest enim alia , & alia sine fine , etsi re ipsa non decreverit facere . Fieri tamen non potest , ut re ipsa aliquid faciat , nisi decretum faciendi ab æterno præcesserit . Itaque potest omnia absolutè , consideratà ipsius potentià & sapientià , & summà libertate ab æterno quidlibet decernendi : non potest omnia , ex suppositione ; nempe supposito quòd decretum non præcesserit . Postulat ipsius eminentissima æternitas , & immutabilis celsitudo , ut omnia quæ & possibilia sunt , & quæ fiunt in tempore , & quæ non fiunt , in sua luce infinita tam perfectè consideraverit , expenderit , ponderaverit , atquè si infinito tempore de singulis deliberasset & consultasset . Unde facile illi fuit de omnibus & singulis statuere

semel & simul, quæ infinito post tempore facienda, vel permittenda erant. Imò id erat necessarium, ne voluntas ejus circa aliqua objecta maneret quasi suspensa; quod est imperfectionis.

Quare nulla est in Deo actuum intellectus aut voluntatis successio. Quod semel cogitat aut videt, semper cogitat & videt. Quem semel amat, semper amat; sed pro eo tempore quo erat amabilis; nempe pro tempore status gratiæ: quem semel odit, semper odit, non absolutè, sed pro eo tempore quo odio dignus; pro alio verò tempore, quo amore dignus est, illum amat. Hi actus qui nostro modo concipiendi in Deo existunt ab æterno, non cessant propriè nec extinguuntur, neque de novo emergunt, vel eliciuntur; sed manent invariabiles respectu sui objecti pro certo tempore, & in certo statu considerati: nec tribuunt absolutam denominationem, nisi eo tempore, quo objecta in certo statu existunt, & pro illo tempore, quo in eo statu existent, vel existerunt.

3. Dicitur *æternus*, tamquam supra æternitatem, & ut causa æternitatis in creaturis. Ipse enim suo potentissimo, assiduo, & immutabili influxu, quo omnia creat & conservat, est causa cur mundus, Angeli, & homines in æternum sint permansuri & duraturi, unà cum statu gloriæ, vel damnationis. Denique res omnes suam durationem, ætatis mensuram, spatia essendi & vivendi, tempus nascendi & moriendi, pro sua quælibet conditione ac natura, ab ipso acceperunt.

PRECATIO I.

Ad Æternitatem Dei.

Ex lib. 4. de Perfect. cap. 5.

Priusquam montes fierent, aut formarentur terra & orbis, à saculo usque in saculum tu es Deus. Tu enim principium & artifex omnium; unde èt ante omnia. Non naturæ aliqua necessitate impulsus hanc rerum universitatem, hoc magnum palatium cum incolis & opibus suis effudisti, (sicut Sol lumen effundit) ut opus tuum tibi coæternum esse possit: sed liberrima voluntate, ut summus artifex, finxisti, & ædificasti. Antiquior ergo es opere isto, quod nondum sex annorum millibus constitit. Sed quot, obsecro, sæculis antiquior? neque illud omnino absurdè quæritur, quasi ante hunc mundum sæcula nulla fuerint, in quibus tu existeres, & bonis tuis fruereris.

Et si enim ante cæli & terræ conditionem, Solis & Lunæ conversiones, quæ nostros dies, menses, & annos metiuntur, ex quibus quantæ sint rerum nostrarum minutæ durationes cognoscimus, non fuerint; dubium tamen non est (nisi de vocibus contendere velimus.) quin durationes & spatia aliqua fuerint quasi dierum, mensium, annorum & sæculorum, sub quibus isti motus extendi & transigi potuissent, si tunc extitissent: sicut nec modò, absoluto mundi hujus curriculo, cessantibus cælorum motibus, durationes omnes & spatia temporum

abo-

abolebuntur . Capiamus ergo retro ante conditum orbem , centum millia sæculorum ; jam tunc eras Deus . Capiamus totidem sæculorum milliones ; jam ibi eras , æquè magnus , æquè potens , æquè sapiens , æquè beatus . Denique sine fine majorem & majorem sæculorum numerum retrorsum mens concipiat ; & inveniet te cum omnibus bonis & gaudiis tuis infinitis sæculis adhuc priorem & antiquiorem .

Tu enim es hypostasis , & principium , & mensura omnium sæculorum ; tua æternitate prior omnibus sæculis & superior , sub quo omnia volvuntur sæcula . Sicut enim tua immensitate extendis , ambis , & contines omnia spatia locorum : ita tua æternitate anticipas , pro tendis , & ambis omnes durationes & moras temporum , tamquam omnium radix & origo . Sub te omnia inchoantur principia , omnes accedunt profectus , omnis transigitur vita , omnes procurrunt motiones , omnis perstat existentia , omnes proveniunt termini , omnes clauduntur fines .

PRECATIO II.

Ad eandem , ibidem .

O Æternitas , omnis boni primæva & interminabilis complexio , omnis vitæ inescibibilis tota simul & perfecta possessio ; omnis beatitatis sine principio & sine superplenissima fruitio ! Tibi nihil præteritum , nihil futurum ; tibi nulla accessio , nulla decessio fieri potest . Nam altitudine tui *Nunc* , quod infi-
ni-

nitum tempus ambit, omnia simul colligis, in illo omnia tenens præsentia, ut nec fugere possint in præteritum, nec de novo in futurum advenire. Omnia enim præsentia, præterita & futura præcipis, & anticipas: & tibi jam præsentia erant priusquam futurorum notionem haberent. Etsi enim quæcumque aliquando futura sunt, ab æterno futura fuerint; nisi tamen ea scivisses, & vel facere vel permittere voluisses, ab æterno non futura fuissent.

In tuo *Nunc* omnia semel constituta & decreta; omne consilium de omnibus captum & conclusum. Nihil de novo restat deliberandum, nihil non plenissimè expensum, omnia definita & decisa, quæ vel fient umquam, vel non fient. Ibi quoque et nos numerati & appensi sumus, & librata sunt omnia opera nostra. Ibi nobis pœna vel gloria æterna præparata: ibi vel regnamus cum Sanctis omnibus in gloria, vel in incendiis inferorum cum impiis & dæmonibus ardemus. Æternitas præscientiæ & decretorum tuorum anticipat omnia: & quid quid umquam in tempore futurum est, ibi jam factum est.

PRECATIO III.

Ad eandem, ibidem.

O Æternitas! abyssus gaudii Sanctis, abyssus miseriarum & dolorum impiis! Sicut enim omne bonum facis infinitè melius & optabilius; ita omne malum efficis infinitè pejus & molestius. Quæ mens magnitudinem
tuam

44 CONSIDERATIONES

tuam capere, quod robur animi pondus tuum sustinere queat? Tu omnem superbiam retundis, omnem duritiem frangis, omnem animositatem reprimis, omnes peccatores perturbas, omnes pios in afflictione recreas, & ineffabili gaudio perfundis. *Momentaneum enim & leve tribulationis hujus, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis.* Pro momentaneo malo rependetur æternum bonum; pro *levi tribulatione*, pondus gloriæ immensum; pro *afflictione terrena*, gloria in sublimitate. Væ miseris peccatoribus, qui momentaneum & leve hujus vitæ solatium, æterno illi gloriæ ponderi anteposunt: qui æternum malunt subire supplicium, quàm momentaneo hujus vitæ carere commodo: qui terrena ista præferunt cælestibus, infima sublimissimis, momentanea sempiternis!

O æternitas! tu semper menti meæ obverseris, tu intimis mihi sensibus inhæreas, tu omnium mearum actionum & totius vitæ sis regula. Omnia temporalia, sive bona sive mala præ te contemnam & nihili ducam, Tu mihi in omni afflictione sis solatium, & in omni tentatione præsidium, & in omni prosperitate monitorium. Tibi verò principiorum omnium principio, quod omni principio antiquius, tibi ævorum parenti, sæculorum Regi, temporum dispensatori, ætatum provectori, omnis permanens & durationis basi, & beatæ æternitatis largitori, omnis honor & gloria in omnem æternitatem. Amen.

SECUNDUS PASSUS

VIÆ PURGATIVÆ

ACTUS TIMORIS.

Documentum.

Præter fidem, pro ulteriore passu, in via Purgativa, postulat Tridentinum actum Timoris, de quo ita docet Sess. 6. c. 6. Disponuntur ad ipsam justitiam, dum peccatores se esse intelligentes, à divinæ justitiæ timore utiliter conculantur. Et infra: De hac dispositione scriptum est; Timor Domini expellit peccatum. Eccli. cap. 1.

Timori huic conciliando utilis Consideratio de Deo, ut est Judex vivorum & mortuorum, Item de Domino rerum omnium, &c. Item de Deo Governatore.

CONSIDERATIO I.

De Deo, ut est Judex vivorum & mortuorum.

Dicitur *omnium Judex*; quia judicat omnes animas, simul atque discedunt à corpore. Hoc autem judicium sic peragitur.

In

In primo instanti separationis, obijciuntur menti illarum omnia bona & mala quæ unquam fecerunt. Deinde eodem momento vident clarè, quantum præmii vel supplicii meruerint. Tertio, revelatur illis Dei Judicis sententia, qua vel æternis suppliciis, vel æternis gaudiis addicuntur. Hæc autem sententia fertur divina operatione, qua in mente formatur actus judicii, qualis conciperetur ex locutione externa Judicis infallibilis. Sic enim Deus loquitur creaturæ spiritali, quæ etiam certissima redditur hoc judicium provenire à Deo, & esse illius sententiam. Quomodo verò omnia opera bona & mala menti obijciantur, & quomodo videant se præmio, vel pœna dignos, alibi fusiùs explicatum. Hoc totum fit per actus, quos Deus singulari influxu in mente excitat: qui similes sunt visioni imaginariæ vel actibus perfectæ memoriæ, quibus quasi videmus res præteritas cum suis circumstantiis. Itaque neque accusatore, neque testibus hic opus erit; quia ipsa cujusque conscientia exactissimè de omnibus accusabit, & testabitur: idque in conspectu omnium Sanctorum, qui eadem omnia clarè videbunt, & testabuntur. Et credibile est eandem notitiam fore quoque in dæmonibus; ut videant quàm justum sit Dei judicium. Nam si in die universalis judicii omnia facta omnibus erunt manifesta, ut justitia sententiæ Judicis omnibus appareat; cur non etiam in particulari judicio sint manifesta Dæmonibus, damnationis sociis, Judicis apparitoribus, & sententiæ executoribus?

Porro lata hoc modo sententia , quam etiam Dæmones intelligunt , statim rapiuntur deorsum ad pœnas tartareas , ibique detinentur , ita ut nullo modo possint egredi , vel pœnas declinare .

Hoc totum brevissimo tempore , & quasi momento peragitur ; & , ut credibile est priusquam anima discesserit loco à suo corpore .

Et quia omnibus horis plurimi toto orbe ex hac vita decedunt , iudicium hoc quasi assidue agitur . Neque id difficile menti illi infinitæ , quæ omnibus animabus & mentibus creatis intimè præsens est , & omnia earum opera optimè novit , & facillè potest ea cuilibet in conspectu ponere , & intrinsecus sententiam dictare .

2. Dicitur *omnium Iudex* ; quia in fine mundi iudicio publico iudicabit omnes homines & Dæmones , in conspectu & præsentia omnium Angelorum sanctorum .

Propriè autem hoc tribuitur Christo Domino , cui Pater omne hoc iudicium dedit & commisit . Exercebitur autem hoc iudicium à Christo secundùm humanitatem visibiliter . Hinc Daniel (*cap. 7.*) vidit Antiquum dierum sedentem ad iudicandum orbem , & filium hominis ad eum adduci , cui data est omnis potestas , & honor , & regnum .

Virtute divinitatis fiet , primò , ut omnes homines resurgant , & simul cum omnibus Dæmonibus in locum iudicii cogantur . Deinde , ut sua cuique opera in mentem veniant , & ut eadem hominibus omnibus fiant conspicua . Tertio , ut singuli iustitiam sententiæ intelligant .

48 CONSIDERATIONES

Interea dum hæc virtute divinitatis in mentibus judicandorum invisibiliter peragentur ; Christus secundum humanitatem , comitatus omnibus Angelis , summa cum majestate , in nubibus comparens , sententiam in justos & injustos sensibiliter , & breviter proferet : & simul virtute divinitatis in mentibus singulorum , propria cuique & meritis adæquata sententia dictabitur . Plura de his dicta sunt lib. 13. de Perfectionibus divinis , per multa capita .

PRECATIO I.

*Ad Deum Judicem vivorum
& mortuorum .*

Ex lib. 13. de Perfect. cap. 31.

Quis novit potestatem ira tua , aut pra timore tuo iram tuam dinumerare ? Quis dignè expendere suppliciorum magnitudinem & multitudinem , quæ peccatoribus præparasti , & per tuam omnipotentiam illis suo tempore irrogabis ? Sicut enim infinita est misericordia tua ; ita èt justitia tua ; quæ innumeris quoque modis non solum in futuro sæculo , sed etiam in præsentì (quod tamen propriè est sæculum misericordiæ) contra peccatores se patefecit , vt omnes te timere discant ; & quos benignitas tua non movet , saltèm moveat severitas . Declarasti justitiam & iram tuam contra peccatum , quando tot millia Angelorum (qui incomparabiliter omnibus homini-

minibus sunt præstantiores) propter unum peccatum de cælo in tartarum deturbasti, & æternis suppliciis subiecisti, nulla spe veniæ relicta. Non tibi cordi fuit, quòd illi tanto essent numero, tanta naturæ excellentia & pulchritudine, tanto ingenio & rerum omnium notitia præditi: nec curasti omnem laudem, benedictionem, gratitudinem, honorem & gloriam, quæ tibi ab illis in omnem æternitatem proventura erant, si illis hanc culpam condonasses. Maluisti tantum & operis tui pulcherrimi, & gloriæ tuæ, quæ ab ipso tibi obvenisset, damnum sustinere, quàm unicum illud peccatum condonare. Rursum eandem ostendisti, quando totum genus humanum propter peccatum primorum parentum justitia originali, & primi status felicitate spoliasti, ac innumeris miseriis simul & morti addixisti. Ex qua pœna jam antè providebas fore, ut infinita hominum multitudo damnaretur, & vix centesimus quisque salutem obtineret. Hoc tamen totum propter primum istud parentum peccatum permittere in posteris voluisti. Quis non expavescat ad tantam judiciorum tuorum abyssum? Verè magnus Dominus, & terribilis nimis, infinitè supra omnia elevatus & supereminens, ad omnem laudem, gloriam & beatitudinem tibi per te sufficientissimus, nec nostris vel Angelorum obsequiis & laudibus egens, sed hoc tantum postulans, ut obediatur voluntati tuæ.

Demonstrasti quoque contra peccatores iram tuam, quando inundante diluvio peccatorum, induxisti diluvium aquarum, quo

C totum

50 CONSIDERATIONES

totum genus humanum , præter octo homines in mundi seminarium reservatos , delevisti , & terram sceleribus contaminatam expiasti . Iterum , quando sulphure ardente cælitus immisso . Sodomam & vicina oppida cum suis incolis funditus delevisti , æterni incendii post mortem peccatoribus præparati specimen in hoc sæculo hominibus exhibens . Simili modo quadringentis post annis ira tua desæviit in Ægyptios , iniqua servitute populum tuum prementes , quos in obstinatione unâ cum suo Principe persistentes , post maximas & admirabiles clades , mari rubro demersisti . Neque populo tuo , quem ex toto genere hominum peculiariter tibi delegeras , pepercisti , jubens ut rebelles vel terra dehiscente absorberentur , vel igne cælitus immisso cremarentur , vel gladiis confoderentur ; omnibus , ob peccatum murmurationis , per quadraginta annos in arenis & locis horridis detentis & circumductis . Deinde sub Judicibus sexies ob peccata sua ab hostibus subacti , & servitute variisque calamitatibus oppressi . Denique peste , fame , bello , incendiis , tempestatibus , eluvionibus , terræ motibus , aliisque flagellis genus humanum propter peccata sæpissime castigasti , ut nulla fuerit natio hisce miseriis exempta . Sicut enim nusquam desunt peccata , ita par est ut nusquam etiam desint flagella , quibus peccata castigentur ; ut homines , manum tuam sentientes , resipiscant , & ad officium reuocentur .

PRECATIO II.

Ad eundem, ibidem.

NEquè solùm externis calamitatibus peccata vindicas; sed etiam internis & spiritualibus: dum lucem & protectionem gratiæ tuæ peccatoribus subtrahis, & permittis eos à diabolo ad omnem nequitiam impelli. Hoc supplicium maximè formidabile; utpote damnationi æternæ propinquissimum. Sic per aliquot annorum millia permisti gentes (hoc est, totum ferè mundum) ingredi vias suas, & diabolum, tamquam hujus sæculi principem ac Deum, obtinere regnum, & instar Dei in mundo coli & adorari. Sic etiam dilectam olim plebem tuam, propter sua scelera, (præsertim quia charitatem veritatis repulerunt, insuper et ipsam veritatem occiderunt) à te repulisti, subtracta gratia tua, & operatione erroris in eos dæmonibus permisa. Simili modo multa Christianorum Regna propter peccata, & maximè propter hæresim, à te derelicta, & infidelibus ac dæmonibus tradita. Hæc sunt judicia justitiæ tuæ, hæc impiæ desertionis stipendia; nimirum, ut qui te & doctrinam tuam deserunt, à te deserantur, & dæmonibus illudendi permittantur, ut tenebras putent lucem, & lucem tenebras: bonum respuant tamquam malum, & summum malum amplectantur pro summo bono. Etsi enim hoc flagellum in hac vita sit omnium maximum; quia tamen non videtur nec sentitur, non æstimatur; neque flagellum

52 CONSIDERATIONES

reputatur, sed beneficium: quod summæ miseriæ est argumentum.

Hiscæ modis aliisque in hac vita peccata castigas, & iram tuam ac justitiam ostendis, *pro dolor! non metuimus te.*

CONSIDERATIO II.

*De Domino rerum omnium,
Domino Dominantium,
Rege Regum,
Rege sæculorum,
Deo Deorum.*

Omnium Dominus dicitur; quia omnia essentialiter ipsius sunt, tamquam ipsius opera, & figmenta, quæ ipse sua sapientia excogitavit, & omnipotentia ex nihilo formavit, & ad suam gloriam aliquando repræsentandam & insinuandam extare voluit. Deinde, quia de omnibus pro suo arbitrio potest disponere; cum omnia ab ipsius nutu & libera voluntate omnibus momentis dependeant, nec ullum habeant esse, nisi quod ipse pro sua libertate in illa infundit. Itaque longè plus juris, & potestatis habet in totum universum, in omnes Angelos & homines, quàm quilibet Dominus in suum jumentum, figulus in suam ollam, homo in suas actiones liberas: quia nec Dominus suum jumentum à se habet; nec figulus lutum, artem, ignem, industriam, quæ illi ad ollam conficiendam sunt necessaria; nec homo facultates, quibus actiones suas perficit. Deus autem omnia à se habet, quæ
ad

ad rem ipsam perficiendam & obtinendam pertinent; cum omnia nihil sint aliud quàm liberæ operationis ipsius externæ terminus intrinsecus. Quò fit, ut ipsius Dominium sit infinitæ perfectionis, nec ulli creaturæ communicabile, nec ulla res creata extra ipsius Dominium constitui aut sui juris effici possit; cum essentialiter à Deo, tamquam à primo principio & ultimo fine, pendeat.

2. Deus non solùm est Dominus eorum quæ sunt, sed etiam eorum quæ non sunt: id est, omnium possibilium. Nempe infinitorum mundorum, infinitorum Angelorum, infinitorum hominum, quos ipse potest producere. Omnia enim hæc per totam æternitatem, & per totam immensitatem spatiorum illi præsentia sunt, & lucent in mente ipsius non minus, ac si re ipsa existerent in suis naturis; & unico nutu potest efficere, ut ad obsequium ipsius in suis naturis præsto sint. *Ipsè enim vocat ea quæ non sunt, tamquam ea quæ sunt.* Perinde enim omnia sunt in ipsius potestate; & de utrifque æquè quod vult, potest facere. Sicut si Rex aliquis esset adeò potens, ut non solùm subditi, quos actu habet, ipsi servirent; sed etiam totius mundi homines, ad minimum nutum ipsius, se paratos ad ejus obsequium exhiberent, is meritò totius mundi Dominus diceretur. Ita Deus se habet respectu omnium possibilium.

3. Dicitur *omnium Dominus*; quia omne Dominium, & omne jus tam proprietatis quàm jurisdictionis in Angelis & hominibus, ab

ipso derivatur: ab ipso enim est omnis capacitas Domini; quia hæc fundatur in natura rationali, & libertate arbitrii. Ab ipso est omnis res, quæ Dominio possideri potest. Si ipse opes & bona, quæ ab hominibus possidentur, assiduè non conservaret, repenti omnes essent extremè pauperes. Ab ipso quoque est omne jus verum, ad aliquid obtinendum vel possidendum, & de eo pro arbitrio disponendum; quod *Dominium* vocatur.

Dicitur quoque *Dominus Dominorum*; non solum, quia omne Dominium tum proprietatis, tum jurisdictionis ab ipso est; sed etiam, quia omnes Domini, & omnes Reges terræ, & omnes divites sæculi, sunt Deo subjecti ut mancipia, & multò ampliùs: tantum enim juris habet in omnes Reges, & Dominos, & in omnia quæ ipsis subjecta, quantum in minimum vermiculum terræ. Hoc maximè apparebit in die judicii, cum innumeri Reges & Domini jacebunt substrati pedibus ejus.

Pari modo dicitur *Rex Regum, & Dominus Dominantium*.

Dicitur *Rex sæculorum*; quia regnum ejus omnibus sæculis stabit & florebit; nec ullam unquam patietur cladem, imminutionem, aut adversitatem; sed in omnem æternitatem erit firmissimum, & semper triumphans, in summo gaudio, & summa affluentia bonorum omnium: juxta illud Psal. 144. *Regnum tuum, Regnum omnium sæculorum, &c.* Reliqua omnia regna brevi finem accipient, unà cum Regibus & opibus suis.

Dicitur *Deus Deorum*; quia omnis deificatio,

gio, & deformitas in justis, & Beatis ab ipso est. Summa perfectio naturæ rationalis consistit in assimilatione cum Deo; quam Dionysius passim vocat *deificationem*, & *deiformitatem*: ratione cujus, Beati dicuntur *deificati*, *deiformes*, *filii Dei*, & *Dii*, sano Scripturæ intellectu. Si enim Reges, & Judices, ob participationem judicariæ potestatis, ob quam homines, eos tamquam Deos terrestres, reverentur, vocantur *Dii*, ut patet Psalmo 81. & Joan. 10. multò magis Sancti, qui non solum cum Christo judicabunt orbem, sed etiam ita sunt deificati & Deo similes effecti, ut altiori modo ei non possint assimilari, *Dii* possunt appellari. Hinc Angeli sæpe in Scripturis, secundum editionem LXX. *Dii* appellantur; & Psal. 46. de Apostolis dicitur: *Dii terra vehementer elevati sunt*; & serpens, Gen. 3. *Eritis sicut Dii*, id est, similes Angelis deificatis, & gloriosis: quamvis non ignorem illum locum etiam aliter exponi. Passim tamen Beati non sunt vocandi *Dii*, sed sancti, & beati: ad vitandum errorem ethnicorum, qui plures Deos inducebant, quos tamquam veros Deos colebant, errore stupidissimo.

PRECATIO I.

Ad Deum, Dominum rerum omnium.

Ex lib. 10. de Perfect. cap. 7.

EXaltabo te, Deus meus Rex, & benedicam nomen tuum in saculum, & in saculum saculi. Tu enim es Rex regum, & Do-

minus dominantium. In ditione tua uniuersa sunt posita, & non est qui possit resistere voluntati tuae. Ordinatione tua perseverant omnia, & legem quam eis posuisti custodiunt, & singula pro captu & modo suo seruiunt tibi, teque Rectorem ac Dominum confitentur. Summum in omnia tenes imperium, potesque de omnibus pro arbitrato tuo statuere, nec quisquam à te factorum exigere potest rationem, & dicere: Cur sic facis? Omnes Reges & Monarchæ terrarum cum omni splendore & magnificentia sua, cum regnis & exercitibus suis, cum divitiis & gloria sua, veluti terræ vermiculi sunt coram te, & instar nihili in conspectu tuo. Minimi seruorum tuorum qui in cælesti palatio tibi seruiunt, longè sunt majores omnibus illis; nec quisquam illorum, majestatem vultus unius ex istis sustinere posset. Contabescit enim instar ceræ mortalitas omnis ad præsentiam Angelici splendoris, & viribus defecta concidit. Quanta ergo est gloria majestatis tuæ, quæ omni Angelica majestate infinitè est major & excellentior? Verè tu *magnus Dominus & laudabilis nimis, & magnitudinis tuæ non est finis Regnum tuum, regnum omnium sæculorum, & dominatio tua in omni generatione & generationem.* Reges terræ & regna eorum repentiè corruent, & ad nihilum redigentur; regnum autem tuum in æternum stabit, & omnes inimici tui subjicientur pedibus tuis. Excindetur funditus regnum diaboli, & impiorum, quo nunc turbatur orbis, quo veritas & justitia opprimitur; & regnum tuum omnibus dominabitur, erisque omnia in omnibus.

PRECATIO II.

Ad eundem, ibidem.

TU omnium inventor, auctor, formator, conservator, sustentator, exemplar, & finis. Propter te sunt omnia, ut serviant gloriæ tuæ; rationalia, ut te cognoscant, ament, colant, & laudent; irrationalia, ut usibus nostris serviant, & sua admirabili specie mentes nostras in admirationem & amorem tui excitent. Neque ideo viliores aut miserabiliores sumus; quia propter te sumus, & omnia nostra ad tuam gloriam destinantur. Hæc enim est natura nostra, hoc summum bonum nostrum, gloriæ servire tuæ. Tibi enim servire, regnare est; tibi obedire, iter vitæ æternæ. Melius est tibi servire, quàm totius mundi tenere imperium. Dum enim obsequio tuo mens nostra intendit, sursum erigitur, seseque in unitatem colligit, tibi que propior effecta illuminatur, & similis tui efficitur: dum aliis regendis incumbit, ab unione recedit, ad inferiora descendit, & in multitudinem dissipatur; neque aliquid invenit, cujus conjunctione melior evadat. Nihil enim meliorem efficit mentem, nisi quod est supra mentem.

Magna fascinatio mortalium, tantoperè æstimare & sicire Imperia, Regna, Gubernationes & Prælaturas, quibus aliis præsent, & seipsum negligant; nihil non agere, jus omne & fas proterere, ut assequantur hanc umbram felicitatis, veri boni & salutis æternæ impedimentum.

58 CONSIDERATIONES

Nihil enim est quod vel animum magis avocet à cælestibus, & implicet terrenis: vel majorem peccatorum suppeditet occasionem, vel effrenatiorē tribuat peccandi licentiam, vel ampliorē exequendi copiam, vel salutare magis arceat monitores, vel magis aggravet peccatorum culpam, vel magis oneret peccatis alienis, quàm Principatus & Prælatūra. Quamquam qui non honoris & commodi sui causa, sed ut bono publico profint, & plurimos ad salutem dirigant, eam susceperint, & rite administraverint; magnum præmium, ob rei difficultatem, & boni quod procurant amplitudinem, à te consequentur. Sed longè tutius est in imo dilitescere, & suæ salutis curam agere. Da mihi, Domine, laudes humanas contemnere, honorem mundi fugere, & amare nesciri ab hominibus. Satis mihi sit nosse te, & cognosci vicissim ab te: servire tibi, & servitutem tui omnibus mundi Imperiis antepone, omnibus dignitatibus & honoribus præferre. Hæc sit gloria mea, hæc eminentia & sublimitas, hæc omnis dignitatis titulus & insigne. Glorientur alij de Regnis & Principatibus, de nobilitate & opibus, cæterisque hujus vitæ excellentiis; mea gloria sit, esse servum tuum, & omnia mea esse addicta & mancipata tibi; & omnes meas cogitationes, omnes curas, omnes conatus, omnia studia servire gloriæ tuæ.

CONSIDERATIO III.

De Deo Governatore.

Gubernator dicitur; 1. quia mundum jam conditum cum omnibus rerum naturis quæ mundo continentur, conservat; & movet regitque omnia congruenter naturæ cujusque, singula ad proprias functiones dirigens, & singulis cooperans: rerum inferiorum ortum & interitum miro modo per corporum cælestium motus aptissima vicissitudine continuans.

2. Quia naturam rationalem, Angelicam & humanam, congruentissimis mediis externis & internis, legibus & exemplis, illustrationibus & affectionibus, minis & promissis, beneficiis & flagellis, ad proprium finem dirigit. Et quamvis Diabolo permittat aliquam tentandi & vexandi potestatem ad nostrum exercitium, & majus meritum; ita tamen illum cohibet, ut parùm possit, si velimus illi resistere.

3. Quia ex parte sua omnibus ab initio dedit sufficientissima media ad salutem; & post lapsum etiam sufficientia ex parte sua confert omnibus, prout ratio hujus status patitur: adeo ut per illum non stet quin omnes salventur.

4. Quia cuique reddet secundum opera sua, idque in conspectu totius naturæ rationalis, in publico totius mundi judicio, ut omnibus clarè constet æquitas & benignitas gubernationis & judicii ipsius.

PRECATIO.

Ad Deum Governatorem.

Ex lib. 13. de Perfect. cap. 31.

Dominus regit me; & nihil mihi deerit. Verùm ut nihil mihi desit, necesse est ut me totum permittam sancto regimini tuo, Domine, qui dotes natura, qui munera gratia, ad salutem congrua, suppeditas continenter. Da mihi ut sequar te, imò compelle ut sequar te. Trahe me post te: & si aureis funiculis tui amoris non movear, trahar ferreis catenis timoris tui. Tormenta tua, præsertim aterna, objice menti mea, & da nunc ea ruminare coram te. Quid dicam, cum de gubernatione una cogito?

Quæ supplicia, quas afflictiones & miseras in altera vita (quando iræ tuæ laxabis habenas, nec amplius eam continebit misericordia) peccatoribus præparasti, quis explicet? Ibi carcere profundissimo & omni horrore plenissimo concludentur; ibi in stagnum sulphureum igne exæstuans demergentur; ibi corpora ipsa in cumulum congesta, instar lignorum aridorum, in medio sulphuris stagno ardebunt; ibi fletus & stridor dentium, præ doloris immanitate & impatientia; ibi dæmonum horrenda monstra igneis corporibus induta in miseros sævient; ibi summi in corpore dolores, summæ in sensibus omnibus afflictiones; ibi in anima, ex consideratione infiniti damni, & tanto-

rum malorum, præsertim æternitatis (per quam totam hæc omnia damna & mala sine ulla mitigatione durabunt) incomprehensibilis tristitia & desperatio. O æternitas! in bonis infinitum bonum, in malis infinitum malum! quantum malum, quàm horrendum & intolerabile, ardere in fornace vel per unum diem? quantum per annum? quantum per centum annos? quantum per mille, per centum millia annorum? Quantam tristitiam animo conciperes, si per centum millia annorum ardere deberes? at si accesserit æternitas, supplicium hoc erit infinitè majus, infinitè pejus, & incomparabiliter majorem animo tristitiam tibi pariet. Quanta debet esse tristitia illa quæ incomparabiliter major & gravior est, quàm tristitia quæ ex incendio centum millium annorum subeundo conciperetur? Quis ista perpendens non perhorrescat? quis non libenter, ut tanta mala evadat, & in securo portu se constituat, voluptates, honores, & divitias hujus mundi contemnat, & arctam salutis viam capebat? quis summam non ducat fatuitatem, ob res terrenas & momentaneas, immensi & æterni mali periculo se exponere?

Rogo, Domine, per infinitam bonitatem & misericordiam tuam, per merita & mysteria sanctissimæ humanitatis tuæ, ut avertas à me fatuitatem istam, & mentem meam lumine tuo & salutari sapientia electorum tuorum perfundas, qua peccati, quod tanta mala mereatur, gravitatem clariùs cognoscere, & miseras illas acri cogitatione crebrò possim revolvere;

ut

ut salubriter expendam, quantus sit oceanus malitiæ in quovis peccato mortifero, ex quo in animam & corpus exundat tantum pelagus miseriarum; & tanto studio coner illud vitare, & tibi placere, quanto par est ut summum malum fugiamus, & ad summum bonum contendamus.

TERTIUS PASSUS

VIÆ PURGATIVÆ.

ACTUS SPEI.

Documentum.

Fide & timore ad spem fiduciamque nos progredi vult Tridentinum ibidem Sess. 6. c. 6. Sic enim ait: Disponuntur ad ipsam justitiam, dum ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, fidentes Deum sibi, propter Christum, propitium fore. Et infra: De hac dispositione scriptum est; Confide fili, remittuntur tibi peccata tua Marci 2., & Matth. 9.

Huc conducunt sequentes Considerationes de Misericordia Dei; item de Patientia & Longanimitate Dei; item de Clementia Dei: item de Deo, ut est Spes nostra. Ingenti fiducia hac universa perpende.

CONSIDERATIO I.

De Misericordia Dei.

Misericors dicitur; 1. ut fons omnis misericordiae & affectus miserendi in Angelis, & hominibus.

2. Quia quantum in ipso est, totum genus huma-

humanum, quod exciderat à salute æterna in æternam miseriam, paratus est ab ista miseria liberare, & transferre ad æternam felicitatem; ad quod etiam sufficientissimum pretium obtulit: & insuper re ipsa innumerabiles ab æterna miseria liberat, & ad fruitionem boni infiniti, ac æterni traducit.

3. Quia non facili modo id præstitit, sicut creavit mundum, & beavit naturam Angelicam; sed immensis laboribus, doloribus, & expensis, seipsum humiliando, & demittendo ad naturæ humanæ vilitatem & infirmitatem, ad paupertatem & mendicitatem, ad tot misérias & afflictiones, ad labores & ærumnas, ad contumelias gravissimas; ad alapas, flagella, & sputa; ad crucem & mortem acerbissimam: denique seipsum relinquendo sub specie panis & vini in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento. Hæc omnia ex infinita sua misericordia præstitit, ut nos ab infinito malo eriperet, & ad infinitum bonum transferret.

P R E C A T I O .

Ad Misericordiam Dei.

Ex lib. 12. de Perfect. cap. 21.

Primus gradus Misericordia.

Misericordias Domini in æternum cantabo, miserationes ejus magnas & stupendas, antiquas & novas, quarum non est numerus. *Misericordia enim Domini plena est terra,*

terra, & miserationes ejus super omnia opera ejus. Tu, Domine Deus meus, primitus de nihili tenebris in lucem essentia, in speciem & naturam nos eduxisti; in naturam exariam, inexterminabilem, vultus tui signaculo insignitam, & maximis ornamentis cumulatam: nimirum ut notitiam aliquam & sensum tui ac bonorum tuorum habere possemus. Ornasti sensuum vigore, quo totum hunc mundum corporeum, & omnia quæ in illo continentur (in quibus potentia, sapientia, & pulchritudinis tuæ vestigia mirè elucent) possemus comprehendere & discernere. Ornasti mente & rationis judicio, ad notitiam veri, ad judicium boni & mali, ad ascensum & anagogen ex sensibilibus ad intelligibilia. Ornasti memoria, ad recordationem præteritorum; ne semel percepta effluerent, ne novo semper opus esset ad intelligendum labore. Ornasti voluntate, ad fugam mali & sequelam boni, ad fruitionem finis obtenti; & in primis ut tibi summo bono, & amore conjugamur, & fruitione inhæreamus. Omitto corporis ornamenta.

Secundus gradus Misericordia.

HÆc prima evec̄tio, hæc prima misericordiae tuæ beneficia, magna, inæstimabilia; sed rudimenta & initia maiorum. Non enim in his constitit effusissima benignitas tua; sed ulterius progressa est ad perficiendum opus suum, & ad omne imperfectum nostrum exterminandum. Adjecit itaque evec̄tionem secundam, ad secundum gra-

gradum priore multò eminentiorem nos effe-
rens ; nimirum ex statu naturæ in statum gra-
tiæ & filiorum Dei , qui omni statu naturæ ,
quantumvis perfecto & sublimi, est longè subli-
mior ; ut qui nulli substantiæ creatæ natura-
lis , aut naturali dignitati debitus esse possit .
Nulla enim creatura per naturam suam potest
esse filius Dei , heres regni , possessor Spiritus
sancti . Hoc nobis secundæ misericordiæ tuæ
influxu collatum ; hoc in gradu secretorum
tuorum facti participes , & conscii arcanorum
à sæculo reconditorum , & supernaturali fide ,
spe , ac charitate tibi cohærentes , omnibus re-
bus creatis facti sumus superiores . Sicut enim
in rebus humanis summa quædam dignitas est
esse filium Regis , & hic ipse titulus etiam ho-
minem infimæ sortis facit omnibus veneran-
dum & suspiciendum, omnesque illum beatum
prædicant ; ita esse Filium Dei , & heredem re-
gni cælestis , in toto universo est status summæ
dignitatis , facitque hominem etiam Angelicis
spiritibus venerandum ; qui nisi ad similem di-
gnitatem erecti essent , meritò possent illi tan-
tum honoris fastigium invidere . Hanc ob cau-
sam unus justus , *unus timens Deum , melior*
est , & pluris apud Deum æstimatur , quàm
mille (id est , innumerabiles) impii . A quo-
cumque abfuerit hæc filialis dignitas , in nihi-
lum computabitur , etiamsi omnibus naturæ
ornamentis sit cumulatus .

Tertius gradus Misericordie .

Sed neque hęc misericordię tuę largitas se-
 continuit , verũ ad tertium eumque altis-
 simum statum evexit ; nimirum à statu gratię
 & filiationis inchoatę , ad statum glorię & fi-
 liationis completę . Dona enim glorię infini-
 tē sunt excellentiora quàm dona gratię , qui-
 bus in hac vita filiis tuis frui conceditur . Ibi
 enim est clara visio , hęc fides & obscuritas ; ibi
 possessio summi boni , hęc spes & desiderium ;
 ibi fruitio , hęc expectatio ; ibi securitas , hęc
 anxietas ; ibi triumphus , hęc pugna . **Q**uam-
 vis enim nunc simus filii Dei , & jus regni ha-
 beamus , nondum tamen illud possidemus ,
 nondum de eo sumus securi , & possumus exci-
 dere ; nondum nostrę mortalitatis miseriis li-
 berati , nondum ignorantię & tenebrę nostrę
 depulsę , nondum pronitas ad malum inflexi-
 bili rectitudinis regula firmiter castigata . Lon-
 gē igitur excellentior & sublimior est ille glo-
 rię status , quàm status gratię pręsentis vitę ,
 si bona utriusque spectentur . Hęc fuit tertia
 & pręstantissima naturę nostrę subvectio , hic
 supremus bonorum gradus , in quo omnis mi-
 seria & imperfectio depellitur . Ad hunc mi-
 sericordię tuę immensa benignitas nos desti-
 navit , ut in eo mortalitas nostra absorbeatur ,
 omnis miseria evanescat , omnis inopia & de-
 fectus evacuetur , omnis dolor & omnes lacry-
 mę abstergantur , & nos in consortio bonorum
 & divitiarum tuarum in consummata gloria &
 gaudio constituamur . Huc cęli & terrę fa-
 brica-

bricatio, huc totius creaturæ conditio, huc omnium tuorum operum molitio spectat: omnia enim *propter electos*, propter gloriam filiorum tuorum; nimirum, ut quàm plurimos ad gloriam & consortium regni tui adduceres.

Verùm cum obtento secundo gradu ad hunc tertium nobis esset nitendum, omnibusque præsiidiis essemus instructi, ut cum summa facilitate & jucunditate possemus ad illum conscendere; heu! nostra vecordia (parentis, inquam, nostri, in cujus arbitrio omnia nostra erant constituta) ordini directionique misericordiæ tuæ nos subtraximus, & à te averfi in exitium sempiternum præcipitavimus. Et sanè longè optabilius fuisset nos in nostrum antiquum nihilum recidere, quàm æternis incendiis, quæ nullo modo jam evadere poteramus, addici. Nihil supererat opis, nihil subsidii ab ulla natura creata; quia à nulla justitiæ tuæ condigna satisfactio pro crimine nostro poterat repræsentari. Actum profus videbatur de genere nostro, nec ulla spes salutis in posterum superesse; cum ecce tu, Deus meus, misericordia mea, nostram perditionem miseratus, rursum succurristi, sed admirando planè & inaudito consilio, omnibusque sæculis obstupescendo; nimirum, ut Filius tuus tibi consubstantialis & coæternus nostram naturam assumeret, & homo passibilis similis nobis effectus, divinæ justitiæ nostro nomine suis cruciatibus suaque morte satisfaceret.

Misericordias Domini in aeternum cantabo. Exultavit cor meum, & gaudebunt labia mea,

mea, cùm cantavero tibi; cùm cantavero in æternum, & ultra.

CONSIDERATIO II.

De Patientia & Longanimitate Dei.

Patens dicitur & Longanimis, Græcè, *Macrotymos*; quia etsi ipse sit infinitæ Majestatis, & infinitæ potentæ, & omnia gerantur in præsentia & conspectu ipsius; tamen omnia tolerat, & sæpe longo tempore vindictam cohibet, ne in sempiternum interitum ruamus. Imò sustinet infinitam ingratitude, & infinitas injurias, quas mortales ei pro infinitis beneficiis rependunt; nempe idolatriam, blasphemiam, contumeliam, iram, odium, perfidiam, perjuriam, sacrilegia, conspirationes cum hostibus ipsius, contemptum Religionis, contemptum divinorum præceptorum, contemptum passionis Christi, contemptum omnium beneficiorum, & bonorum cælestium, quæ ipse nobis promisit. Hæc omnia assidue oculis ejus obversantur, & patienter suffert.

Portò eò major est injuria, quò maior est majestas, & potentia, & præsentia ejus in quem committitur, & quò beneficia ejus sunt majora. Itaque cùm majestas Dei, ejusque potentia sit infinita, & beneficia infinitæ æstimationis, & omnia in infinita luce præsentia ejus gerantur; perspicuum est, istas quoque injurias infinitam quamdam injuriæ malitiam

continere , & patientiam Dei , qua ista tolerat , infinitam esse .

2. *Patiens* dicitur ; quia non solum bis , ter , quater , quinquies , decies , hæc omnia tolerat , vindictam cohibens ; (quod nullus Princeps terrenus & mortalis faceret) sed centies , millies , decies millies , centies millies : quod omnia superat exempla , & omnem rationem humanam & Angelicam .

Neque solum ipse manum vindicem cohibet suam ; sed et vim Angelicam , & Diabolicam , paratam abripere peccatores , & demergere in profundum inferni , benignè coercet : ut constat ex parabola Matth. 13. ubi servis volentibus colligere zizania vetuit , ne fortè simul eradicaretur et triticum ; & voluit utraque sinerentur crescere usque ad messem , id est , usque ad diem iudicii .

3. Non solum hæc omnia tolerat , & vindictam cohibet , sed etiam beneficia sua effusissimè continuat ; *Solem suum oriri faciens super bonos & malos , & pluens super justos & injustos* . Præterea juratissimis hostibus suis tribuit divitias , honores , & voluptates , in summa affluentia : imò et imperia , regna , gloriam hujus mundi ; sanitatem , pulchritudinem , longævitatem , & quidquid homines in hoc mundo solent magni facere .

Notandum est , Patientiam esse duplicem : alia enim cernitur , & consistit in tolerandis doloribus , ærumnis , afflictionibus , & incommodis hujus vitæ ; qualis fuit in Martyribus , & plerisque aliis Sanctis : alia in contumeliis , injuriis , contemptu . Hæc sola in Deo locum ha-

habet; estque in eo infinita, & nobis summè imitanda, si filii ejus esse volumus. Utraque fuit in Christo eminentissima; quem proinde in utraque debemus imitari.

P R E C A T I O I.

Ad Patientiam & Longanimitatem Dei.

Ex lib. 3. de Perfect. cap. 4.

Quid te movit Domine, ut me conspectu tuo indignissimum, & mortalium omnium ingratissimum, huc usque toleraveris? ultricem manum suspendaris? vim Demonum cohibueris? pericula mille averteris? ut è contrario innumeris beneficiis me cumulaveris? ut gratia præveniente pellexeris? ut comitante promoveris? ut subsequente munieris? Fuit inaudita patientia tua, inexpectata longanimitas tua, nimia bonitas tua. O mirum, supra omne mirum!

Non eges obsequiis nostris, neque ex salute nostra tibi aliquid commodi, vel ex damnatione aliquid incommodi provenire potest. Et quamvis totus periret mundus, tu tamen nihil amitteres; neque beatitudo vel gloria tua idcirco minora forent, aut aliquid detrimenti caperent.

Amas tamen nos æterno & infinito amore, & nihil non agis ut salvi simus, & beatitudinis tuæ participes; & cum à te recesserimus, non deseris nos, sed multis modis re-

VOCAS,

vocas, sicut benignus parens filios fugitivos, veniam promittens, ne in æternum exitium ruamus.

O immensam spiritus tui dulcedinem, qui tanta nobiscum uteris benignitate, non solum nihil tale promeritis, sed ingratis, sed rebellibus, sed assiduè te offendentibus, & malum pro infinitis beneficiis tuis rependentibus!

Illumina tenebras nostras, lux primæva; absterge ab oculis mentis nostræ nugacem nugarum hujus mundi fascinationem, sensum simplicem pervertentem: ut quantum inter caduca & immortalia, inter fluxa & permanentia, inter bona hujus sæculi & futuri intersit, clarè perspiciamus; ut illis contemptis hæc persequamur, hæc assequamur, his inhæreamus.

PRECATIO II.

Ad eandem.

Dominator Domine Deus, misericors & miserator, fortis & patiens, longanimis & prestabilis super malitia! Quàm investigabilis est misericordia promissionis tua, quàm incomprehensibilis magnitudo bonitatis tua! Ecce, ego surrexi & rebellavi ad verjus te Dominum meum; nec tamen terra aperiens os suum absorpsit me. Sacrificavi Diis alienis feruus cupiditatum mearum, & nondum ignis egressus à te devoravit offerentem ignem alienum. Contradixi fictori meo testa de samis terra, & virga ferrea furoris tui non

com-

comminuisti vas ira, vas aptum in interitum. Peccavi peccatum grande, & iniquitatis mea supergressa caput meum, sicut onus grave gravata sunt super me: sed tu dexteram tua Majestatis suppone, ne me demergat tempestas aqua, ne absorbeat me profundum. Servus sum inutilis, imò nequam: reddere quod debeo tibi, non possum sine te. Sed tu patiens Dominus es, & in hoc ipso pœniteo, & indulgentiam tuam fuis lacrymis postulo. Peccavi iniquè egi: ne quæso intres in iudicium cum servo tuo; sed patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Non dimittam te, nisi tu dimiseris me, ut plangam paululàm delicta mea.

CONSIDERATIO III.

De Clementia Dei.

Clemens dicitur; quia benignissimus erga peccatores. Primò; quia tamquam mitissimus Iudex facilis est ad mitigandas pœnas peccatis debitas. Nam etiam in altero sæculo punit infra meritum; cum justè acriora supplicia damnatis posset irrogare: & in hac vita, ad unum veræ pœnitentiæ gemitum, remittit pœnam æternam, eamque in temporalem commutat, brevi castigatione & levi contentus; quam in vita multis facillimisque modis concessit redimi.

2. Quia facilis est ad condonandas omnes injurias in se commissas, etiam infinitas, & infinite quodammodo atroces. Nulla enim est

D tanta

74 CONSIDERATIONES

tanta multitudo, nulla tanta enormitas peccatorum, quin ipse paratus sit ignoscere, & omnia condonare, si ex animo doleamus, & veniam petamus: idque non semel, non decies, vel centies; sed millies, & decies millies.

3. Quia non solum paratus est ignoscere, sed etiam in filios adoptare, & ad gloriæ suæ communionem admittere: quam ob causam, etiam aversos & inimicos, innumeris modis, cum insigni Majestatis suæ demissione, revocat, ut redire volentibus possit ignoscere, & æternam damnationem ab illis avertere; eosque in filios adoptare, & suæ gloriæ facere participes.

4. Maximè cernitur ejus dulcissima Clementia in mittendo Filio, qui nos doceret & revocaret, qui nos ad poenitentiam & sanctam vitam adduceret; ut poenas inferni possemus evadere, & vitam æternam, gloriæque ipsius communionem consequi.

P R E C A T I O.

Ad Clementiam Dei.

Ex lib. 12. de Perfect. cap. 21.

Verè tu es Deus, cujus Clementia non est numerus, & bonitatis infinitus est thesaurus! Domine, quis similis tui, qui in Judicio Patrem exhibes, qui decem millia talenta condonas, audito gemitu; Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi: quin imò
qui

qui decies millies centena millia lethalium criminum ignoscis, per unicum Peccavi cordis verè contriti? Domine, quis similis tui? Sed Clementia tua universa miracula longè antecellit missio Unigeniti tui, & talis missio.

Nostram ille naturam apprehendens, & arctissimè in unitatem personæ sibi adstringens, nascitur ex Virgine, prodit in mundi hujus tenebras nostræ mortalitatis excepturus miseras, famem & sitim, frigus & æstum, nuditatem & pauperiem, labores & fatigationes, probra & contumelias, persecutiones & insectationes, mœrores & dolores, acerbitates, & cruciatus, crucem denique & mortem. Nascitur in stabulo ut pauper & peregrinus, pannis involvitur & fasciatur ut infans, vagitur ut mortalis, circumciditur ut Legi subjectus, fugit ut invalidus, latet ut imbecillis, vitam agit ut obscurus, parentibus obedit ut subditus, conversatur ut homo vulgaris, tempus manifestationis suæ expectans: quo appetente, baptizatur à servo quasi peccator, jejunat in deserto, tentatur à diabolo, rudes sibi adoptat discipulos, sensimque eos erudit ad perfectionem, obit totam cum eis regionem, salutis viam docens populos, sanans infirmos, consolans afflictos, oppressos à diabolo liberans, peccatores justificans, ignorantiae tenebras discutens, mundum illuminans, miraculis coruscans, & Divinitatis suæ velut stricturas quasdam mortalibus ostentans, ad vitæ emendationem & salutis curam omnes excitans.

76 CONSIDERATIONES

Tandem post cælestem doctrinam impensam, post tot miracula & virtutum exempla, expleturus opus redemptionis nostræ se totum nobis in pretium expendit, & vitam cum sanguine nostræ saluti profudit, morte ignominiosissima pariter & acerbissima suscepta. O quàm indebita miseratio, quàm gratuita & probata dilectio, quàm inopinata dignatio, quàm stupenda dulcedo, Regem gloriæ pro vilissimis mancipiis, iisque suis inimicis, assumere formam servi, tot suscipere labores & dolores, ipsam denique Crucem sustinere ac mortem! Quis umquam parens simile quid fecit pro liberando filio, aut filius pro parente, aut amicus pro amico, quale fecit Deus pro homine, Creator pro creatura, suprema majestas pro vermiculo?

Sed neque hic stetit illius misericordia: omnes enim suas actiones & passiones pro nobis susceptas, omniaque merita per totam vitam patrata in unum collegit, & ex illis thesaurum nobis perpetuæ reconciliationis construxit, quem Sacramentis inclusum nobis instar legati opulentissimi reliquit. Mirabilem planè thesaurum, divitias infinitas, quibus tam facile & mors sempiterna redimitur, & regnum cæleste, æterna gloria, & possessio divinitatis comparatur. Denique ut infinito in nos amoris suo nihil reliqui faceret, Carnem & Sanguinem, quæ pro nobis impenderat in lytrum seu pretium redemptionis, nobis reliquit & in Sacrificium, quo justitiam ipsius nobis propitiemus; & in alimentum, quo in vitam æternam reficiamur.

Vici-

Vicisti, Domine, misericordia tua omnia exempla; vicisti omnia ingenia, & omnem expectationem creaturarum omnium. Quis ista considerans, non vicissim amet te? quis non sit paratus se totum in tuum obsequium & honorem addicere ac impendere, qui tam multis modis teipsum totum in nostram salutem impendisti & superimpendisti? Quid enim sunt obsequia nostra ad beneficia tua, ad actiones & passiones tuas, & vita nostra ad vitam tuam? gutta ad mare, calculus ad montem, pulvisculus ad globum terræ, imò adhuc longè minus; quia finiti ad infinitum nulla proportio. Quid ergo rependimus tibi, cum vitam nostram & omnia nostra tibi consecramus; præsertim cum tot aliis nominibus & titulis hæc tibi sint obnoxia & debita? Debet quispiam decem millia talentorum Principi ex furto, & alia decem millia ex damno dato, & alia ex mutuo, & tantundem ex emptione; habet tantum minuta duo: an Princeps ille putabit duobus minutis sibi pro tot debitis tam ingentibus satisfactum? minimè gentium. Sed hæc est bonitas & misericordia tua. Etsi tanta & tot nominibus tibi debeamus; tamen si duo nostra minuta, animam scilicet & corpus, obsequio tuo tradimus, acquiescis, & satis tibi factum putas, majora non exigens; & tamen ea ipsa in re non tibi profumus, sed nobis consulimus. Servire enim tibi, regnare est; & omnibus relictis tibi soli vacare, soli inhærere, summum bonum nostrum. Væ mortalium cæcitati, quæ hæc non considerat! Illumina tenebras.

78 CONSIDERATIONES

meas , lux mea , ut magnitudinem misericordiarum tuarum , & multitudinem miserationum tuarum cognoscam , & cognitam æstimem , & suis appretiem momentis , quantum fas in tenebris hujus vitæ , eaque mihi semper ab oculos versentur , ut anima mea tanta benignitate , tantisque beneficiis provocata , vicissim inflammetur in amorem tui , seque totam tibi devoteat & consecret . Serviat tibi omnis vita mea ; intenta sit in gloriam tuam omnis cogitatio , omnis fortitudo , omne studium , omnis actio mea . Exhaustantur in tuum obsequium omnes vires animi ac corporis mei , ut aliquid saltem tuo rependam amori , nec omnino ingratus coram te inveniar . *Benedic anima mea Domino , & omnia qua intra me sunt , nomini sancto ejus . Benedic anima mea Domino , & noli oblivisci omnes retributiones ejus : qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis , qui sanat omnes infirmitates tuas : qui redimit de interitu vitam tuam , qui coronat te in misericordia , & miserationibus ; qui replet in bonis desiderium tuum , quando renovabitur ut aquila juventus tua .* Benedicite pariter mecum Domino omnes Angeli & Archangeli , omnes Principatus & Potestates , omnes Virtutes & Dominationes , omnes Throni , Cherubim quoque atque Seraphim : Benedicite , laudate & superexaltate illum in sæcula , quia fecit nobiscum misericordiam suam . *Laudent illum cali , terra , mare , & omnia qua in eis sunt , laudent & superexaltent in sæcula . Illi honor , illi benedictio , illi gratiarum actio ab omni creatura , in omni loco domina-*

mina.

minationis ejus , in omnes generationes sæculi
sæculorum . *Amen* .

CONSIDERATIO IV.

De Deo , ut est Spes nostra .

S*pes nostra* dicitur ; 1. quia ipse est summum
bonum , quod supra omnia , & præ omni-
bus bonis desideramus , & speramus ; ad quod
cor nostrum & tota spes nostra ultimò an-
helat .

2. Quia ipse est , per cujus infinitam beni-
gnitatem , sapientiam , & potentiam speramus ,
sive agatur de mediis , sive de ultimo fine . Ne-
mo enim præter illum potest nobis illa præsta-
re . Itaque ipse est spes nostra , & tamquam
summum bonum quod speramus , & tam-
quam auctor & adjutor , cujus ope speramus
obtinere .

3. Etiam Christus dicitur *spes nostra* , ra-
tione meritorum , per quæ confidimus nos om-
nia ad salutem necessaria , & ipsam salutem
obtenturos : sine quibus nulla spes salutis su-
perest . Denique dicitur Deus *spes omnium
finium terra & in mari longè* ; quia omnes
nationes à Deo bona sua expectant , & ab illo
petunt .

PRECATIO.

Ad Deum, ut est Spes nostra.

Ex disput. de Prædest. sect. 7.

Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spere in Deo; quoniam adhuc confitebor ei, salutare vultus mei, & Deus meus. Qui dedisti velle, dabis perficere, donec videaris Deus Deorum in Sion. Dabis gratiam, Domine, & uberrimam gratiam, qui merita supplicum excedis & vota, per viscera misericordie Christi tui, qui visitavit nos oriens ex alto, qui est spes nostra, & desiderium collium aeternorum. Modica fidei quid dubitamus?

Cogitasti de nobis cogitationes pacis, & non afflictionis; cogitationes salutis, & non interitus; ut nos vitæ æternæ & omnium bonorum tuorum consortes efficeres. Non occultis decretis salutis nostræ præjudicasti, neque gratiis incongruis selectis ei veluti insidiaris; sed seridè, non in speciem, eam desideras, & procuras. Si enim cum adhuc inimici essemus. Filium pro nobis mori voluisti, & per ejus merita nos tibi in filios adoptasti; quanta sinceritate jam ages nobiscum, quando jam filii sumus effecti, & Spiritu tuo vivificati, ut paratam hereditatem adipisci possimus? Vel hoc unum abundè sufficiat in signum sincerissimi amoris, ad omnem sinistram imaginationem ac suspicionem depellendam.

Justi

Jussisti nos esse securos ex parte tua , præpara-
 rato nobis auxilio , quo certissimè justitiam
 retinebimus & salvi erimus , nisi per nos stete-
 rit , nisi auxilium oblatum neglexerimus , &
 tuæ nos gratiæ subtraxerimus . Posuisti omnia
 in arbitrio nostro , perinde ac si solis naturæ
 viribus regnum obtinendum esset . Justificati
 enim , per gratiam tuam non minùs faciliè in
 justitia accepta perseverare , & legem diuinam
 implere possunt , quàm hominibus politicis per
 naturam facile est justitiam politicam exter-
 namque in se tueri , & legem civilem imple-
 re . Nemini hoc incredibile aut mirum videat-
 tur . Non enim duro nos jugo , & gravi onere
 premi voluisti , sed suavi & facili ; ut manda-
 torum tuorum viam currere possemus alacres .
 Postulat justitia politica , ut Magistratibus per
 omnia civis obtemperet , & opere externo ne-
 minem lædat ; non blasphemet , non pejeret ,
 non occidat , non percutiat , non maledicat ,
 non convitietur , non mœchetur , non furtum
 committat , non pacta violet , non vectigalia
 fraudet , in contractibus neminem circumve-
 niat , non inebriet . Hæc omnia justitia poli-
 tica complectitur . Non parum est difficulta-
 tis , ut hæc omnia per naturam præstentur .
 Quotus enim quisque est infidelium , vel eo-
 rum qui justitiæ Christianæ sunt expertes , qui
 ista omnia præstiterit ? At innumerabiles sunt
 qui per gratiam tuam , universam legem ita
 servant , ut non solùm à pravo opere exteriori
 abstineant , sed etiam mentem à pravo affectu
 interiori puram præsent , & in justitiæ totius
 amoremque perpetuò retineant . Colloca-

82 CONSIDERATIONES

sti itaque & perseverantiam , & prædestinationis complementum , & totam salutem nostram in arbitrio nostro, ut si velimus, salvi simus , & si velimus , pereamus . Apposuisti nobis vitam & mortem , ut ad utram libuerit , manum extendamus . Exigis à nobis conditionem justissimam, à qua omnia pendere voluisti , & ipsam ab arbitrio nostro : nimirum , ut donum justitiæ , nullis nostris meritis nobis collatum conservemus . Quæ sanè conditio nobis per gratiam tuam facilis est , eamque omnino præstabis , si protectionem & opem gratiæ tuæ assidue imploraverimus ; eique , ut par est , & sicut possumus & debemus , fuerimus cooperati .

Concede mihi hoc, Deus meus , intelligere , intelligendo sperare , sperando perficere , per Christum Dominum nostrum . Amen.

T E R M I N U S
V I Æ P U R G A T I V Æ.
A C T U S C O N T R I T I O N I S.

Documentum.

T ad terminum *Via Purgativa* perventus, à *Fide*, *Timore*, *Spe*, ad *veram Contritionem* in *Dei amore fundatam*, *procede*: de qua ita *Tridentinum* citatum *Sess. 6. cap. 6.* Disponuntur ad ipsam justitiam, dum Deum, tamquam omnis justitiæ fontem, diligere incipiunt; ac propterea moventur ad versus peccata per odium aliquod, & detestationem, hoc est, per eam pœnitentiam, quam ante baptismum agi oportet; *vel cum à baptismo quis lapsus est, ante confessionem.* Denique dum proponunt suscipere baptismum, *vel confiteri*; inchoare novam vitam, & servare divina mandata. De hac dispositione scriptum est: *Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum, & accipietis donum Spiritus sancti. Act. 2.*

Ut porrò intelligamus per hujusmodi dispositionem nos terminum via Purgativa affectos esse, sive perfectam cordis instaurationem,

84 CONSIDERATIONES

sic loquitur Tridentinum cap. 7. subsequenti:
Hanc dispositionem seu præparationem justificationis ipsa consequitur; quæ non est sola peccatorum remissio, sed et sanctificatio, & renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum: unde homo ex injusto fit justus, & ex inimico amicus, ut sit heres secundum spem vitæ æternæ. *Ad Tit. 3.*

Ceterum ad ultimam hanc præcipuamque dispositionem perutiles Considerationes sunt de Deo, ut est vita nostra. Item de Deo Protectore. Item de Deo Adjutore. Item de Deo Susceptore.

CONSIDERATIO I.

De Deo, ut est Vita nostra.

Deus generatim *Vita* dicitur. 1. Tamquam fons omnis vitæ; nam omnis vita & suprema, & media, & infima; Angelorum, hominum, animalium & plantarum, ab ipso est, tamquam quædam illius vitæ fontalis adumbratio vel participatio, clarior vel obscurior: & omnis vita in ipso eminenter, & ab æterno, & sine mensura continetur.

2. Quia ipse est vita infinita, immensa, æterna, tum formaliter, tum objectivè. Formaliter quidem; quia vita suprema formalis in ipsius visione, amore & fruitione consistit. Ipse autem est sua visio, suus amor, sua fruitio; ac proinde est sua vita formalis. Objectivè verò est sua vita; quia est sua vitalis essentia.

tia, in cuius visione, amore, & gustu vita formalis æterna & beata consistit. Vita ejus infinita est, sicut visio ejus & amor, & gaudium de essentia sua, quæ est bonum infinitum, in quo infinita bona continentur. Itaque sicut totam sapientiam suam, totum amorem, totum gaudium suum à seipso habet tam ex parte objecti, quàm ex parte ipsius, ut sic dicam, actus vitalis; ita totam vitam suam ex utroque capite, & secundùm utramque considerationem à seipso habet.

3. Dicitur *Vita* omnium rerum, etiam possibilem, secundùm esse objectivum & intelligibile. Omnia enim in illo vivunt per suas ideas, & conceptus æternos, quibus illa concipit, & intelligit; per illos enim conceptus existunt omnia in mente divina objective, & lucent non minùs, ac si foris existerent. Atque hoc modo accipiunt quoddam esse vitale, & æternum, quod nihil est aliud, quàm à mente divina intelligi. Ratione hujus conceptus vitalis, omnia dicuntur vivere in Deo, sicut opus in mente artificis.

Quartò peculiariter dicitur *Vita nostra*.

1. Quia cùm mortui essemus peccatis, & ad dicti morti æternæ, quæ mors secunda dicitur, ipse ab utraque nos per Filii mortem liberavit; & vitam gratiæ, per quam possemus pervenire ad vitam æternam, nobis infudit.

2. Quia non semel tantùm vel bis mortuos peccatis vivificat, sed centies & millies; imò paratus est omnes omnino peccatores, quotiescumque se per peccatum occiderint, & vitam divinam in se extinxerint, iterum

vivi-

vivificare, & ad ipsum per veram pœnitentiam confugerint. Imò innumeris modis eos ad vitam hanc vocat, allicit, invitat, compellit.

3. Dicitur *Vita nostra*, tum quia est causa omnium donorum gratiæ, & gloriæ, quibus vitam æternam, divinam, sublimissimam, & beatissimam vivemus; tum quia ipse est objectum vitæ æternæ, cum in ipsius visione & frui-tione vita æterna consistat.

P R E C A T I O.

Ad Deum, ut est Vita nostra.

Ex lib. 9. de Perfect. cap. 5.

Quid agimus, mortales, habitantes in um-bra mortis, & profugi à facie ejus in quo omnia vivunt? Eja, sinamus mortuos sepelire mortuos, & curramus ad Deum fortè, vivum, qui est Vita Sanctorum omnium, Aspi-ra nobis & mitte spiritum vita, ò Vita vita-lis, ò Vita vivificans, ò Vita multiplex; & scio-mus quia mortui, per te rursum vivent.

Verè tu es amor omnipotens, benevolentif-sima virtus, lumen æternum, incommutabilis ratio, æterna dulcedo, creans mentem ad te participandum, vivificans ad sentiendum, affi-ciens ad appetendum, dilatans ad capiendum, justificans ad promerendum, accendens ad zelum, fecundans ad fructum, dirigens ad æquitatem, formans ad benevolentiam, mode-rans ad sapientiam, roborans ad virtutem, visi-tans ad consolationem, illuminans ad cogni-tio-

tionem, perpetuans ad immortalitatem, implens ad felicitatem, circumdans ad securitatem. Sic nos coronas in misericordia & miserationibus, sic undique beneficiis tuis imple & cingis, ut nobis benignitatem & amorem tuum declares, & ad vicissim amandum excites, *donec vivamus æternum.*

CONSIDERATIO II.

De Deo Protectore.

Protector dicitur 1. Generatim; quia omnem naturam creatam conservat in sua specie, integritate, & bono statu naturæ consentaneo; & quantum cujusque conditio fert, tuetur eam à noxiis.

2. Speciatim dicitur *Protector* respectu hominum, qui infinitis periculis, & incommodis sunt subjecti.

1. Quia ab innumeris peccatis nos tuetur, in quæ quilibet nostrum incideret, nisi e jus benigna protectio nos muniret: nullum enim est peccati genus, in quod, in tanta naturæ imbecillitate, & ad malum pronitate, non fuisset Diaboli astu & potentia facilè impulsus, & non quotidie adhuc impelleremur, nisi ipse nos sua benignitate miris modis protegeret. Unde nemo potest in seipso gloriari, quasi sua industria ipse omnia illa evitaverit: sed debet se coram Deo humiliare, & agnoscere suam imbecillitatem Deique benignitatem: nec minùs gratias agere de malis quæ non fecit, quàm de bonis quæ fecit.

2. Quia

2. Quia sicut protexit nos ab innumeris peccatis, in quæ alioqui fuisset lapsuri; ita quoque protexit ab innumeris periculis damnationis æternæ, quam millies jam incurrissemus, nisi sua clementia nos protexisset. Quicumque enim est in statu peccati mortiferi, reus est ignis æterni, ad quem statim à Dæmonibus abriperetur, si Deus id ipsis permitteret. Unde eo ipso quo nos protegit à peccato, ex consequenti, & mediatè etiam protegit à damnatione æterna.

3. Quia non solùm hac ratione nos protegit à damnatione, sed etiam immediatè, & directè. Nempe quotiescumque re ipsa sumus in statu peccati mortiferi; tunc enim stamus ad portas inferi, & nihil ad damnationem æternam superest, quàm ut Deus justissimam iram suam erumpere gestientem, non coherceat; vel Diabolum nos abripere ardentem; non coercet; vel causas alias creatas mortem nobis illaturas, non avertat. Verùm ipse infinita clementia sua, & iram suam cohibet, vim Diabolicam comprimit, & causas alias, unde mors alioqui nobis obveniret, sæpenumero avertit: hoc modo nos à damnatione protegens, & servans ad pœnitentiam, ac salutem.

4. Non solùm à peccatis, & damnatione æterna, sed etiam ab aliis innumeris calamitatibus, afflictionibus, tentationibus, incommodis nos protegit, in quæ sine ipsius benigna custodia eramus prolapsuri: & per quæ in varia peccata, ac demum in æternum exitium, eramus devolvendi. Ipse enim certissimè novit, quid ex singulis hujusmodi casibus nobis esset

esset obventurum: quid animæ nostræ exitium, quid salutem esset allaturum. Unde ea quæ prævidet futura aliquando exitio, sapissime sua benignitate avertit. Itaque de his omnibus quotidie illi gratiæ agendæ.

5. Quia justos peculiari cura protegit tamquam filios, & heredes regni; sed maximè eos, qui se ejus obsequio & gloriæ consecrarunt. Circa hos protectio est valdè singularis. Sunt enim veluti gemmæ pretiosæ & margaritæ in thesauris Domini. Unde Dominus eos tamquam gemmas asservat, & custodit ut pupillam oculi, qua nihil homini carius; & protegit sub umbra alarum suarum, sicut gallina pullos suos.

6. Quia etiam est *Protector* Beatorum, quatenus eos protegit ab omni lapsu, ab omni peccato, ab omni errore, ab omni tristitia, à morte & omni incommodo corporis & animæ. Hoc autem facit, quatenus custodit & continuat in illis lumen gloriæ. Hoc enim si per cessationem divini influxus aliquando extingueretur, mox desinerent esse beati, & rediret pristina infirmitas, & possent relabi in omnes nostras misérias, ac etiam in æternam damnationem.

P R E C A T I O .

Ad Deum Protectorem .

Ex Disput. de Prædest. sect. 7.

Protector fidelissima, quid dicam de te? Mille hominum, mille Damonum insidiis expositus eram; ne irretirer, protexisti me. Innumeris incommodis, calamitatibus, armis obruendus eram; ne impeterer, protexisti me. In scelera enormia, in flagitia infinita lapsurus eram; ne cadërem, protexisti me. Heu! quoties peccavi, & malum coram te feci! Ne peccatis peccata cumularem, protexisti me Jamjam hostium tuorum prada futurus eram, & pabulum ignis æterni; sed ne fierem, protexisti me. Quid superest? Perge, mi Domine, custodire me ut pupillam oculi, & sub alarum tuarum umbra protegere.

Nihil sanè ex parte tua nobis deest; nihil est cur firmissimam & certissimam spem in tuo auxilio collocare non debeamus: tota dubitatio; & eventus ambiguitas est ex parte nostra. Longè felicior est conditio nostra, quàm si (ut inimici gratiæ tuæ volebant) naturæ viribus omnia præstare possemus, & hisce solis relictii essemus. Nunc enim non solum nostra industria, sed etiam tua singularis providentia in salutem nostram excubat. Hæc torpentes excitat, jacentes erigit, labantes retinet, languentes corroborat, proficientes animat, & mille modis ad salutem dirigit ac impellit. Denique

que tantum præbet vel offert auxilii , ut omnia sint facilia & magis expedita per gratiam , quàm illi hæretici ea volebant esse per naturã .

Dominus spes mea; quem timebo? Dominus Protector vita mea; à quo trepidabo? Pergam habitare in adjutorio Altissimi, & in protectione Dei cœli commorari. Amen.

CONSIDERATIO III.

De Deo Adjutore.

Adjutor dicitur; 1. Generatim respectu omnium : quia omnis potentia aliquo modo operativa, & omnis vis creata, ita ab illo assiduè dependet, ut nulla possit operari, aut in aliquem actum exire absque illius concursu, cooperatione, & adjutorio: quod adjutorium ipsi facile est omnibus præbere; cum ipse rebus omnibus intimè sit præsens, & actu semper naturam, esse, & vires influat in res omnes.

Secundò, peculiariter dicitur *Adjutor noster*, idque speciatim.

1. Quia siue ejus singulari adjutorio nemo potest à statu peccati & damnationis resurgere, & ad statum filiorum Dei assurgere.

2. Nemo potest hostium suorum insidias evadere, & eorum tentationes superare.

3. Nemo bonum, quod ad vitam æternam sit utile, operari.

4. Nemo in bono usque ad finem perseverare. In his omnibus ejus singulari adjutorio opus est.

Tertiò,

meas , lux mea , ut magnitudinem misericordiarum tuarum cognoscam , & multitudinem miserationum tuarum cognoscam , & cognitam æstimem , & suis appretiem momentis , quantum fas in tenebris hujus vitæ , eaque mihi semper ab oculos versentur , ut anima mea tanta benignitate , tantisque beneficiis provocata , vicissim inflammetur in amorem tui , seque totam tibi devoteat & consecret . Serviat tibi omnis vita mea ; intenta sit in gloriam tuam omnis cogitatio , omnis fortitudo , omne studium , omnis actio mea . Exhaustantur in tuum obsequium omnes vires animi ac corporis mei , ut aliquid saltem tuo rependam amoris , nec omnino ingratus coram te inveniar . *Benedic anima mea Domino , & omnia qua intra me sunt , nomini sancto ejus . Benedic anima mea Domino , & noli oblivisci omnes retributiones ejus : qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis , qui sanat omnes infirmitates tuas : qui redimit de interitu vitam tuam , qui coronat te in misericordia , & miserationibus ; qui replet in bobis desiderium tuum , quando renovabitur ut aquila juventus tua .* Benedicite pariter mecum Domino omnes Angeli & Archangeli , omnes Principatus & Potestates , omnes Virtutes & Dominationes , omnes Throni , Cherubim quoque atque Seraphim : Benedicite , laudate & superexaltate illum in sæcula , quia fecit nobiscum misericordiam suam . *Laudent illum cali , terra , mare , & omnia qua in eis sunt , laudent & superexaltent in sæcula . Illi honor , illi benedictio , illi gratiarum actio ab omni creatura , in omni loco domina-*

mina.

minationis ejus , in omnes generationes sæculi
 sæculorum . *Amen* .

CONSIDERATIO IV.

De Deo , ut est Spes nostra :

Spes nostra dicitur ; 1. quia ipse est summum bonum , quod supra omnia , & præ omnibus bonis desideramus , & speramus ; ad quod cor nostrum & tota spes nostra ultimò anhelat .

2. Quia ipse est , per cujus infinitam benignitatem , sapientiam , & potentiam speramus , sive agatur de mediis , sive de ultimo fine . Nemo enim præter illum potest nobis illa præstare . Itaque ipse est spes nostra , & tamquam summum bonum quod speramus , & tamquam auctor & adjutor , cujus ope speramus obtinere .

3. Etiam Christus dicitur *spes nostra* , ratione meritorum , per quæ confidimus nos omnia ad salutem necessaria , & ipsam salutem obtenturos : sine quibus nulla spes salutis superest . Denique dicitur Deus *spes omnium finium terra & in mari longè* ; quia omnes nationes à Deo bona sua expectant , & ab illo petunt .

PRECATIO.

Ad Deum, ut est Spes nostra.

Ex disput. de Prædest. sect. 7.

Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spes in Deo; quoniam adhuc confitebor ei, salutare vultus mei, & Deus meus. Qui dedisti velle, dabis perficere, donec videaris Deus Deorum in Sion. Dabis gratiam, Domine, & uberrimam gratiam, qui merita supplicum excedis & vota, per viscera misericordie Christi tui, qui visitavit nos oriens ex alto, qui est spes nostra, & desiderium collium aeternorum. Modica fidei quid dubitamus?

Cogitasti de nobis cogitationes pacis, & non afflictionis; cogitationes salutis, & non interitus; ut nos vitæ æternæ & omnium bonorum tuorum consortes efficeres. Non occultis decretis salutis nostræ præjudicasti, neque gratiis incongruis selectis ei veluti insidiaris; sed serio, non in speciem, eam desideras, & procuras. Si enim cum adhuc inimici essemus. Filium pro nobis mori voluisti, & per ejus merita nos tibi in filios adoptasti; quanta sinceritate jam ages nobiscum, quando jam filii sumus effecti, & Spiritu tuo vivificati, ut paratam hereditatem adipisci possimus? Vel hoc unum abundè sufficiat in signum sincerissimi amoris, ad omnem sinistram imaginationem ac suspicionem depellendam.

Justitiam

Jussisti nos esse securos ex parte tua, præparato nobis auxilio, quo certissimè justitiam retinebimus & salvi erimus, nisi per nos steterit, nisi auxilium oblatum neglexerimus, & tuæ nos gratiæ subtraxerimus. Posuisti omnia in arbitrio nostro, perinde ac si solis naturæ viribus regnum obtinendum esset. Justificati enim, per gratiam tuam non minùs faciliè in justitia accepta perseverare, & legem divinam implere possunt, quàm hominibus politicis per naturam facile est justitiam politicam externamque in se tueri, & legem civilem implere. Nemini hoc incredibile aut mirum videatur. Non enim duro nos jugo, & gravi onere premi voluisti, sed suavi & facili; ut mandatorum tuorum viam currere possemus alacres. Postulat justitia politica, ut Magistratibus per omnia civis obtemperet, & opere externo neminem lædat; non blasphemet, non pejeret, non occidat, non percutiat, non maledicat, non convitiatur, non mœchetur, non furtum committat, non pacta violet, non vectigalia fraudet, in contractibus neminem circumveniat, non inebriet. Hæc omnia justitia politica complectitur. Non parum est difficultatis, ut hæc omnia per naturam præstentur. Quotus enim quisque est infidelium, vel eorum qui justitiæ Christianæ sunt expertes, qui ista omnia præstiterit? At innumerabiles sunt qui per gratiam tuam, universam legem ita servant, ut non solum à pravo opere exterius abstineant, sed etiam mentem à pravo affectu interiùs puram præstent, & in justitiæ totius amoremque perpetuò retineant. Colloca-

sti itaque & perseverantiam , & prædestinationis complementum , & totam salutem nostram in arbitrio nostro, ut si velimus, salvi simus , & si velimus, pereamus . Apposuisti nobis vitam & mortem , ut ad utram libuerit , manum extendamus . Exigis à nobis conditionem justissimam, à qua omnia pendere voluisti , & ipsam ab arbitrio nostro : nimirum , ut donum justitiæ , nullis nostris meritis nobis collatum conservemus . Quæ sanè conditio nobis per gratiam tuam facilis est , eamque omnino præstabimus , si protectionem & opem gratiæ tuæ assiduè imploraverimus ; eique , ut par est , & sicut possumus & debemus , fuerimus cooperati .

Concede mihi hoc, Deus meus, intelligere, intelligendo sperare, sperando perficere, per Christum Dominum nostrum. Amen.

T E R M I N U S
V I Æ P U R G A T I V Æ.
A C T U S C O N T R I T I O N I S.

Documentum.

T ad terminum *Via Purgativa* perventus, à *Fide*, *Timore*, *Spe*, ad *veram Contritionem* in *Dei amore fundatam*, procede: de qua ita *Tridentinum* citatum *Sess. 6. cap. 6.* Disponuntur ad ipsam justitiam, dum Deum, tamquam omnis justitiæ fontem, diligere incipiunt; ac propterea moventur adversus peccata per odium aliquod, & detestationem, hoc est, per eam pœnitentiam, quam ante baptismum agi oportet; vel cum à baptismo quis lapsus est, ante confessionem. Denique dum proponunt suscipere baptismum, vel confiteri; inchoare novam vitam, & servare divina mandata. De hac dispositione scriptum est: Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum, & accipietis donum Spiritus sancti. *Act. 2.*

Ut porrò intelligamus per hujusmodi dispositionem nos terminum via Purgativa affectos esse, sive perfectam cordis instaurationem,

84 CONSIDERATIONES

sic loquitur Tridentinum cap. 7. subsequenti:

Hanc dispositionem seu præparationem justificationis ipsa consequitur; quæ non est sola peccatorum remissio, sed et sanctificatio, & renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum: unde homo ex injusto fit justus, & ex inimico amicus, ut sit heres secundum spem vitæ æternæ. *Ad Tit. 3.*

Cæterum ad ultimam hanc præcipuamque dispositionem perutile Considerationes sunt de Deo, ut est vita nostra. Item de Deo Protectore. Item de Deo Adjutore. Item de Deo Susceptore.

CONSIDERATIO I.

De Deo, ut est Vita nostra.

DEus generatim *Vita* dicitur. 1. Tamquam fons omnis vitæ; nam omnis vita & suprema, & media, & infima; Angelorum, hominum, animalium & plantarum, ab ipso est, tamquam quædam illius vitæ fontalis adumbratio vel participatio, clarior vel obscurior: & omnis vita in ipso eminenter, & ab æterno, & sine mensura continetur.

2. Quia ipse est vita infinita, immensa, æterna, tum formaliter, tum objectivè. Formaliter quidem; quia vita suprema formalis in ipsius visione, amore & fruitione consistit. Ipse autem est sua visio, suus amor, sua fruitio; ac proinde est sua vita formalis. Obiectivè verò est sua vita; quia est sua vitalis essentia.

tia, in cuius visione, amore, & gustu vita formalis æterna & beata consistit. Vita ejus infinita est, sicut visio ejus & amor, & gaudium de essentia sua, quæ est bonum infinitum, in quo infinita bona continentur. Itaque sicut totam sapientiam suam, totum amorem, totum gaudium suum à seipso habet tam ex parte objecti, quàm ex parte ipsius, ut sic dicam, actus vitalis; ita totam vitam suam, ex utroque capite, & secundùm utramque considerationem à seipso habet.

3. Dicitur *Vita* omnium rerum, etiam possibilem, secundùm esse objectivum & intelligibile. Omnia enim in illo vivunt per suas ideas, & conceptus æternos, quibus illa concipit, & intelligit; per illos enim conceptus existunt omnia in mente divina objectivè, & lucent non minùs, ac si foris existerent. Atque hoc modo accipiunt quoddam esse vitale, & æternum, quod nihil est aliud, quàm à mente divina intelligi. Ratione hujus conceptus vitalis, omnia dicuntur vivere in Deo, sicut opus in mente artificis.

Quartò peculiariter dicitur *Vita nostra*.

1. Quia cùm mortui essemus peccatis, & addicti morti æternæ, quæ mors secunda dicitur, ipse ab utraque nos per Filii mortem liberavit; & vitam gratiæ, per quam possemus pervenire ad vitam æternam, nobis infudit.

2. Quia non semel tantùm vel bis mortuos peccatis vivificat, sed centies & millies; imò paratus est omnes omnino peccatores, quotiescumque se per peccatum occiderint, & vitam divinam in se extinxerint, iterum
vivi-

vivificare, si ad ipsum per veram pœnitentiam confugerint. Imò innumeris modis eos ad vitam hanc vocat, allicit, invitat, compellit.

3. Dicitur *Vita nostra*, tum quia est causa omnium donorum gratiæ, & gloriæ, quibus vitam æternam, divinam, sublimissimam, & beatissimam vivemus; tum quia ipse est objectum vitæ æternæ, cum in ipsius visione & fruitione vita æterna consistat.

P R E C A T I O.

Ad Deum, ut est Vita nostra.

Ex lib. 9. de Perfect. cap. 5.

Quid agimus, mortales, habitantes in umbra mortis, & profugi à facie ejus in quo omnia vivunt? Eja, sinamus mortuos sepelire mortuos, & curramus ad Deum fortè, vivum, qui est Vita Sanctorum omnium, Aspira nobis & mitte spiritum vita, ò Vita vitalis, ò Vita vivificans, ò Vita multiplex; & sciamus quia mortui, per te rursus vivent.

Verè tu es amor omnipotens, benevolentissima virtus, lumen æternum, incommutabilis ratio, æterna dulcedo, creans mentem ad te participandum, vivificans ad sentiendum, afficiens ad appetendum, dilatans ad capiendum, justificans ad promerendum, accendens ad zelum, secundans ad fructum, dirigens ad æquitatem, formans ad benevolentiam, moderans ad sapientiam, roborans ad virtutem, visitans ad consolationem, illuminans ad cognitionem.

tionem, perpetuans ad immortalitatem, implens ad felicitatem, circumdans ad securitatem. Sic nos coronas in misericordia & miserationibus, sic undique beneficiis tuis imple & cingis, ut nobis benignitatem & amorem tuum declares, & ad vicissim amandum excites, *donec vivamus eternum.*

CONSIDERATIO II.

De Deo Protectore.

Protector dicitur 1. Generatim; quia omnem naturam creatam conservat in sua specie, integritate, & bono statu naturæ consentaneo; & quantum cujusque conditio fert, tuetur eam à noxiis.

2. Speciatim dicitur *Protector* respectu hominum, qui infinitis periculis, & incommodis sunt subjecti.

1. Quia ab innumeris peccatis nos tuetur, in quæ quilibet nostrum incideret, nisi ejus benigna protectio nos muniret: nullum enim est peccati genus, in quod, in tanta naturæ imbecillitate, & ad malum pronitate, non fuisset Diaboli astu & potentia facilè impulsus, & non quotidie adhuc impelleremur, nisi ipse nos sua benignitate miris modis protegeret. Unde nemo potest in seipso gloriari, quasi sua industria ipse omnia illa evitaverit: sed debet se coram Deo humiliare, & agnoscere suam imbecillitatem Deique benignitatem: nec minùs gratias agere de malis quæ non fecit, quàm de bonis quæ fecit.

2. Quia

88 CONSIDERATIONES

2. Quia sicut protexit nos ab innumeris peccatis, in quæ alioqui fuisset lapsuri; ita quoque protexit ab innumeris periculis damnationis æternæ, quam millies jam incurrissemus, nisi sua clementia nos protexisset. Quicumque enim est in statu peccati mortiferi, reus est ignis æterni, ad quem statim à Dæmonibus abriperetur, si Deus id ipsis permitteret. Unde eo ipso quo nos protegit à peccato, ex consequenti, & mediatè etiam protegit à damnatione æterna.

3. Quia non solum hac ratione nos protegit à damnatione, sed etiam immediatè, & directè. Nempe quotiescumque re ipsa sumus in statu peccati mortiferi; tunc enim stamus ad portas inferi, & nihil ad damnationem æternam superest, quàm ut Deus justissimam iram suam erumpere gestientem, non cohibeat; vel Diabolum nos abripere ardentem; non coërceat; vel causas alias creatas mortem nobis illaturas, non avertat. Verùm ipse infinita clementia sua, & iram suam cohibet, vim Diabolicam comprimit, & causas alias, unde mors alioqui nobis obveniret, sæpenumero avertit: hoc modo nos à damnatione protegens, & servans ad pœnitentiam, ac salutem.

4. Non solum à peccatis, & damnatione æterna, sed etiam ab aliis innumeris calamitatibus, afflictionibus, tentationibus, incommodis nos protegit, in quæ sine ipsius benigna custodia eramus prolapsuri: & per quæ in varia peccata, ac demum in æternum exitium, eramus devolvendi. Ipse enim certissimè novit, quid ex singulis hujusmodi casibus nobis esset

esset obventurum: quid animæ nostræ exitium, quid salutem esset allaturum. Unde ea quæ prævidet futura aliquando exitio, sæpissime sua benignitate avertit. Itaque de his omnibus quotidie illi gratiæ agendæ.

5. Quia justos peculiari cura protegit tamquam filios, & heredes regni; sed maximè eos, qui se ejus obsequio & gloriæ consecrarunt. Circa hos protectio est valdè singularis. Sunt enim veluti gemmæ pretiosæ & margaritæ in thesauris Domini. Unde Dominus eos tamquam gemmas asservat, & custodit ut pupillam oculi, qua nihil homini carius; & protegit sub umbra alarum suarum, sicut gallina pullos suos.

6. Quia etiam est *Protector* Beatorum, quatenus eos protegit ab omni lapsu, ab omni peccato, ab omni errore, ab omni tristitia, à morte & omni incommodo corporis & animæ. Hoc autem facit, quatenus custodit & continuat in illis lumen gloriæ. Hoc enim si per cessationem divini influxus aliquando extingueretur, mox desinerent esse beati, & rediret pristina infirmitas, & possent relabi in omnes nostras misérias, ac etiam in æternam damnationem.

P R E C A T I O .

Ad Deum Protectorem .

Ex Disput. de Prædest. sect. 7.

Protector fidelissima, quid dicam de te? Mille hominum, mille Damonum insidiis expositus eram; ne irretirer, protexisti me. Innumeris incommodis, calamitatibus, arumnis obruendus eram; ne impeterer, protexisti me. In scelera enormia, in flagitia infinita lapsurus eram; ne caderem, protexisti me. Heu! quoties peccavi, & malum coram te feci! Ne peccatis peccata cumularem, protexisti me Jamjam hostium tuorum prada futurus eram, & pabulum ignis aeterni; sed ne fierem, protexisti me. Quid superest? Perge, mi Domine, custodire me ut pupillam oculi, & sub alarum tuarum umbra protegere.

Nihil sanè ex parte tua nobis deest; nihil est cur firmissimam & certissimam spem in tuo auxilio collocare non debeamus: tota dubitatio; & eventus ambiguitas est ex parte nostra. Longè felicior est conditio nostra, quàm si (ut inimici gratiæ tuæ volebant) naturæ viribus omnia præstare possemus, & hisce solis relictii essemus. Nunc enim non solum nostra industria, sed etiam tua singularis providentia in salutem nostram excubat. Hæc torpentes excitat, jacentes erigit, labantes retinet, languentes corroborat, proficientes animat, & mille modis ad salutem dirigit ac impellit. Denique

que tantum præbet vel offert auxilii, ut omnia sint faciliora & magis expedita per gratiam, quàm illi hæretici ea volebant esse per naturã.

Dominus spes mea; quem timebo? Dominus Protector vita mea; à quo trepidabo? Pergam habitare in adjutorio Altissimi, & in protectione Dei cœli commorari. Amen.

CONSIDERATIO III.

De Deo Adjutore.

A-djutor dicitur; 1. Generatim respectu omnium: quia omnis potentia aliquo modo operativa, & omnis vis creata, ita ab illo assiduè dependet, ut nulla possit operari, aut in aliquem actum exire absque illius concursu, cooperatione, & adjutorio: quod adjutorium ipsi facile est omnibus præbere; cum ipse rebus omnibus intimè sit præsens, & actu semper naturam, esse, & vires influat in res omnes.

Secundò, peculiariter dicitur *Adjutor noster*, idque speciatim.

1. Quia siue ejus singulari adjutorio nemo potest à statu peccati & damnationis resurgere, & ad statum filiorum Dei assurgere.

2. Nemo potest hostium suorum insidias evadere, & eorum tentationes superare.

3. Nemo bonum, quod ad vitam æternam sit utile, operari.

4. Nemo in bono usque ad finem perseverare. In his omnibus ejus singulari adjutorio opus est.

Tertiò,

92 CONSIDERATIONES

Tertiò, etiam Beatis adjutor est; quia in statu beatitudinis nemo potest ipsum videre, & beatifico amore ipsum amare, nemo ipsius immensam dulcedinem gustare, hoc est, ipso frui, sine peculiari adjutorio, quod per lumen gloriæ, & charitatis donum præstatur.

P R E C A T I O.

Ad Deum Adjutorem.

Ex lib. 5. de Perfect. cap. 4.

DEUS, in adjutorium meum intende; Domine, ad adjuvandum me festina. Quid enim possum sine te? Verè nihil boni possum cogitare ex me tanquam ex me, nedum dicere, & nedum facere; & quomodò poterò perseverare sine te, inter mille pericula hostium insidiantium anima mea? Nihil possum, nihil omnino sine te, Domine: tu solus potes omnia, & ego poterò omnia; sed in te, & per te solùm, qui me adjuvas & confortas.

Inserere animo meo profundissimam reverentiam & humilitatem in consideratione tantæ potentiaæ tuæ: tu enim de me, & de omni creatura tua potes disponere & statuere pro arbitrio tuo; nec quisquam tibi potest dicere, Cur sic facis? Tua enim sunt omnia, & opera manuum tuarum. Semper te mihi præsentem cogitem, & extenta manu omnipotentiaæ tuæ, æternæ damnationis fulmen minitantem, si sanctissimas Leges tuas violavero. Adde etiam fiduciam & securitatem cordi meo in te, ut neminem

nem timeam præter te, nec ulla creatura me à charitate tua abstrahere valeat. Quid enim sunt cætera omnia coram te, aut quid mihi absque tuo nutu possunt nocere? Quod si ab aliquo me affligi permiseris, hoc ipsum mihi ad salutem vertas, & ad æternam vitam cooperari facias. Amen.

CONSIDERATIO IV.

De Deo Susceptore.

Susceptor dicitur; 1. Quia cum totum genus humanum excidisset à salute, & incurrisset reatum damnationis æternæ, ipse solus misertus illius, benignissimè suscepit illud redimendum & instaurandum, ut salutem consequi posset; juxta illud Luc. 2. *Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordia sua.*

2. Quia etiam inimicos suos, à quibus gravissimis injuriis affectus est, si ad ipsum redire velint, libentissimè suscipit, omnes injurias condonans, eos in pristinum gradum restituens, & iterum in filios adoptans, jure cælestis hereditatis, quo exciderant, redintegrato. Sicut pater filium prodigum post tot libidines, & omnem substantiam cum meretricibus absumptam lætissimè suscipit, & in pristinum statum restituit.

3. Quia omnes in quacumque afflictione ad ipsum confugientes, benignè excipit, consolationem infundendo, & opportuno tempore opem ferendo. *Nullus enim speravit in Domino, & confusus est.* Et ipsemet ait:

Venite ad me, omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.

4. Quia omnes qui se ejus obsequio addixerint, peculiari cura suscipit protegendos, illuminandos, & formandos in filios Dei & ad omnem perfectionem, qua Deo quàm similimi intellectu, affectu, & moribus externis efficiantur, sintque quàm maximè idonei cœlesti hereditati capessendæ.

5. Quia justos ex hac vita migrantes suscipit in suum regnum, & ad gloriæ suæ, omniumque bonorum suorum beatissimam communionem. Psalm. 118. *Suscipe me secundum eloquium tuum, & vivam, & non confundas me ab expectatione mea.*

N O T A.

Post obitum Auctoris comperimus in manuscriptis ejusdem ea, qua spectant actum perfectæ Contritionis, qua à Principibus viris, feminisque cum fructu usurpata. Illa hic opportunè infero, usque subjungo à me collectas aliquot jaculatorias precatiunculas, *Via Purgativa subseruientes: quales etiam duabus aliis Viis, in commodum pii Lectoris, subjiciam.*

FUNDAMENTUM

CONTRITIONIS EST

Amor Dei super omnia .

PRIMO.

*Deus amandus ob eminentiam
sua natura.*

Eus nobis amandus supra omnia creata & creabilia . Primò propter infinitam naturæ suæ eminentiam supra omnia, qua dignus est amore & æstimatione supra omnia, absque consideratione beneficiorum ejus. Tanta enim ipsius est majestas, & tam infinitè supra omnes perfectiones & excellentias creatas elevata, ut omnia in ipsius conspectu & comparatione sint instar nihili. Unde ex eo quòd ipsius sum creatura, debeo ipsius honorem & voluntatem anteferre & proponere lucro totius mundi: & potiùs subire omnia incommoda & tormenta, quàm facere aliquid, etiam minimum, quod sit contra ejus voluntatem: & mecum statuere, infinities melius esse ipsius voluntatem impleri, quàm omnes homines salvari; imò quàm totum bonum Angelorum & hominum conservari. Itaque debeo ipsius voluntatem infinities plurius æstimare, quàm omne
com-

commodum meum & totius naturæ creatæ , quatenus est bonum naturæ creatæ : idque absque ulâ beneficiorum consideratione. Hæc enim obligatio nascitur ex eo , quòd ipsius sum creatura .

Secundò, Deus amandus ob infinita sua beneficia .

Secundò , Deus nobis amandus est ob plurima sua beneficia , quorum singula infinitæ sunt æstimationis : propter quæ deberemus illi infinitum amorem , infinitam gratiarum actionem , infinitum obsequium , si præstare possemus : quia ex se digna sunt infinita recognitione & compensatione . Hæc beneficia considerantes , & Deum , ut fontem benignissimum illorum , excitamur ad illum amandum & æstimandum supra omnia , & ad omne obsequium ei præstandum ; ad illum honorandum , & procurandum ejus gloriam , & ad gratias agendas . Sicuti Aulicus considerans beneficia quæ à suo Principe accepit , & illum ut auctorem & largiorem horum beneficiorum perpendens , excitatur ad illius amorem & obsequium , & ad illum ubique laudandum , & ejusque honorem promovendum & defendendum .

Contritio nascitur ex supradiçta duplici consideratione .

Quemadmodum ex duplici antè dicta consideratione possumus Deum amare supra omnia : ita quoque ex eadem possumus excitare

rare contritionem, qua de commisso à nobis peccato doleamus supra omnia. Primò, dolendo de peccato, quatenus est quidam contemptus, vel injuria, vel inobedientia, vel ingratitude infinitæ majestatis, quam infinitè supra omnia æstimare debemus, absque ulla beneficiorum consideratione. Vel, ut est consideratio vel contemptus divini præcepti, divinæque voluntatis, quam supra omnia commoda & incommoda nostra infinitè æstimare, & rebus omnibus infinitè debemus præferre. Secundò, dolendo de peccato, quatenus est contemptus infiniti benefactoris, quem propter sua beneficia infinitè æstimare, & honorare, & diligere deberemus, & infinitam gratitudinem rependere.

PRAXIS CONTRITIONIS.

Peccati indignitas.

O Domine, Deus meus! O summum, æternum, & immensum bonum meum, infinitè supra omnia bona elevatum! Doleo ex tota mente, ex toto corde, ex tota anima, ex totis viribus meis; quòd sanctissimam voluntatem tuam, quòd æquissima præcepta tua, quæ infinitè æstimare, & omnibus bonis creatis, omnibus voluptatibus & honoribus infinitè anteponeere debebam, toties violaverim, toties perpenderit & contempserim; & consequenter, quòd tuam infinitam majestatem, illa severissimè præcipientem, infinito amore, honore, & obsequio dignissimam, quam infinitè suscipere, æstimare & revereri debebam, toties offendere,

derim,

58 CONSIDERATIONES

detim, toties contempserim & injuria affecerim: quod contempserim tuam omnipotentiam tuam sapientiam, & præsentiam; contempserim tuam misericordiam & justitiam, omnia tua beneficia & promissa, omnes tuas minas & supplicia, tuam amicitiam & benignitatem; tuam Passionem & mortem.

Dolor.

OB hanc causam doleo sanè ex intimis animæ medullis, ex toto corde, ex tota virtute mea. Utinam infinitum dolorem, & infinitam detestationem concipere possem; sicut ipsa peccata infinito dolore & detestatione digna sunt, cum malum sint infinitum!

Proposuitum emendationis.

Firmiter propono, per gratiam tuam, peccata illa confiteri, & me emendare, & poenitentiam pro illis injunctam implere. Firmiter quoque statuo, per ejusdem gratiæ tuæ auxilium, sanctissima præcepta tua semper præ oculis habere, & infinitè supra omnia bona creata æstimare: ita ut milles malim mori, quàm unum ex illis violare.

Deprecatio veniæ, & iteratus dolor.

ITaque miserere mei Deus, miserere mei & ignosce mihi. Miserere mei secundùm magnam misericordiam tuam, & secundùm multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem

VIA PURGATIVÆ. 99

ratem meam. Misere mei secundum misericordiam tuam naturalem, & secundum misericordiam tuam liberalem. O Domine, Deus meus, doleo, quòd te, summum benefactorem meum, fontem omnium bonorum meorum, qui me ex nihilo condidisti, qui me ad imaginem, & similitudinem tuam formasti; qui me ad communionem gloriæ tuæ, omniumque bonorum & gaudiorum fecisti; qui me perditum ab æterna morte eripuisti, & rursus ad æternam vitam destinasti; qui mea causa homo factus es, & miseras nostras subiisti; qui in carne mortali tot labores & dolores, tot acerbitates & indignitates, tot probra & contumelias, tot tormenta & vulnera, denique crucem & mortem pro me sustinisti; quæ propter infinita beneficia infinite æstimare, amare, honorare, colere, & omni gratitudine prosequi debebam: doleo, inquam, quòd Te toties offenderim & contempserim, tua præcepta sanctissima nihil æstimando & violando; quæ tamen velle & gratitudine, omnibus rebus eroatis anteponeere debebam; quòd toties pro infinitis beneficiis infinitam ingratitude, & injuriam rependerim. Ob hanc causam doleo ex animo, doleo intus in sensibus, & opto mihi dolorem & detestationem millies majorem, cumque à Te millies & millies, humillimè & ex mero amore Tui, à Te flagito. Misere mei, Deus meus, miserere mei, & ignosce mihi, quia tu Deus meus es, quia tu summum bonum meum es. Misere mei, creature tuæ, vili, objectæ & indignæ. Misere, misere, misere.

SUBIUNGUNTUR
JACULATORIÆ PRÆCATIONUNCULÆ.
FUNDATÆ
IN VIA PURGATIVA.

Ad excitandam Fidem .

Domine, quis es tu, & quis sum ego? Tu es, Qui es; ego sum, Qui non sum. In Vita sanctæ Catharinæ Senensis.

Cognoscam te cognitor meus, cognoscam te, sicut à te cognitus sum. S. Aug. lib. 10. Confess. cap. 1.

Domine, adauge nobis Fidem. Luc. 17.

Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Jesum Christum. Joan. 17.

Credo, Domine, adjuva incredulitatem meam. Marci 9.

Ad excitandum Timorem .

C*Onfige timore tuo carnes meas; à iudiciis enim tuis timui. Psalm. 118.*

Non intres in iudicium cum seruo tuo; quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Psalm. 142.

Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno pro-

tegās me, & abscondas me, donec pervanseat furor tuus, & constituas mihi tempus, in quo recorderis mei? Job. 14.

Manum tuam longè fac à me, & formido tua non me terreat. Job. 13.

Contra folium, quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam; & stipulam siccam persequeris. Ibidem.

Ad excitandam Sperm.

E*tiamsi occideris me, in te sperabo, Domine. Job. 13.*

In te speraverunt Patres nostri; speraverunt, & non sunt confusi. Psalm. 21.

Domine Deus meus, in te speravi: saluum me fac ex omnibus persequentibus me, & libera me. Psalm. 7.

Spes mea. Tu, in die afflictionis. Jerem. 17.

In te, Domine, speravi; non confundar in aeternum. Psalm. 30.

In Deo salutare meum, & gloria mea: Deus auxilii mei, & spes mea in Deo est. Psalm. 61.

Ad excitandam Contritionem.

P*ater, peccavi in cælum & coram te; jam non sum dignus vocari filius tuus. Luc. 15.*

Deus, propitius esto mihi peccatori. Lucæ 18.

Secundùm misericordiam tuam memem-

1021 CONSIDERATIONES

to meo, Tu, propter bonitatem tuam, Domine. Psalm. 24.

Peccavi Domine, peccavi, & iniquitates meas agnosco. In Orat. Matialis.

Ne damnes me in infima terra loca; quia tu es Deus, Deus, inquam, poenitentium. Ibid.

Multiplicata sunt iniquitates mea Domine, multiplicata sunt iniquitates mea: & non sum dignus intuari & aspicere caelum pro multitudine iniquitatum mearum. Ibid.

LIBELLUS SECUNDUS

De Quinquaginta

NOMINIBUS DEI.

CONSIDERATIONES

VIÆ ILLUMINATIVÆ.

P R O

P R O G R E D I E N T I B U S .

D E

Generali Virtutum augmento , deque
primis augmenti principiis .

Documentum.

Ergamus insistere accurata utraque doctrina Concilii Tridentini, quod ita de accepta justificationis incremento docere pergit. Sess. 6. c. 1. Sic ergo, ait, justificati, & amici Dei, ac domestici facti, cunctis de virtute in virtutem, renovantur, ut Apostolus, inquit, de die in diem. Et infra: In ipsa justitia per Christi gratiam accepta, cooperante fide, bonis operibus crescunt, atque magis justificantur, sicut scriptum est: Qui justus est justificetur adhuc. Apoc. ult.

E + *Quid*

Quid igitur? Scrutanda sunt radices justificationis semel accepta, unde eadem justificationis adolescere potest, ac debet. Porro radices illa sunt varia justificationis ipsius causa, de quibus sic Tridentinum Sess. 6. cap. 7. Justificationis causæ sunt; finalis quidem, gloria Dei, & Christi, ac vita æterna; efficiens verò, misericors Deus, qui gratuito abluit, & sanctificat, signans & ungens Spiritu promissionis sancto, qui est pignus hereditatis nostræ. Itaque huic rei opportuna erit Consideratio de Deo, ut est ultimus finis omnium. Item de Deo Sanctificatore.

Pergit assignare causas alias Tridentinum eodem loco: Meritoria autem, inquit, dilectissimus Unigenitus suus Dominus noster Jesus Christus, qui cum essemus inimici, propter nimiam charitatem, qua dilexit nos, sua sanctissima Passione, in ligno crucis nobis justificationem meruit, & pro nobis Deo Patri satisfecit. Instrumentalis item, Sacramentum Baptismi. Idem censendum de aliis Sacramentis.

Demum unica formalis causa est justitia Dei; non qua ipse justus est, sed qua nos justos facit; qua videlicet ab eo donati, renovamur spiritu mentis nostræ: & non modò reputamur, sed verè justii nominamur, & sumus, justitiam in nobis recipientes unusquisque suam, secundum mensuram quam Spiritus sanctus partitur singulis prout vult, & secundum propriam cujusque dispositionem, & cooperationem.

Hisce dictis causis expendendis subserviet Consideratio de Deo Redemptore. Item de Justitia Dei.

CON-

CONSIDERATIO I.

De Deo, ut est ultimus finis omnium.

ID quod est primum rerum principium, necessariò etiam est finis omnium. Nam primum principium, in efficiendo & producendo extra se, non potest ultimò intendere alterius bonum, quàm suum. 1. Ratio est; quia cætera omnia sunt infinito intervallo infra ipsum posita. Unde illorum bonum non est tanti momenti, ut possit in illo ultimò conquirere: imò est instar nihili coram illo; cum res omnes sint instar nihili ad ipsum collatæ. Debet ergo intendere ultimò bonum suum, nempe suam gloriam; quia nullum potest concipi bonum majoris momenti, quod possit ab eo intendi vel appeti. Nam omnis gloria Dei, quatenus est bonum Dei, infinitè pluris æstimanda est, quàm omne bonum creaturæ, quatenus est bonum creaturæ.

Porro duplex est finis; nempe *finis-qui*, & *finis-cui*. *Finis-qui* dicitur bonum illud quod appetitur, & ad quod obtinendum, laboratur. *Finis-cui* est persona, cui illud bonum appetitur.

Deus itaque est ultimus *finis-cui*, respectu rerum omnium; quia est cujus gratia, & ad cujus gloriam condita sunt omnia. Ipse propter gloriam suam vult & operatur omnia, & permittit omnia, quæ permittuntur. Unde Proverb. 16. *Omnia propter semetipsum operatur est Dominus; inopium quoque ad dextram malum*

Qui enim semetipsum impium fecit, cum Dominus suppliciiis æternis ad laudem justitiæ suæ destinat.

2. Peculiari modo est *ultimus finis-qui*, & *ultimus finis-cui*, respectu naturæ rationalis. Est *ultimus finis-qui* istius naturæ; quia hæc sola est illius capax, & sola est condita ut illo fruatur, tanquam summo bono suo; cum nihil sit præstantius, quod sibi possit appetere. Unde debet illum desiderare, & omnibus modis querere, tanquam summum bonum suum; idque in suam commodum, ut illo fruatur; & dulcedine ejus delectetur.

Est etiam *ultimus finis-cui*, respectu ejusdem naturæ; quia omnes Beati omnem suam beatitudinem, omniaque sua bona debent referre, & re ipsa semper referunt ad ipsius gloriam: ita ut suam beatitudinem, suam gloriam, & omnia bona pluris æstiment, & magis ament ut sunt bona Dei, quibus Deus glorificatur, laudatur, benedicatur; quam ut sunt bona ipsorum propria, quibus ipsi perficiuntur, beantur & glorificentur. Unde beati dupliciter gaudent de gloria, & bonis suis. 1. Quatenus considerant illa, ut bonum proprium. adferens illis summam excellentiam, summum gaudium, & summam suavitatem, qualem nulla alia perfectio intrinseca adferre potest.

2. Quatenus considerant illa, ut bonum Dei, ad æternam ejus gloriam, & laudem pertinet. Et hoc gaudium est præcipuum quod habent de sua Beatitudine & donis gloriæ. Illa enim beatitudo non solum est ipsorum summa
per

perfectio, & excellentia; & gloria objectiva; sed etiam est gloria Dei formalis. Nolle enim, amare & frui Deo, est formalis gloria ipsius extrinseca, qua nulla potest cogitari major: & est intrinseca Sanctorum gloria, & beatitudo. Hinc fit ut longè pluris faciant suam beatitudinem intrinsecam, ut est bonum & gloria Dei, quam ut est bonum proprium.

Denique dicitur Deus *ultimus finis* creaturæ rationalis; quia omnes Angeli, & homines Beati in omnem æternitatem ita in illius visione, amore, & fruitione conquiescunt, ut nihil ulterius desiderare possint; sed omnium desideriorum suorum terminum, & quietem beatissimam in illo habeant, & possideant.

P R E C A T I O.

Ad Deum, qui est Ultimus finis omnium.

Ex lib. 14. de Perfect. cap. 6.

Filii hominum usquequò gravi corde? ut quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium? Vanitas sunt omnia ista quæ tanto studio sectamini, honores, divitiæ, voluptates; quorum causa omnes animæ opes, quibus solida & æterna poteratis comparare, frustra expenditis. *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas*, dixit Ecclesiastes, ista omnia expertus, & alta mente contemplatus. Meritò *vanitas*, quia ad finem, ad quem conditi sumus, nihil profunt, sed plerumque etiam plurimum obsunt.

Mendacæ sunt omnia ista, promittentia felicitatem, & adferentia miseriam. Verè *filii hominum*, non filii Dei, qui ista quærunt, mente cæca, cupiditate inconsulta, labore inutili & pernicioso. Non ad ista creati sumus, & in hoc mundo constituti; non in illis situm bonum nostrum, & requies nostra: terrena sunt & temporanea; non possunt animum, cujus natura cælestis & æterna, cujus capacitas immensa, cujus dignitas super Angelis, perficere vel satiari. Quod ergo est verum bonum nostrum? *Quis ostendet nobis bona? signatum est super nos lumen vultus tui, Domine; dedisti lætitiã in corde meo.* Solum lumen fidei hoc bonum nobis ostendere potest, & viam qua ad illud pervenitur: cujus rei cognitio incredibilem animo lætitiã adfert. Quid enim optabilius quàm nosse summum bonum, finemque ultimam, & tenere viam certissimam qua ad illud pervenitur? sine hac notitia, omnis alia sapientia inutilis, nec sapientiæ nomine digna.

Hæc omnes illi antiqui Philosophi destituti fuere, & ideo evanuerunt in cogitationibus suis, nihil commodi ex omnibus suis studiis & laboribus reportantes. *Quis enim novit sensum Domini, nisi spiritus Domini, qui scrutatur profunda Dei, per quæ nobis hoc abditum Dei consilium est revelatum? Benedicant te, Domine, cali, terra, mare, & omnia quæ in eis sunt: laudent & superexaltent te in sæcula; quia ante omnia sæcula tibi cura fuit de nobis, & in primo Trinitatis tuæ consistorio benignissimum de nobis consilium cepisti, ut*
nos

nos Divinitatis tuæ, omniumque bonorum & gaudiorum tuorum faceres participes. Quis non obstupescat ad tantam benignitatem & dulcedinem? quis hoc umquam sperare vel divinare potuisset? Sed ita placuit infinitæ illi bonitati, cujus indoles est, ineffabilibus modis se diffundere & communicare: Solus bonis tuis in tua æternitate fruebaris, nullius egens, ipse tibi, qui bonum es infinitum, ad omnem beatitudinem sufficientissimus. Neque tibi voluptas dulcissima societatis & amicitiae in personarum Trinitate deerat, cum inter Patrem, Filium, & Spiritum sanctum summa sit societas, summa amicitia, summa omnium bonorum, gaudiorum, & consiliorum communicatio. Itaque non egebas creaturæ consortio, nec aliquid tibi commodi per eam accedere poterat: nihilominus bonitatis tuæ indulgens propensione, nos condere voluisti, ut ad consortium bonorum ac gaudiorum tuorum eveheres.

Cum ergo placuerit infinita Majestati tua ad tam nobilem finem nos creare; fac ut dirigantur via nostra ad custodiendas justificationes tuas. Fac potentiam in brachio tuo, ne prevaleat homo; ne evertat perversitas nostra, quod optavit bonitas tua; ne insania nostra falsa seducant nos à viis rectis, & illo termino, ad quem sapientia tua conditi sumus. Amen.

CONSIDERATIO II.

De Deo Sanctificatore.

Sanctificator dicitur; 1. quia omnis sanctitas hominum & Angelorum ab ipso est; & ipse per communionem suæ sanctitatis, omnes istos sibi assimilât, & Deiformes efficit.

2. Quia ipse solus injurias in suam infinitam majestatem commissas condonare potest, & labe animarum abstergere, ipsasque animas purgare, & sanctificare; ipse solus potest eas illuminare cognitione supernaturali, & charitatem supernaturalem infundere; ipse solus potest Spiritum sanctum unâ cum dono charitatis mentibus, ad eas sanctificandas, inferere. Datur autem Spiritus sanctus unâ cum dono charitatis, ut sua præsentia animas sanctificet, sua potentia protegat, illuminet, regat, & ad omne bonum excitet; & ut ipse per se sit nostra possessio, qua in æternum fruemur, & beati erimus.

3. Quia ipse solus omnes jam inchoatè sanctificatos, ad supremam & completam sanctitatem evehet, infundendo lumen gloriæ, quo omnes illum altissimo modo cognoscant, & altissimo modo ament. Nam altissima sanctitas intrinseca, seu realis, consistit in altissima Dei cognitione, & fruitione.

PRECATIO

Ad Deum Sanctificatorem.

Ex lib. 2. de Perfect. cap. 4.

Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus Sabaoth: plena est omnis terra gloria eius. Ita clamant Seraphim in visione illa mystica, qua gloriæ tuæ specimen & terribile iudicium Judaicæ excæcationis, Isaïæ Prophetæ ostendisti. Impleta enim populi illius peccatorum mensura, cum te in carne venientem repudiavit, sanctitatem tuam trinâ compellatione, magno Trinitatis mysterio, ad vindictam provocant. *Mundi enim sunt oculi tui, ne videas malum, & ad iniquitatem respicere non poteris.* Cum enim sis ipsa sanctitas, summè tibi displicet omne peccatum; ideoque *perdes omnes, qui operantur iniquitatem.* Nam sicut luci adversantur tenebræ, pulchritudini deformitas, & puritati contaminatio, & vitæ mors, & rectitudini obliquitas, & bonitati malitia; ita sanctitati repugnat & exosum est omne peccatum.

Unde sicut necessariò sanctitatem tuam summè amas; ita necessariò peccatum summè odisti, & infinitâ pœna vindicas, nisi misericordia tua infinita prævenierit, & spiritu contritionis afflato pœnitenti condonaverit.

Immitte spiritum hunc, ò sanctificator meus, & roborâ me virtute ex alto: perficè me in interiori homine, & spiritu principali

confirma me, ut omnem sanctitatem amem, & omnem iniquitatem odio habeam. Amen.

CONSIDERATIO III.

De Deo Redemptore.

Redemptor dicitur, 1. Quia cum omnes essemus perditī, Satanæ servi effecti, & æternæ damnationis rei, ipse solus misertus nostri, nos redemit; ex servis diaboli, filios Dei effecit; & ex reatu damnationis æternæ, ad jus cælestis hereditatis transtulit; idque non facili modo, non paucis verbis, sicut creavit mundum; sed infinitis expensis & laboribus; atque aded sui sanguinis, suæque vitæ pretio, unâ cum immensis doloribus & afflictionibus impenso.

2. Quia non simpliciter nos redemit, sed copiosissimè, & modo præstâtissimo, solvendo pretium infinitū, & constituendo nobis ex suis meritis fontem perennem & inexhaustum reconciliationis: ita ut non semel tantum possimus reconciliari Deo, & satisfacere divinæ justitiæ; sed decies, centies, millies, quotiescumque peccare contigerit. Parum enim fuisset in tanta naturæ nostræ fragilitate, semel tantum posse Deo reconciliari. Unde benignissimè constituit, ut semper per veram poenitentiam reconciliari possimus. Talis redemptionis nullum apud homines, vel Principes exstat exemplum. Sanguis ipsius sufficiens est pretium apud justitiam divinam pro infinitis reconciliationibus infinitorum mundorum, & infinitorum

pec-

peccatorum, quantumvis enormium. Itaque titulus Redemptoris convenit Christo in ea excellentia, in qua nulli puræ creaturæ est communicabilis.

P R E C A T I O ;

Ad Deum Patrem & Filium, expendens beneficium Redemptionis.

Ex Disput. de Prædest. Christi, sect. 4.

Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, quas tibi referemus gratiarum actiones, & quibus obsequiis infinitæ charitati & misericordiæ tuæ respondebimus. Sic enim, cum adhuc inimici & perditionis essemus, nos dilexisti, ut Filium tuum unigenitum carnem nostram assumere, & fratrem nostrum fieri volueris: ut in ea nobiscum versans, tenebras nostras discerneret, viam salutis ostenderet, omnium virtutum exempla præberet, divinæ justitiæ pro nobis satisfaceret, sanguine suo nos ablueret, & suo spiritu nobis communicato, filios tuos & heredes regni tui, suosque coheredes efficeret. Magnum pietatis Sacramentum, quod in carne apparere fecisti! Admirabile opus misericordiæ, quod nostra causa perpetrasti! Tantane res erat salus nostra, ut eam tanti æstimares, & perditam tantis impendiis sarcires? Tam pretiosæ in oculis tuis erant animæ nostræ, ut eis redimendis tantum destinares pretium?

Peccarunt Angeli, & subito fulmine sententia

sentia tua: icti è celo in tartara ad exitium & supplicium æternum sunt præcipitati. Peccavimus homines, & non solum nos sustines, ira & vindicta cohibita, sed etiam immenso beneficio, quale nec pro infinitis benefactis expectari potuisset, nos afficis, dato nobis unigenito tuo per incarnationis mysterium, qui peccata nostra suo sanguine deleret, & nos omni benedictione cœlesti cumularet. Et tamen quantum inter nos & illos interest? quanto intervallo nobis illi antecellunt puritate substantiæ; ingenio, viribus, pulchritudine, & omnibus naturæ dotibus? Sed his omnibus contemptis, peccantibus non pepercisti: nostris verò, quibus viles animæ, terrenis affixæ, cœlestium inanes, tenebris obsitæ, multiplici pravitate imbutæ, misertus es; & ruentes in perniciem apprehendisti, revocasti, & ad bonorum tuorum consortium adduxisti. Hanc unicam ob causam Filium tuum carnem sumere, & crucem subire voluisti; ob hanc causam ipse frater noster fieri voluit, & nobiscum carnis & sanguinis esse particeps, & per omnia nobis assimilari, peccato excepto. Ut enim nos reconciliaret, Pontifex noster fieri debuit, cujus officium est offerre hostias & sacrificia pro peccato: ut autem Pontifex fieret, naturæ nostræ debuit esse particeps. *Omnis enim Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis qua sunt ad Deum; nimirum ut suis precibus & sacrificiis eos Deo reconciliet, & divinam voluntatem eis renuntiet.*

Gratias tibi, magne JESU, Sacerdos magne, Princeps factorum, quòd sordidam carnis

nis nostræ vestem, in qua durum illud Pontificatus munus, sacrificando Corpus & sanguinem tuum, in ara crucis obires, induere sis dignetur: sordidam, inquam, non tuis sed nostris peccatis, tibi à Patre impositis. Nihil erat in ea cur eam appeteres; cum nihil sit aliud quam pulvis terræ maceratus aqua: sed nostra necessitas te ad hoc adduxit; amor nostri te ad hanc majestatis tuæ inclinationem compulit: nimirum ut in ea & per eam nobis succurreres, & nobis habitu naturæ associatus, Pontifex & hostia fieres. Tibi Pater omnia dedit in manus, & totius cæli & terræ tradidit imperium: tibi summa potestas vitæ & mortis, salutis & interitus, cælorum & inferorum, & utriusque regni claves tenes: aperis, & nemo claudit; claudis, & nemo aperit.

Aperi mihi januam istam, Domine Redemptor meus, quam peccatum Adæ tot annorum millibus occlusam tenuit, quam clavi Crucis reserasti; ne pereat, Domine, anima ista, ne pereat, quam spreto Angelis adamasti; quam profugam ad ovile reduxisti; quam pretio Sanguine coëmisti. Amen.

HOROLOGIUM
 PASSIONIS DOMINICÆ,
 auctum, & recitari solitum

A

REVERENDO PATRE
 LEONARDO LESSIO,

AD MATUTINUM.

Salve hora sacra, in qua, Domine
 JESU Christe,
 Fuisti in oratione prostratus,
 In Patris voluntatem resignatus,
 Immenso peccatorum nostrorum pondere
 aggravatus.
 Ineffabili tristitia usque ad mortem affli-
 ctus,
 Omnia futura tormenta in spiritu perpes-
 sus,
 In agonia sanguineo sudore persusus,
 Ab Angelo confortatus,
 Hostibus obviam progressus,
 Osculo à Iuda traditus,
 A ministris ligatus,
 A Discipulis derelictus,
 Anna, & Caïpha presentatus,
 Alapa à ministro percussus,

Falsis

*Falsis testibus accusatus,
 Reus mortis judicatus,
 In faciem consputus,
 Oculis velatus,
 Colaphis, & alapis casus,
 Corpus percutientibus, & genas vellentibus
 expositus,
 Multis contumeliis, & blasphemis af-
 fectus,
 A Petro ter negatus.*

DOMINE JESU CHRISTE,

*Has omnes afflictiones tibi offero.
 Pro his gratias ago, te laudo, & bene-
 dico.
 Per has omnes rogo, miserere mei.*

A D P R I M A M.

S*alve hora sacra, in qua, Domine*
JESU *Christe,
 Fuisti à Concilio manè condemnatus,
 Vinculus Pilato traditus,
 A Iudais accusatus,
 Ad omnes eorum accusationes miro si-
 lentio usus,
 Ad Herodem ablegatus,
 Ab Herode multa curiosè interroga-
 tus,
 Ab Herode, & ejus exercitu spreus, &
 illusus,*

Veste

VIB CONSIDERATIONES

*Veste alba indutus,
Ad Pilatum remissus.*

DOMINE JESU CHRISTE,

*Has omnes afflictiones tibi offero.
Pro his gratias ago, te laudo & benedi-
co.
Per has omnes rogo, miserere mei.*

AD TERTIAM.

S*alue hora sacra, in qua, Domine,
JESU CHRISTE,
Fristi ad flagella condemnatus,
Vestibus spoliatus,
Nudus ad columnam alligatus,
Flagellis durissime casus,
Propter scelera nostra attritus,
Doloribus acerbissimis cruciatus,
Puro corpore sanguine persusus,
Tamquam vile mancipium tractatus.
Vestes induere permixtus,
Iterum vestibus spoliatus,
Chlamyde coccinea indatus,
Spinis coronatus,
Arundine tamquam sceptro insignitus,
Rex Iudeorum amaro ludibrio saluta-
tus,
In faciem consputus,
A lapis casus,
Arundine caput percussus,*

Doloribus, & approbriis satiatus,
 Hoc schemate foras eductus,
 Populo spectandus exhibitus,
 Tamquam leprosus, & percussus à Deo
 estimatus,
 Magnis clamoribus ad Crucem postula-
 tus,
 Barabba postpositus,
 Morte acerbissima, & ignominiosissima
 condemnatus,
 Voluntati Iudeorum traditus,
 Crucis pondere gravatus,
 Tamquam ovis ad occasionem ductus.

DOMINE JESU CHRISTE,

Has omnes afflictiones tibi offero.
 Pro his gratias ago, te laudo & benedi-
 co.
 Per has omnes rogo, miserere mei.

A D S E X T A M.

Salve hora sacra, in qua, Domine
 JESU Christe,
 Fuisti tertio vestibus exutus,
 Nudus super Crucem extensus,
 Clavis per manus, & pedes Cruci affi-
 xus,
 Propter iniquitates nostras vulneratus,
 Toto corpore crudeliter distractus,
 Doloribus acerbissimis cruciatus,

PER

120 CONSIDERATIONES

*Per crucem in altum levatus,
 Angelis, & hominibus mirabile specta-
 culum factus,
 Quatuor rivis ubertim sanguine manans,
 Ad excipiendos peccatores brachia ex-
 tendens.*

DOMINE JESU CHRISTE,

*Has omnes afflictiones tibi offero.
 Pro his gratias ago, te laudo, & bene-
 dico.
 Per has omnes rogo, miserere mei.*

A D N O N A M.

S Alve hora sacra, in qua, Domine
 JESU Christe,
 Fuisti inter duos latrones crucifixus,
 Cum iniquis reputatus,
 Opprobrium hominum factus,
 A praterentibus blasphematus,
 A Judais derisus,
 A militibus in Cruce illusus,
 A latrone convicio laceffitus,
 Opprobriis saturatus,
 In tantis doloribus, & contumeliis pro
 inimicis Patrem deprecatus,
 Latroni pœnitenti Paradisum pollicitus,
 Qui Ioannem Matri tua in Filium tra-
 didisti,
 Te à Patre derelictum attestatus,
 Felle,

*Felle, & aceto in siti potatus,
 Consummata omnia de te scripta testatus,
 Cujus spiritus in manus Patris commenda-
 datus,
 A Patre pro tua reverentia semper exau-
 ditus,
 Usque ad mortem Crucis obediens factus,
 Lancea transfixus,
 De cujus latere exiit sanguis & aqua,
 Cujus livore sanati sumus,
 Propitiatio nobis factus.*

DOMINE JESU CHRISTE.

*Has omnes afflictiones tibi offero.
 Pro his gratias ago, te laudo & benedico.
 Per has omnes rogo, miserere mei.*

A D V E S P E R A S.

S Alve hora sacra, in qua, Domine
 JESU Christe,
 De Cruce es depositus,
 In sinu Matris receptus,
 Multis lacrymis defletus;
 MARIA cum amicis angustiata.

DOMINE JESU CHRISTE.

*Has omnes afflictiones tibi offero.
 Pro his gratias ago, te laudo, & benedico.
 Per has omnes rogo, miserere mei.*

AD COMPLETORIUM.

Salve hora sacra, in qua, Domine
JESU Christe,
 Sindone es involutus,
 Ad sepulchrum delatus,
 Sepultus,
MARIA cum amicis luget,
 Resurrectio expectatur.

DOMINE JESU CHRISTE.

*Has omnes afflictiones tibi offero.
 Pro his gratias ago, te laudo & bene-
 dico.
 Per has omnes rogo, miserere mei.*

ALIA PRECATIO.

*Ad eundem, per Sacramenta, velut
 causam instrumentalem, nostra
 salutis auctorem.*

Ex lib. 8. de Perfect. cap. 4.

O Sapientia infinita, juncta bonitati infi-
 nita! quia rudes sumus, sensibus dediti,
 sensibilibus immerfi, ruditati nostræ te accom-
 modas, per sensibilia nos sanctificans, & con-
 tactu corporeo spiritum tuum & spiritualia do-
 na infundens, Stupendum proflus consilium
 la-

sapientiæ æternæ, signorum sensibilibum contactu, vel usu, nos ex filiis iræ effici filios Dei, heredes vitæ æternæ, consortes divinæ gloriæ: qui antè eramus omni confusione & morte æterna digni ! Mira benignitas & dignatiorem adeò excelsam & divinam (per quam Deo similes efficimur, sine qua ei placere non possumus) conferri modo tam humili, per instrumenta tam vilia, nullo vel modico nostro labore aut conatu ! Verè sæculum aureum, & sæculum gratiæ est tempus istud novi Testamenti, quo tantæ divitiæ cælestes, tanta bonorum divinorum copia cernitur in terris, tantaque facilitate comparatur. Verè nunc melliflui facti sunt cæli, & montes stillant dulcedinem, & flumina vino & lacte redundant, & bonorum cælestium apothecæ expositæ sunt inter mortales, ex quibus brevi tempore, facili negotio, in omnem æternitatem divites & pares Angelis effici possumus.

Tibi gloria, tibi benedictio & gratiarum actio ab omni creatura in cælo & in terra, & sanctitatis auctor ! tuum hoc est beneficium, tua philanthropia. Tu nobis Sanctum sanctorum dedisti, & in ipso fontem nobis perennem sanctificationis constituisti, *in ablutionem peccatoris & menstruata*. Hunc tu per teipsum, tuam sanctitatem illi impertiendo, sanctificasti, & per hunc cæteros. Ab hoc sanctitas omnis manat in symbola externa seu Sacramenta; à symbolis per corpus transfunditur in animam; ab anima redundat in corpus, & in opera interna; ab operibus internis ad externa; ut sic totus homo, totaque vita ipsius

AD COMPLETORIUM.

S Alve hora sacra, in qua, Domine
JESU Christe,
 Sindone es involutus,
 Ad sepulchrum delatus,
 Sepultus,
MARIA cum amicis luget,
 Resurrectio expectatur.

DOMINE JESU CHRISTE.

*Has omnes afflictiones tibi offero.
 Pro his gratias ago, te laudo & bene-
 dica.
 Per has omnes rogo, miserere mei.*

ALIA PRECATIO.

*Ad eundem, per Sacramenta, velut
 causam instrumentalem, nostræ
 salutis auctorem.*

Ex lib. 8. de Perfect. cap. 4.

O Sapientia infinita, juncta bonitati infi-
 nita! quia rudes sumus, sensibus dediti,
 sensibilibus immerfi, ruditati nostræ te accom-
 modas, per sensibilia nos sanctificans, & con-
 tactu corporeo spiritum tuum & spiritalia do-
 na infundens, Stupendum prorsus consilium
 la-

sapientiæ æternæ, signorum sensibilibum contactu, vel usu, nos ex filiis iræ effici filios Dei, heredes vitæ æternæ, consortes divinæ gloriæ: qui antè eramus omni confusione & morte æterna digni ! Mira benignitas & dignatiorem ad eò excelsam & divinam (per quam Deo similes efficimur, sine qua ei placere non possumus) conferri modo tam humili, per instrumenta tam vilia, nullo vel modico nostro labore aut conatu ! Verè sæculum aureum, & sæculum gratiæ est tempus istud novi Testamenti, quo tantæ divitiæ cælestes, tanta bonorum divinorum copia cernitur in terris, tantaque facilitate comparatur. Verè nunc melliflui facti sunt cæli, & montes stillant dulcedinem, & flumina vino & lacte redundant, & bonorum cælestium apothecæ expositæ sunt inter mortales, ex quibus brevi tempore, facili negotio, in omnem æternitatem divites & pares Angelis effici possumus.

Tibi gloria, tibi benedictio & gratiarum actio ab omni creatura in cælo & in terra, & sanctitatis auctor ! tuum hoc est beneficium, tua philanthropia. Tu nobis Sanctum sanctorum dedisti, & in ipso fontem nobis perennem sanctificationis constituisti, *in ablutionem peccatoris & menstruata*. Hunc tu per teipsum, tuam sanctitatem illi impertiendo, sanctificasti, & per hunc cæteros. Ab hoc sanctitas omnis manat in symbola externa seu Sacramenta; à symbolis per corpus transfunditur in animam; ab anima redundat in corpus, & in opera interna; ab operibus internis ad externa; ut sic totus homo, totaque vita ipsius

sancta tibi devota & consecrata sit, & ad te summum bonum & ultimum finem, unde processit, reducatur, & in te quiescat. Sic creaturam tuam ad te revocas, sic consortio tuo dignam facis. Fac ut ex hoc fonte assiduè hauriam, assiduè laver; ut dealbem stolam meam in sanguine Agni. *Amplius lava me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me. Asperge me hyssopo in fonte isto intincto in sanguine mystici passercoli, & mundabor; inde me lava, & super nivem dealabor.*

CONSIDERATIO IV.

De Justitia Dei.

Justus dicitur; 1. ut fons, & causa omnis justitiæ; quia omnis justitia, rectitudo, & sanctitas Angelorum & hominum ab ipso est, tamquam tenuis adumbratio justitiæ illius infinite perfectæ, & infinite supra omnem justitiam creatam elevatæ.

2. Formaliter; quia cum suprema justitia consistat in amore Dei, (per hunc enim effici-mur supremo modo conformes legi æternæ) & ipse plenissimus, & sublimissimus amor sui; necesse est ipsum esse formalem justitiam sublimissimam, & plenissimam, infinite perfectam & infinite supra omnem Beatorum justitiam elevatam.

3. Dicitur *Justus* objectivè; quia ipse est objectum, & regula omnis justitiæ & rectitudinis. Ipsum enim amare, suprema justitia est. *Nec obstat quod reddere unicuique quod suum est,*

est, justitia vocetur; quia hæc est justitia humana & politica, quæ infima est. Nos autem hic de suprema justitia loquimur, per quam homo absolutè *justus* dicitur coram Deo; & qua etiam Deus *justus* dicitur: quæ consistit in amore Dei, & conformitate suprema cum lege æterna: in qua justitia illa humana eminenter continetur.

4 *Justus* dicitur, ut legislator & Judex: quia summè amat justitiam, & infinitè odit injustitiam, id est, opera mala divinæ legi ac majestati repugnantia, eamque sub æterna pœna vetat.

Denique ordinem justitiæ à Dæmonibus & hominibus discursu totius hujus sæculi violatum restituet, & instaurabit; unicuique secundùm opera & merita sua reddendo.

P R E C A T I O .

Ad Justitiam Dei.

Ex lib. 8. de Perfect. cap. 4.

TU omnis sanctitatis auctor, & finis, & regula, & exemplar, à quo, ad quem, & ad cujus formam ac similitudinem sanctificantur omnia in cælo & in terra. Totus iste mundus est veluti templum Divinitatis tuæ, tuo cultui consecratum, tua præsentia sanctum, tua gloria plenum, tuis admirandis operibus exornatum, ut ibi te colamus, laudemus, & benedicamus in hac vita, & in futura.

Sed sublimior est sanctitas naturæ rationalis,

lis, sicut et illustrior est præsentia tua in spiritibus quàm in corporibus, & excellentius hi ad te accedere, & tibi conjungi possunt. Nosse enim & amare te, sanctitas est spirituum. Per hæc tu in illis habitas, & illi templum tuum fiunt, multò felicius & augustius quàm vasta hæc mundi machina, quæ tuam præsentiam sentire non potest. Per eadem ad te accedunt, tibi que uniuntur vitali vinculo, & in eam puritatem facessunt: cognoscens enim transit in cognitum, & amans in amatum. Quare cum sis purissimus actus, & in supremo gradu spiritalis tenuitatis, ut ita dicam, & puritatis, infinitè elevatus supra materiam & corporalia omnia, infinitè simplex, infinitè subtilis & spiritalis; necesse quoque est ea, quæ ad te elevantur, tibi que uniuntur, & unus tecum efficiuntur spiritus, simpliciora, puriora, magisque spiritalia effici, & ab omni contagione inferiorum remotiora. Hoc autem est illa sanctitas; qua omnes rationales animæ & spiritus Angelici præditi esse debent, ut tibi perfectè placeant.

Sed adhuc altior est sanctificationis gradus, cum nimirum per teipsum absque ullo dono creato sanctificas creaturam, eam supra omnia creata ad te attrahens, & substantialiter tibi in unitatem hypostasis adstringens. Sic beatissimam Domini nostri humanitatem sanctificasti, ut sicut in illa est plenitudo Divinitatis, ita sit et sanctitatis.

O admirabilem & omni menti creatæ incomprehensibilem sanctificationem! ò infinitam divinæ bonitatis dignationem, quæ talem

expiationis & sanctificationis fontem humano generi constituit ! Ab hujus plenitudine omnes accepimus ; & quod superest , adhuc mille mundorum peccatis abluendis , & infinitis animabus sanctificandis sufficit . Sic per unum hominem sanctificantur omnes homines , & ad Deum reducuntur ; sicut per unum à Deo sunt averſi , & à peccato inquinati .

Quis mihi dabit justitiam ac sanctitatem ardentem sitiēti , ut bibam de cisterna ista Bethleem , & puteo aquarum viventium ? Domine , da mihi hanc aquam , qui dixisti ; Sitiētes venite ad aquam . Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum , ita desiderat anima mea ad Deum meum , & justitiam ejus . Domine , satia hanc sitim meam . Amen .

SPECIALI INCREMENTO

V I R T U T U M
THEOLOGICARUM.*Documentum.*

Unionem Tridentinum (Sess. 6. cap. 10.) agens de justificationis augmento docet, cunctes de virtute in virtutem renovari, juxta Apostolum, merito quarimus quam sint illa virtutes? Easdem ibidem suggerit, dum paulo inferius subdit: Hoc verò justitiæ incrementum petit S. Ecclesia, cum orat. Da vobis, Domine, fidei, spei, & charitatis augmentum. Itaque ad augendam fidem, subsidio erit Consideratio de Veritate, & Fidelitate Dei. Item de Deo Illuminatore & Luce.

Ad confirmandam spem conducet Consideratio de Omnipotentia Dei. Item de Deo, ut est Refugium nostrum. Ad inflammandam charitatem apta Consideratio de Benignitate Dei. Item de Deo, ut est Pater noster.

CONSIDERATIO L'

De Veritate & Fidelitate Dei

Quatuor modis Deus dicitur *Verus, Veritas, & prima Veritas*. 1. *in essendo*, seu *objectivè*. Quia est primum objectum intelligibile, in quo omne objectum intelligibile & omnis veritas objectiva eminenter continetur; & à quo omnis res accepit veritatem sui esse, & ut secundum suam speciem & omnes gradus essentia vera sit, & verè talis dicatur: ut, quòd hoc sit verus homo, illud verus leo, verus bos, verum aurum; & sic de cæteris: sic omnium rerum veritas à prima Veritate, quæ est veritas divinæ essentia, descendit. Porro veritas objectiva rerum præsertim actu existentium, consistit in eo, quod natura cujusque sit conformis ideæ & conceptui divino, secundum quem, & per quem facta est. Si verò res considerentur secundum esse possibile, vel prout abstrahunt ab esse actu, & non esse actu, sic earum veritas consistit in conformitate cum essentia divina, quatenus ipsa tali, vel tali modo est imitabilis, seu participabilis. Hinc enim, veluti ab originali omnium idea, oritur ratio omnium possibilium, ut alibi ostensum est.

2. Dicitur *Prima Veritas in cognoscendo*. Veritas quidem; quia est sui ipsius & omnium rerum existentium, ac possibilium verissima, certissima, lucidissima, & eminentissima cognitio & conceptio. *Prima* verò; quia ab illo

omnis vera cognitio descendit tam in Angelis & hominibus, quàm in animalibus, in quibus ultima seu infima participatio cognitionis cernitur. Deus enim per suam cognitionem & sapientiam formavit omnem vim cognoscendi, omnesque ejus gradus in rebus creatis; eisque, ut veræ cognitionis aliquo modo sint participes, cooperatur.

3. Dicitur *Prima Veritas & Veracitas in dicendo*, seu testificando. *Veritas* quidem; quia sicut ipse est sua cognitio, suus amor, sua Charitas; ita etiam est sua *Veritas*. Et ipsa veracitas, quæ in hominibus & Angelis est virtus inclinans voluntatem ut semper velit dicere verum, & abhorreat ab omni mendacio; in Deo est *ipsa voluntas vel essentia Divina*, quatenus natura sua ad veritatem dicendam infinite inclinatur, & infinite ab omni mendacio abhorret. Unde implicat contradictionem, Deum posse mentiri, aut falsum dicere.

Prima verò & *summa Veritas*, seu *Veracitas* dicitur; quia virtus veracitatis in Angelis & hominibus ab ipso est, tamquam tenuis quædam participatio infinite illius Veritatis. Unde ipsius veracitas est prima, & summa Regula credendi, in quam ultimo nostra fides resolvitur. Ideo enim credimus Ecclesiæ; quia gubernatur, & docetur à Spiritu sancto, seu à Deo: ideo verò credimus Deo; quia est prima Veritas. Primæ Veritati non credimus ob aliam aliquam rationem, sed propter seipsam; ipsi enim per se, infinita fides debetur.

Hoc autem attributum supponit duo alia, quibus quodammodo nititur; nempe infinitam

tam bonitatem, & infinitam sapientiam. Ratione bonitatis fit, ut Deus non possit quemquam fallere, falsum ei dicendo; ratione sapientiae, ut ipse non possit falli.

4. Dicitur *Veritas in servandis promissis*, quæ nihil est aliud quàm fidelitas. Est autem *fidelitas* virtus in Angelis, & hominibus inclinans ad servanda promissa intuitu obligationis, quam promissio inducit: in Deo est ipsa essentia, aut voluntas considerata, ut suo modo ad hoc inclinat. Unde sicut Deus est sua essentia, suus amor, sua cognitio; ita quoque est sua fidelitas, & infinita propensio ad præstandum quidquid promisit. Et quia per Christum omnia præstat, quæ ipse promisit generi humano; etiam Christus sæpe *Veritas* in Scripturis dicitur: sicut etiam vocatur *miseriordia*; quia per ipsum Deus omnem *miseriordiam* seu misericordiae effectum præstitit hominibus.

Dicitur autem *Prima Veritas* secundùm hanc acceptionem; quia ab ipso omnis fidelitas in Angelis & hominibus descendit, tamquam participatio quædam illius infinitæ fidelitatis.

P R E C A T I O.

Ad Veritatem & Fidelitatem Dei.

Ex Disput. de Prædest. sect. 7.

Credo Ecclesia tua, Deus meus; quia
lingua tua, & os tuum est: credo tibi;
quia

quia prima Veritas es: credo prima Veritati propter semet-ipsam: Da fidei huic firma firmitus incrementum, ò Bonitas, qua nequis fallere, ò Sapientia, qua fallere non potes. Neque tantùm prima Veritas es, Deus meus; sed summa Fidelitas. Planè fidelis Deus, qui non patieris nos tentari ultrà quàm possumus, & facientibus quod in nobis est, numquam deeris:

Si ergo perierimus, non tuis decretis, non auxiliorum inopiæ, non incongruis gratiis, sed nostræ locordiæ assignare debemus. Omnibus enim fidelibus, & maximè justificatis, auxilium tuum, quod ad orationem est necessarium, semper adest per fidei & spei donum; sicque omni tempore ad te per orationem confugere possunt. Hujus autem interventu in omni eventu auxilium necessarium & sufficiens ad cætera omnia, ad vincendas tentationes, ad implenda mandata, & ad perseverandum in justitia certissimè obtinebunt; quo auxilio obtento, solùm superest ut illo utantur, eique sicut par est, & facilè possunt, cooperentur. *Jugum enim tuum suave est, & onus leve; & quæ per se carni molesta sunt & difficilia, per gratiam tuam suavia sunt & expedita.*

CONSIDERATIO II.

De Deo Illuminatore & Luce.

Illuminator dicitur; quia omne lumen corporale & spiritale ab ipso est; ipse hunc mun-

mundum corporeum , qui antea in tenebris erat , gratissima & copiosissima luce, qua omnia recreantur perfudit. Ipse omnes spiritus luce cognitionis naturalis implevit.

2. Quia omnis doctrina supernaturalis, omnis cognitio & illustratio , qua vel Angeli, vel homines disponuntur & elevantur ad salutem, ex ipsius benignissima revelatione descendit. Ipse solus potuit nobis revelare consilium & decretum suum, quo ab æterno statuit nos facere participes gloriæ suæ, & quibus viis ac mediis ad illam nobis esset perveniendum. Sine hac luce omnes essemus in tenebris, ignorantes & viam, & terminum.

3. Quia omnes in tenebris afflictionis & mœroris constitutos, si ad ipsum confugiant, illuminat; eos cælestium bonorum cognitione consolando. Unde Psalm. 33. *Accedite ad eum, & illuminamini; & facies vestrae non confundentur.*

4. Quia lumen gloriæ, quo mens nostra perfusa & illustrata, Deum clarè in seipso, sicuti est, & omnia creata in Deo, & sub Deo videbit, ab eo solo infunditur. Et hoc modo per lumen gloriæ illuminabuntur omnia objectivè: quia omnia in luce clarissima cognitionis omnium Beatorum, ponentur; perinde ac si ipsa lumine gloriæ perfusa forent.

Lux dicitur; 1. tamquam fons omnis lucis corporalis & spiritalis, & omnis cognitionis. Omnis enim cognitio, lux est illuminans mentem, & objectum: mens enim illustratur, ut objectum recipiens cognitionis lucem; objectum verò, ut res quæ menti per lucem manifesta-

festatur, cum antea illi esset tamquam obsita tenebris.

2. Quia ipse est sui ipsius & omnium intelligibilium seu illustrabilium lucidissima, certissima, & firmissima cognitio, absque ulla ignorantia, vel obscuritate; juxta illud: *Deus lux est, & tenebra in eo non sunt ulla*. Hinc totum regnum possibilium lucidissimum est; quia illustratur infinita luce cognitionis ipsius.

3. Ipse est lux *per excellentiam*, ut pote infinite supra omnem lucem creatam & creabilem elevata; in qua, omnis lux eminentissime continetur; & à qua, omnis lux, ut tenuis participatio, descendit. Dicitur: *Lucem habitare inaccessibilem*; quia cognitione, amore, & fruitione habitat in seipso, qui est lux inaccessibilis; cum nulla creatura viribus naturæ possit illam, vel sola cognitione attingere.

PRECATIO I.

Ad Deum Illuminatorem & Lucem.

Ex lib. 6. de Perfect. cap. 6.

Illumina oculos meos, Lux primæva; dissipa tenebras animæ meæ, Sol æterne. *Emitte lucem & veritatem tuam*, ut me deducant & adducant in montem sanctum tuum, & in tabernacula tua. Tu enim omnis lucis & intelligentiæ origo, omnis mentis & sensus auctor. Sine tua irradiatione omnia in tenebris & nocte ignorantæ sepulta jacent: omnes artes & scientiæ, tenues sunt obumbrationes tui: tota

sa-

sapientia Angelorum , scintilla quædam est
exigua infinitæ lucis tuæ .

*O particeps fiam luminis tui , ò Sol supra
mille soles lucidissime , ò candor lucis aterna !
Emitte calidus lucis tuæ radium , ut juxta
beneplacitum tuum , & fidei lumen , sic am-
bulam in terris , ut tandem in cælis merear
lumen gloria . Amen .*

PRECATIO II.

Ad eundem , ibidem .

Tibi gloria , plenitudo lucis , plenitudo ve-
ritatis : tibi gloria ab omni creatura , &
supra omnem creaturam apud teipsam , ubi
clara & consummata excellentiæ divinæ noti-
tia . Splendet quidem excellentia tua in menti-
bus Angelorum & Sanctorum , estque hic
splendor gloria quædam tua ; verum infinite
clarius splendet in sapientia tua : sicut infinita
lux clarius lucet quàm scintilla modica . Ibi er-
go sapientia laudet animam suam , ibi glorificet
se ; & omnis creatura congaudeat & congra-
tuletur illi ; laudet , benedicat , & glorificet
illam ! Non eges gloria & laude nostra . Infi-
nitæ claritati per scintillam nulla fit accessio .
Sed hæc profunt nobis . Nosse enim & laudare
te , summum bonum nostrum , & vita æterna
est . Tu quoque omni laude , quæ à creatura
tibi deferri possit , dignus es ; & ipsa in om-
nem æternitatem te laudare & benedicere te-
netur .

C O N-

CONSIDERATIO III.

De Omnipotentia Dei .

Dicitur *Potens & Omnipotens*; 1. ut causa; quia ab ipso est omnis potentia, omnis virtus, seu vis agendi, & operandi; omnis vigor, & omnis efficacia in omnibus rebus creatis, in terra, in mari, in astris, in lapidibus, metallis, plantis, animalibus, & Angelis. Omnis vis operandi aliquid, tenuis est participatio potentiae ipsius.

2. Formaliter; quia ipse in se est potentiae infinitae, vel potius ipsa potentia infinita per se subsistens. Potest enim omnia quae potest mens creata concipere, quae prorsus in omni genere & specie sunt infinita: verbi gratia, infinitos mundos huic nostro mundo similes, & alios huic dissimiles, & infinitos Angelos, infinitos populos, infinitum aurum, argentum, lapides pretiosos, &c.

Cum dicitur posse facere *infinita*, intellige *infinita syncategorematicè*, ut loquuntur Philosophi, non *categorematicè*, id est, posse illum tot res cujusvis generis facere, ut semper possit plures, & plures sine fine: adeo ut nullus numerus tam magnus concipi queat à mente creata, quin tot & plures sine fine possit facere; sic tamen ut numquam faciat infinitum actu, juxta probabiliorem S. Thomae, & multorum aliorum sententiam: quia repugnat creaturae esse infinitum actu, ut alibi declaratum est. Ad-
do, Deum non solum posse omnia quae mens
creata

creata potest concipere, idque in quantavis magna multitudine, quantitate, & perfectione; sed etiam quidquid ipse sua infinita sapientia potest extra seu intra se concipere; quæ infinites plura & magis mirabilia, quàm ea quæ possunt concipi à mente creata. Quidquid enim sua mente infinita potest interiùs concipere seu formare intelligendo, potest exterius producere & formare creando. Et hoc modo potentia adæquatur sapientiæ.

3. Dicitur *Omnipotens*; quia potest omnia facere repenti, sine mora temporis; sine ullo labore, summa & infinita facilitate, solo nutu suæ voluntatis, & solo verbo longè facilius illi esset mille mundos novos excitare, quàm nobis nomen *mundus* proferre; & tamen nobis nihil facilius verbo.

4. Dicitur *Omnipotens*, vel potius *omni-tenens*; quia omnia & singula interiùs continet, & constringit in unum, ne dissolvantur & diffluant; & omnia tamquam sedes ac fundamentum omnium excipit, sustentat & conservat. Ipse enim est omnium radix, ex quo omnia veluti pullularunt; & omnium vinculum, quo singula in seipsis constringuntur, ne diffluant & evanescant: omnium sedes, ac fundamentum, omnia sustentans, ne in nihilum suum relabantur.

PRECATIO.

Ad Omnipotentiam Dei.

Ex lib. 5. de Perfect. cap. 4.

O Adorandam, tremendam, & religioso silentio venerandam omnipotentiam tuam, Domine Rex sæculorum, qui omnia per te potes, quidquid possunt omnes creaturæ tuæ; à quo omnis potentia, omnis vis, omnis energia rerum omnium est instituta & dependens; qui omnia ex nihilo solo verbo condidisti, & condita eodem substantifico influxu conservas, ex omnipotentia tuæ manu ea veluti suspensa tenens, ne in suum nihilum relabantur; coram quo totus mundus est instar pilæ modicæ, & omnes gentes instar stillæ roris antelucani. Qui re ipsa potes efficere & præstare, non solum quidquid omnes homines & Angeli animo concipere, sed etiam quidquid sapientia tua infinita potest excogitare: par enim est potentia tuæ sapientia tuæ, & æquè latè se extendunt & diffundunt; cum hæc sola sit illius regula & mensura: quam enim aliam habeat mensuram potestas immensa, nisi immensam? Hinc non minus ea tenes & possides quæ non sunt actu in esse producta, quàm quæ esse & speciem exterioris acceperunt. Delitescunt enim in thesauris potentia & sapientia tuæ, & ad minimum nutum tuum in esse foras prosilient, & dicent; adsumus ad obsequium tuum. Non indiges laudibus & obsequiis nostris: si enim velis, infini-

niti

niti tibi mox suppetent famuli, qui incomparabiliter te melius colant, & omni laude celebrent.

Ingredior, Domine, in has potentias tuas, ibique stupens & elinguis me ipsum deperdo, ut silentium meum loquatur tibi, animique mei attoniti admiratio te laudet, & deinceps omnino confidat tam incredibili potestati.

CONSIDERATIO IV.

De Deo, ut est refugium nostrum.

Dicitur *Refugium nostrum*. 1. Quia in omnibus afflictionibus animi & corporis, in omnibus tentationibus, in omnibus periculis, in omnibus angustiis & necessitatibus, quando aliunde subsidium & opem non speramus, habemus refugium ad ipsum, & possumus nos per orationem ad ipsum convertere, opem implorando; & ipse cum firma spe & fiducia ad se confugientes nunquam repellit, quantumvis illum offenderint, & multis gehennis digni sint: sed semper eos exaudit, præstando id quod ab ipso petunt, vel aliquid longè præstantius & utilius petentibus.

2. Quia ubi omnes aliæ creaturæ nos deserunt, vel opem ferre non possunt: ipse solus nunquam deserit, sed semper, & intra nos, & extra nos, & circum nos, undique & ex omni parte adest nobis paratus juvare, consolari, & salvare. Unde meritò cum Davide dicere possumus: *Deus refugium nostrum*,

Et virtus; adiutor in tribulationibus qua invenerunt nos nimis; propterea non timebimus dum turbabitur terra, & transferentur montes in cor maris. Et: Dominus illuminatio mea, & salus mea; quem timebo? Dominus protector vita mea; a quo trepidabo. Et infra: Quoniam pater meus & mater mea dereliquerunt me, Dominus autem assumpsit me.

3. Quia est singulare refugium omnium justorum, qui hujus sæculi periculis, ejusque fallacias, malignitatem & ærumnas fugientes, ad Deum tamquam fontem vitæ, & omnium bonorum abyssum (in qua sola perfectam quietem obtinebunt) toto desiderio suspirant: ipse enim est ultimus finis, & extremus omnium desideriorum terminus, ad quem omnes toto mentis impetu confugere debent, ut beatissimam quietem assequantur.

P R E C A T I O.

Ad Deum, ut est Refugium nostrum.

Ex Disput. de Prædest. sect. 7.

Dicam Domino; Refugium meum es tu Deus meus, sperabo in eum. Rogo, oro, supplico, obtestor, excipe me sub umbra alarum tuarum, & non timebo in die mala. Si Dominus mecum, quis contra me est? cur non sit mecum, si velim, si orem ut mecum sit, & sollicitè curem, ut mecum maneat donec moriar, & semper cum ipso sim?

Si

Si ergo certò salvi esse volumus, si nostram electionem ratam certamque efficere; primò semper in preces piasque cogitationes simus intenti, assiduè Dominum deprecantes, ut sua nos providentia custodiat, & ita regat, sicut novit expedire nostræ salutis. Fieri nequit, ut qui hoc continuò flagitat, non saluberrimè ab ipso dirigatur. Hoc est quod maximè nos vult petere, hoc sæpius promisit se petentibus daturum. *Et ego, inquit, dico vobis; petite & dabitur vobis, quarite & invenietis, pulsate & aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit; & qui quarit, invenit; & pulsanti, aperietur.* Ecce quoties idem ingeminat, ut nullo modo dubitemus nos obtenturos. Deinde semper simus solliciti, ne umquam divinæ gratiæ desimus, ne eam in vacuum recipiamus, socordia nostra ei non cooperantes. Parùm nobis proderunt divinæ inspirationes & auxilia gratiæ: si ad alia conversi sinamus illa effluere; si semen illud cæleste vel à volucris cæli permittamus absumi, vel à spinis suffocari. Excitandus animus, ut attentè consideret quid Deus à nobis requirat, ad quid invitet, quid interiùs consilii inspiret. Hoc, abruptis omnibus sæculi vinculis, amplectamur; hoc persequamur, hoc firmiter usque in finem teneamus. Ita semper simus comparati & intenti, ac si quotidie suprema nobis instaret hora, & in omnibus eligamus & faciamus quod illo temporis articulo nos volumus fecisse. Hæc si præstiterimus, sicut verè possumus, & rei magnitudo meretur, certissimè salvi erimus; & prædestinationem nostram, divina benignitate inchoatam,

divi-

divinæ gratiæ auxilio complebimus. Immen-
sa planè est hæc Dei in nos benignitas, qua no-
bis sibi in filios adoptatis, potestatem fecit sui
regni, tam suavi & potenti providentia nos gu-
bernans, ut æterna vita & gloria sit in manu no-
stra, & nulla creatura salutem nostram impedire
possit, nisi ipsi velimus *Certi enim sumus; quia
neque mors, neque vita, neque Angeli, neque
principatus, neque virtutes, neque instantia,
neque futura, neque fortitudo, neque altitu-
do, neque profundum, neque creatura alia po-
terit nos separare à Charitate Dei, quæ est in
Christo JESU Domino nostro.*

Tibi sæculorum Regi immortalis & invisibi-
li, tibi misericordiam Patri, Conditori, Redem-
ptori, & Salvatori nostro, tibi omnium bono-
rum nostrorum auctori, honor, & gloria, &
benedictio, & gratiarum actio ab omni creatu-
ra, in omnes generationes sæculi sæculorum.
Amen.

CONSIDERATIO V.

De Benignitate Dei.

Benignus dicitur (Græcè *Chrestòs*, quod no-
ster Interpres passim vertit *suavis*: vt Psal.
33. 85. 108. 144. & alibi) 1. quia infinitè pro-
pensus ad benefaciendum, & ad immensum
æternumque bonum conferendum. Ex qua pro-
pensione motus est ad condendos Angelos &
homines: & ad eos formandos ad imaginem &
similitudinem suam, ut eos suæ divinitatis suæ-
que gloriæ faceret participes.

2. Quia

2. Quia cùm perditī essemus per peccatum, non abjecit nos: sed benignissimè nobiscum egit, mittendo ad nos Filium, qui assumpta nostra natura visibili nobiscum versaretur, & nos per eam revocaret à peccatis, doceret viam salutis, præberet exempla bene vivendi, satisfaceret divinæ justitiæ pro nostris peccatis, sua Passione & morte nos redimeret, suo Sanguine nos ablueret, suo spiritu sanctificaret, & filios Dei constitueret: & insuper optimis ad salutem adminiculis sensibilibus, & nostræ naturæ accommodatis, instrueret.

3. Quia abiturus in cælum, seipsum totum nobis mirando modo reliquit in Sacramento Eucharistiæ, ut sua præsentia semper nobis in hoc exilio esset solatio; ejusque oblatione Deum placaremus, & ejus sumptione, divinitatis ipsius efficeremur participes.

4. Quia peccatores, et si sæpius relapsos, non solum sustinet patienter, non puniendo; sed et averlos revocat & invitat ad pœnitentiam, semper paratus eos in gratiam recipere, si velint redire; redeuntes non durè excipit, nec improperat pristinam ingratitude, sed benignè amplectitur tamquam charissimos filios, eosque in pristinum gradum filiorum restituit.

5. Quia nihil requirit à nobis quod vires nostras superet; sed omnia facilia, & etiam menti bene compositæ jucunda. *Jugum enim ejus suave est, & onus leve.*

P R E C A T I O .

Ad Benignitatem Dei.

Ex lib. 9. de Perfect. c. 6.

CUM omnis gloriæ & beatitudinis ex teipso superplenissimus sis, non potuit se continere benignitas tua, quin tantorum bonorum creaturam suam faceret participem. Hinc consilium condendi Angelos & homines, qui tantæ rei essent capaces; & propter homines mundum universum, & opes ejus omnes. Quis umquam Monarcha terrenus extremæ sortis mancipia evexit ad communionem regni? Et tamen in his est naturæ paritas, & solius fortunæ rerumque externarum discrimen; nos verò non solum infinitè à te distamus naturæ conditione, sed etiam infimum gradum inter creaturas intelligentes tenemus. Nihilominus præ cæteris omnibus nos dilexisti, & divitias bonitatis tuæ copiosius in nos effudisti. Nimirum hoc est benignitatis ingenium, demittere se ad infima, curare infirma, colligere abjecta, attollere humilia, & ubi major est inopia, ibi magis suas opes erogare & opem ferre.

O quàm profusa benignitate id præstitisti, ò Amor aterne! præsertim in tempore mittendo Unigenitum tuum, qui morte sua nos redemit, & à morte continuò pascit corpore, & potat sanguine! Amem te, Deus meus; amem te, & sufficit.

CONSIDERATIO VI.

De Deo, ut est Pater noster.

Dicitur *Pater noster*, 1. ratione naturæ; quia nos ad imaginem & similitudinem suam formavit, & capaces suæ divinitatis condidit. Hinc mens nostra per intellectum, memoriam, & voluntatem habet immensam quamdam amplitudinem & capacitatem, qua potest se ad infinita extendere, & infinita in se complecti: *infinita*, inquam; quia sine fine plura, & plura; adè ut capacitatis ipsius nullus sit terminus. Imò ita per lumen gloriæ potest expandi, ut ipsam Dei immensitatem intra se capiat. Hac ratione magnam habet cum Deo similitudinem tamquam filius, vel filia cum parente. Accedit, quòd sicut Deus potest infinita creare in esse naturæ; ita mens potest infinita creare in esse intelligibili, infinitarum rerum conceptus in se formando, per quos res illæ quoddam esse intelligibile & objectivum in mente accipiunt. Hæc omnia ipsius immensitatem, & similitudinem cum Deo insinuant; ratione cujus, meritò Deus *Pater noster* dici potest. Sic Deuteron. 32. *Numquid non ipse est pater tuus qui possedit te, & fecit, & creavit te?*

2. Dicitur *Pater noster* in Oratione Dominica, & passim in novo Testamento, ratione donorum gratiæ; nempe fidei, spei, charitatis: per quæ dona adhuc magis & sublimiùs ei assimilaremur; & maximè ratione spiritus divini qui

G

cum

cum his donis communicatur, ut nos inhabitet, & sua præsentia sanctificet, protegat, gubernet, &c. Et hac ratione efficit nos filios adoptivos; nempe communicando nobis suam naturam & suum spiritum per donum gratiæ, cui dono suum spiritum quasi annexuit; ut alibi fuisset explicuimus. Filiatio enim oritur ex quadam naturæ communicatione.

3. Dicitur *Pater noster* ratione donorum gloriæ, per quæ perfectissimè, & altissimo modo ei assimilamur; adeò ut altior, & major similitudo realis & intrinseca cum Deo esse nequeat. Per illa dona planè in nobis completur filiatio divina, quæ per creationem fuit quasi inchoata in radice; per justificationem provehitur in gradum altiorem & supernaturalem; tandem in glorificatione provehitur in statum altissimum & planè deiformem, & omnino completur. Hoc modo omnes Beati dicuntur filii Dei, & Deus dicitur *Pater futuri sæculi*.

Denique dicitur *Pater*; quia providentia paterna nos gubernat, & nobiscum agit, sicut Princeps qui subditos suos, tamquam Pater filios, tractat. *Pater patria* vocatur Psalm. 102. *Quomodo miseretur Pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se. Sap. 14. TUA, Pater, providentia gubernat omnia.*

P R E C A T I O.

*Ad Deum Creatorem & Patrem
rerum omnium.*

Ex lib. 2. de Immort. animorum, cap. ult.

QUO ibo à spiritu tuo, & quò à facie tua fugiam? Si ascendero in caelum, tu illic es; si descendero in infernum, ades. Si sumptero pennas meas diluculo, & habitavero in extremis maris; etenim illuc manus tua deducet me, & tenabit me dextera tua. Vt mortalia mentibus sua malitia occæcatis! Vt cordibus insipientium, tenebris peccatorum oblitis! Cælum & terram implet, & tamen à plurimis non agnosceris; omnibus intimè præseus ades, & ignoraris. Omnia creas, formas, austris, perficis, sustentas, gubernas; & te horum omnium fontem & auctorem negant. Omnibus das esse, & te esse non credunt. Infinitis modis tuam potentiam, sapientiam, bonitatem, misericordiam & justitiam prodis, omniumque oculis ingeris; & tamquam cæci non percipiunt. Omnis te natura rerum prædicat, & ad prædicationem tam illustrem obfusculant. *Calis errant gloriam Dei, & operam manuum ejus annuntiant firmamentum.* Omnia clamant; *Ipsè fecit nos, & non ipsi nos, nec fortuitus atomorum concursus.* Ipse sua potentia nos è nihilo in hanc lucem eduxit: ipse sua sapientia formavit, & hanc speciem & pulchritudinem impressit; ipse sua bonitate

conservat, sua providentia gubernat, & in suum finem dirigit singula. Clamor iste totius creaturæ toto orbe personat, ut neminem latere queat; nisi qui dæmonio surdo obsessus tenetur.

Unde enim nisi ab omnipotentia & sapientia tua rapidissimæ cælorum vertigines? Unde gratissima illa motuum harmonia, numquam intercisa, numquam vacillans, eodem semper tenore indeclinabiliter perseverans? Unde animantium structuræ, & multiplices ac mirabiles formæ? Unde innumerabiles illæ & aptissimæ partium tum inter se, tum ad totius corporis speciem, proportionibus & symmetriæ? Unde singularum partium infinitè multiplex interna temperies, & externa conformatio, ad proprias cuique functiones congruentissima? Unde seminum stupenda vis, qua omnium corpora, & corporum particulæ summa arte disponuntur, formantur, & suos in fines aptantur? Nihil horum à se esse potest; quia nec propter se: nihil sibi esse finis; unde nec principium. Sed neque à fortuna vel casu, in quibus nihil ratum & firmum, nihil ordinatum, & suis constans mensuris: sed omnia confusa, incerta, plena inordinationis.

Necesse est ergo hæc omnia ab aliqua mente procedere, quæ & sapientia sua tam mira & infinita potuit excogitare, & potentia exequi, & providentia gubernare. Hanc mentem te esse dicimus Deum ac Dominum nostrum. Tu ergo omnium origo, omnium causa effectrix, omnium forma, omnium finis, omnium sustentaculum, firmamentum, conservatio. In te ab æterno præexistunt omnia non confuse, sed ordi-

ordinatissimè , modo tamen simplicissimo , & in esse quodam purissimo : sicut opus artificis priusquam fiat exterius , latet interius per artem in mente architecti , illique soli est conspicuum .

Agnosco lubens volensque te summum esse rerum omnium parentem ; sed inter omnia te benignissimum Patrem meum . O amantissimo Pater , da mihi tenerrimum juxta ac fortissimum tui amorem , ut numquam offendam te , sed usque ad extremum halitum amen . Amen .

DE
SPECIALI INCREMENTO
VIRTVTUM
CARDINALIUM.

Documentum.

Pater Virtutum Theologicarum augmentum, ad Virtutes Cardinales sua fiat accessio oportet. Itaque ut crescat Prudentia, utilis erit Consideratio de Deo Provifore, Deique Providentia; item de Sapientia Dei. Ad stabilendam Justitiam congruit Consideratio de Deo, ut est zelotes. Ad augmentum Temperantiae proderit Consideratio de Deo, ut est Pax nostra. Denique ad roborandam Fortitudinem, quadrabit Consideratio de Deo, ut est Fortitudo nostra. Item de Deo, ut est Fundamentum nostrum.

CONSIDERATIO I.

*De Deo Provifore, Deique
Providentia.*

Deus dicitur *Provifor* & rerum omnium providentiam habens: i. quia per ipfius
pro-

providentiam omnia in suis speciebus, & naturis individuis, cum suis ornamentis, & proprietatibus, & functionibus existunt. Nihil enim est in tota rerum natura, cui ipse non dederit esse, speciem, formam, & pulchritudinem, ut decorè in suo statu consistere queat; & cui ulterius non dederit propriam indolem, propensionem, vires & instrumenta congruentissima ad suas functiones; omnia enim *in mensura & numero & pondere disposuit*: ut manifestum est non solum in primariis mundi partibus; ut in cælis, in stellis, in sole & luna, in elementis; sed etiam in vilissimis vermiculis & eorum partibus, & in plantis & floribus, &c.

2. Quia nihil in tota rerum natura, totoque universo fieri potest, quod ipse antea in hunc infinita sapientiz suæ exactissime non consideraverit, & quasi deliberarit an conveniat illud velle ut fiat, aut saltèm velle permittere, seu non impedire. Quæ consideratio, & (ut sic dicam) deliberatio antecedit omne decretum tam permissivum, quàm effectivum circa singula. Omnium enim eventuum causæ è manu ipsius ita religatæ tenentur, ut sine illius nutu nulla possit in ullum actum emicare. Unde nihil sine illius providentia fieri potest.

3. Quia etsi propter peccatum & arbitrii libertatem multam in rebus, præsertim humanis, videatur permittere *ataxiam*; nihil tamen permittit nisi summa ratione, & quasi prævia deliberatione. Deinde quidquid modò inordinatum videtur, ipse postea ad exactissimam justitiæ æqualitatem, & pulcherrimum ordinem revocabit.

DE
SPECIALI INCREMENTO
VIRTVTUM
CARDINALIUM.

Documentum.

Pater Virtutum Theologica-
rum augmentum, ad Virtutes
Cardinales sua fiat acces-
sio oportet. Itaque ut crescat
Prudentia, utilis erit Consi-
deratio de Deo Provifore,
Deique Providentia; item de Sapientia Dei.
Ad stabilendam Justitiam congruit Consi-
deratio de Deo, ut est zelotes. Ad augmentum
Temperantiae proderit Consideratio de Deo,
ut est Pax nostra. Denique ad roborandam
Fortitudinem, quadrabit Consideratio de
Deo, ut est Fortitudo nostra. Item de Deo, ut
est Fundamentum nostrum.

CONSIDERATIO I.

*De Deo Provifore, Deique
Providentia.*

Deus dicitur *Provifor* & rerum omnium
providentiam habens: i. quia per ipfius
pro-

providentiam omnia in suis speciebus, & naturis individuis, cum suis ornamentis, & proprietatibus, & functionibus existunt. Nihil enim est in tota rerum natura, cui ipse non dederit esse, speciem, formam, & pulchritudinem, ut decorè in suo statu consistere queat; & cui ulterius non dederit propriam indolem, propensionem, vires & instrumenta congruentissima ad suas functiones; omnia enim *in mensura & numero & pondere disposuit*: ut manifestum est non solum in primariis mundi partibus; ut in cælis, in stellis, in sole & luna, in elementis; sed etiam in vilissimis vermiculis & eorum partibus, & in plantis & floribus, &c.

2. Quia nihil in tota rerum natura, totoque universo fieri potest, quod ipse antea in hunc infinita sapientiz suæ exactissime non consideraverit, & quasi deliberarit an conveniat illud velle ut fiat, aut saltèm velle permittere, seu non impedire. Quæ consideratio, & (ut sic dicam) deliberatio antecedit omne decretum tam permissivum, quàm effectivum circa singula. Omnium enim eventuum causæ è manu ipsius ita religatæ tenentur, ut sine illius nutu nulla possit in ullum actum emicare. Unde nihil sine illius providentia fieri potest.

3. Quia etsi propter peccatum & arbitrii libertatem multam in rebus, præsertim humanis, videatur permittere *ataxiam*; nihil tamen permittit nisi summa ratione, & quasi prævia deliberatione. Deinde quidquid modò inordinatum videtur, ipse postea ad exactissimam justitiæ æqualitatem, & pulcherrimum ordinem revocabit.

4. Quia omnis ordo, qui est vel in structura universi, vel in partibus animalium & plantarum, vel in operationibus rerum, vel mediis ad finem, vel in ulla re corporali aut spiritali, ab ipso est institutus ac dispositus.

PRECATIO I.

Ad Providentiam Divinam.

Ex lib. II. de Perfect. cap. 10.

TUA, Pater, providentia gubernat omnia, pertingens à sine ad finem, ab extremis cælorum, ad imaterrarum; à supremo spiritu, ad infimum vermiculum, fortiter, & disponens omnia suaviter. Fortissimus est ejus attactus, quo creantur & sustentantur omnia suavissima dispositio, qua singula pro naturæ conditione suis locis & ordinibus collocantur, suos in fines diriguntur, suosque motus agere sinuntur. Non fortuito atomorum concursu, aut elementorum acri conflictu, aut sponte sua mundus iste coaluit, vel emicuit in lucem; sed providentiæ tuæ consilio & vi. Quomodo enim res tanti ingenii & artificii, in qua omnia summa ratione & proportione, summa pulchritudine, symmetria & eutaxia constant, sine ratione & sapientia fieri potuissent? Tua providentia hæc omnia ab æterno excogitavit, concepit, distinxit, digessit, ordinavit. Hæc singulorum species, mensuras, formas, partes, qualitates, indoles definivit; vires multiplices & instrumenta veluti panopliam quamdam ad proprias fun-

functiones, sui que defensionem attribuit: hæc omnibus fines præstituit, causas destinavit, & omnia quæ rei cuique sunt congrua providit. In illa, omnia hæc ex antiquis, & priusquam terra fieret, constituta; ubi etiam ordo temporum sine tempore est; nec quidquam ibi novi occurrit, ubi ante omnia tempora extitit quidquid pro temporum varietate in lucem promittitur: mutabilium enim dispositionem immutabilis illa ratio continet, ubi sine tempore simul sunt, quæ in tempore non simul fiunt, quia tempora non simul currunt. Ibi mutabilium omnium immutabiles stant causæ, & omnium temporalium æternæ lucent rationes, & omnium contingentium fixæ sunt necessariae radices, & omnium agentium ac operationum stabiles præscriptæ leges, & determinati fines. Ibi cuique pro meritis salus constituta vel exitium, decreto firmo, indelebili, irrevocabili, tabulis plusquam adamantinis inciso. Ibi extant decreta & sanctiones de rebus omnibus, de earum ortu & progressu, functionibus & effectis, eventis & interitu; quibus temporibus, momentis, locis, causis, quo ordine & modo horum singula sunt futura.

P R E C A T I O II.

Ad eandem, ibidem.

Sine providentiæ tuæ legibus nihil omnino nascitur, nihil occidit, nihil operatur, nihil movetur, nihil quiescit. Illa ad suos omnia fines destinat, & singulis intimè insidens ac præsidens, propriam cujusque indolem format ac inserit, & per eam rem quamlibet in congruas cuique functiones & proprios fines dirigit. Quid enim est aliud cujusque rei ingenium & nativa præpensio, quàm tuæ providentiæ vestigium & impressio? Hinc res omnes ratione carentes, tanta ratione operantur, & in fines suos, quos nec animo percipiunt, nec ullo modo cognoscunt, tam ordinatè tendunt. Quanta arte araneus telam è suis visceribus texit, plagulas tendit, venatum muscarum instituit? Quanta subtilitate & industria apiculae intrant favos, formant hexagonos utrumque loculos sobolis matrices, & nectarei succi apothecas; colligunt caelestem rorem, & alia mira in commune veluti in quadam Republica gerunt? Omitto admirabile avicularum ingenium in exstruendis nidis ad suam quietem & tutelam, pullorum procreationem & educationem. Omitto stupendam bombycum indolem in texendis tenuitate pænè invisibilis filis sericis, in concinnandis filorum glomere loculis, quibus veluti sepulchralibus tumbis inclusi immoriantur, ut post aliquot menses reviviscentes & ex sepulchris suis egredientes, palingenesiam nobis

bis adumbrent. Alia innumera prætereo, tum in animantibus, tum in plantis, quæ tanta ratione, arte & providentia fiunt, ut majore fieri non possint: non sua, quæ ipsis inhæreat; sed tua, quæ ipsis assistit, quæque vestigium & specimen quoddam sui ipsis imprimens, ita operari facit, ac si summa providentia, & arte prædiatæ essent. Omnis igitur actio & omne opus naturæ, est actio & opus tuæ sapientiæ & tuæ providentiæ. Nec aliter omnia secundum legem tuæ providentiæ agunt, quàm si ejus plenam notitiam possiderent.

Rationalem tamen naturam excipio, quæ cum suæ cujusdam providentiæ sit particeps & libera, sæpe non tuæ providentiæ directioni se accommodat, sed sua providentia & arbitrio vivere cupit. Hinc omnis peccati fons, omnis calamitatis origo. Non tamen hoc absque providentia tua geritur. Est enim creatura rationalis dum peccat, secundum legem quam illi statuisti, non agat; non tamen absque providentiæ lege agit, à qua & vires habet, quibus in suam perniciem abutitur; & finitur agere ea quæ absque ejus permisso agere non posset; & certis circumscribitur limitibus, ne aliter aut amplius malè agat, quàm tibi permittere visum fuerit. Sic omnia intra providentiæ tuæ ambitum conclusisti, ut illam nihil possit effugere: ita omnia illi subjecta, ut ejus jugum & dominatum excutere non possint.

P R E C A T I O III.

Ad eundem, ibidem.

NUmqquam providentia tua in sua dispositione fallitur; novit enim priusquam statuat, quidnam ex quavis hypotesi & dispositione sit eventurum: unde etiam numquam suo frustratur effectu & fructu. Etsi enim inferiorum causarum ordines, qui providentiæ tuæ sunt quædam participationes vel impressiones, ob imperfectionem & mutabilitatem suam sæpe deficient, nec ad finem causis illis præstitutum perducant; numquam tamen tuæ sublimis providentiæ ordo ac dispositio proprio sibi que commenso sine frustratur, sed hunc semper assequitur. Quod etsi modò nondum appareat durante adhuc mundi cursu, & termino quò tendunt omnia, nondum adducto; ubi tamen decurso stadio suo ad metam pervenerit, clausulaque postrema imposita fuerit, nec ulterius humanarum rerum excurreret volubilis rota; tunc se vis providentiæ aperiet, & correctis omnibus causarum inferiorum erroribus, omnibusque in ordinem firmissimum & sempiternum redactis, clarè perspicietur, quàm sapienter, quàm suaviter, quàm congruè naturis rerum & salutis mortalium, quàm convenienter divinx gloriæ, omnia ab ipsa fuerint administrata.

Itaque nihil omnino prudentius à me præstari potest, quàm si me totum sapientissima providentia tua committam. Dispose de me.

Do-

Domine, in tempore & aternitate: fiat ubique & in omnibus de me, juxta sanctissimam tuam voluntatem. Amen.

CONSIDERATIO II.

De Sapientia Dei.

S*apiens & sapientia* dicitur; 1. ut causa. **S**omnis sapientiæ & omnis cognitionis tam parvæ, quam magnæ in Beatis, in Angelis, in hominibus, in animalibus: nam ipse sapientia etiam causa est illius tenuis cognitionis, omnisque industriæ, quæ est in animalibus.

2. Formaliter dicitur *Sapiens*; 1. non ut sapientia præditus & imbutus, sicut mentes Angelicæ, sed ut ipsa sapientia per se subsistens, in qua omnis plenitudo sapientiæ eminenter continetur. Per hanc quasi in primo signo rationis cum infinita claritate comprehendit essentiam suam, & processiones personarum, & ipsas divinas personas. Deinde in secundo signo ex omni æternitate in omnem æternitatem extendit se actu, & cum infinita claritate ad omnia possibile; idque ex vi cognitionis essentiæ suæ. In tertio signo extendit se ad omnia, quæ quælibet vis creata, vel creabilis potest facere. In quarto signo ad omnia quæ essent eventura posita qualibet hypothese, quæ dicuntur futura conditionata; & sunt infinites infinita; nam circa quamlibet rem liberi arbitrii, possunt circumstantiæ rerum infinites variari; & ipsa infinitis modis potest excitari. In quin-

to signa videt omnia futura absolute in omnem æternitatem cum omnibus circumstantiis .

3. *Sapiens dicitur* ob singularissimum & eminentissimum modum nulli creature communicabilem. Cùm enim duo ad Sapientiam requirantur ; nempe lux intelligentiæ , & objectum quod intelligatur ; ipse utrumque à se habet in gradu eminentissimo , & cum perfectione infinita . Nam ipsemet est infinita intelligentiæ lux per se subsistens , & ipse-met ex se est omne objectum intelligibile , vel illud in ipso eminenter continetur . Itaque nemini debet lucem intelligentiæ , nemini objectum intelligibile .

PRECATIO II.

Ad Sapientiam Dei .

Ex lib. 6. de Perfect. cap. 6.

O *Altitudo divitiarum sapientia & scientia Dei , quàm incomprehensibilia sunt iudicia ejus , & investigabiles via ejus ! Infirmi sunt processus tui , quibus ad creaturas tuas vel formandas , vel illuminandas descendis , & super eas effunderis ; & tamen in tua immutabili identitate , supra omnia creata , firmiter fixa perseveras . Innumerabilia nobis per servos tuos locuta es , & innumeris te modis & formis patefecisti mentibus hominum ; & tamen uno simplicissimoque conceptu perficis omnia .*

Om-

Omnium es auctor & artifex, omnium exemplar, mensura, & finis. Nec solum eorum quæ sunt, & jam exterius speciem à te sibi impressam acceperunt, sive invisibilia ea sint, sive visibilia, factor es; sed etiam eorum quæ non sunt, & tua omnipotentia fieri possunt, quæ infinities plura sunt. Omnia enim hæc excogitasti, & apud te formasti ante sæcula, & retines in conspectu tuo, quamvis ea nunquam foris extra te condere decreveris: sicut magnus quispiam architectus multas palatiorum formas excogitat, menteque retinet, quibus apud se gaudet & triumphat, quamvis ea nunquam extruere foris statuerit.

Hæc omnia apud te summè perfecta existunt, & lucent ab æterno coram te (non minùs quàm quæ exterius condidisti) circumfusa lumine tuo; singula in specie & ordine suo: iisque gaudes & triumphas in luce tua inaccessiblei, ubi ea possides. Ibi corrumpi non possunt, non veterascere, non offundi tenebris, non excidere tibi; sed in eodem semper splendore immutabilia & æterna persistunt.

Ingridior lumen illud immensum, & vehementer exopto secundùm claritatem diei istius ambulare coram te, & esse perfectus. Et cum nimis incerta sint providentia nostra, oro supplex in omnibus dirigi hac luce tua, & providentia tua, qua in sui dispositione non fallitur. Da hoc sentire, da hoc velle, da hoc constanter exequi. Amen.

PRECATIO II.

Ad eandem, ibidem.

O Admirabilem sapientiam, cui omnia præterita & futura sunt præsentia; cui omnia temporalia sunt æterna; cui omnia insensibilia & mortua vivunt; cui omnia quæ non sunt, existunt; quæ totam simul ambit æternitatem; quæ omnem exhaurit infinitatem; quæ universam intra se capit immensitatem! Omnia intra se æternum esse habent, & æternam vitam, initio & fine carentem, & prorsus immutabilem. Habent quidem singula in seipsis esse quoddam sibi intrinsecum, sive actu, sive potestate; sed hoc in rebus creatis habet initium, estque mutabile, neque non viventibus vitam tribuit. Verùm, præter hoc esse quod in seipsis obtinent, habent in divina mente & sapientia tua esse quoddam extrinsecus veluti infusum, sempiternum & immutabile. Intelligere enim, est quoddam intelligibile esse, per quod in mente veluti in spiritali quodam mundo existunt, splendent, & vivunt Sapientia igitur tua, est omnium intelligibile esse, & vita, & lux, juxta illud: *Quod factum est, in ipso vita erat*, ut S. Augustinus, & multi Sanctorum intelligunt.

In divina essentia sunt omnia tamquam in primordiali rerum fundo & fundamento; in potentia, ut in causa effectrice ex nihilo; in sapientia formaliter & objective, & velut in causa exemplari. Sapientia primò in essentiam

con-

conversa, eam omnino comprehendit, se illi exæquans, & prorsus commetiens. Ex vi hujus comprehensionis sequitur immediatè omnium possibilium conceptio seu effectio: ex hac omnium operum & effectuum, quæ à creatura tam possibili quàm existente fieri possunt, distincta notitia: hinc omnium eorum quæ quavis hypothese futura essent, clara intuitio: denique omnium re ipsa vel præsentium, vel præteritorum, vel futurorum æterna visio. Hoc modo & ordine sapientia tua in quinque velut sphæras objectorum & intelligibilium procedit; & quidquid attingit æliquo- rum, ex vi comprehensionis essentiæ attingit, quæ omnium possibilium ratio prima est & fundamentum. Itaque in te non solum est universitas sapientiæ & intelligentiæ, sed etiam universitas objectorum & intelligibilium.

Quid dicam ad hæc, Deus meus? A, A, A, Domine Deus, ecce nescio loqui; quia puer ego sum. Tantum hoc dico: ne me repellas à pueris tuis, & doce me facere justificationes tuas, & deduc me per vias rectas, & ostende mihi regnum tuum. Amen.

CONSIDERATIO III.

De Deo, ut est Zelotes.

Zelus aliquando significat ardentem amorem alicujus; aliquando indignationem adversus id quod rei amatæ est noxium; & ejus amotionem, & destructionem.

Deus

Deus itaque dicitur *Zelotes* 1. quia cum summe amet se & gloriam suam, gravissime commoveretur & indignatur contra eos qui peccando ipsam contemunt, & maxime qui ipsius gloriam ad idola transferunt. Unde Exodi 10. cum vetuisset Deos alienos, subdit; *Ego sum Dominus Deus tuus, fervens, zelotes, visitans iniquitatem Patrum in filios, in tertiam & quartam generationem eorum qui odornus me.* Et cap. 34. *Noli adorare Deum alienum: Dominus zelotes nomen ejus.*

2. Quatenus indignatur, & amoliri studet ea quæ impediunt salutem animarum, quas tamquam sponsas suas & filias amat, quarum salutem summopere desiderat.

3. Quatenus sicut maritus zelotypus indignatur contra animas sibi addictas, si aliquid aliud præter ipsum, non propter ipsum ament, si rebus hujus sæculi delectentur, si ipsi in omnibus placere non studeant.

P R E C A T I O.

Ad Deum, ut est Zelotes.

Ex lib. 11. de Perfect. cap. 10.

O Zelator animarum, tolle scandalum de regno tuo, quod est anima mea. Coge illam, quantumvis rebellem, ut nutui tuo, & rectissima voluntati obsecundet. Luctatur illa, recalcitrat illa, semper resistit Spiritui sancto tuo; & nescit misera, ac miserabilis se certis-

certissimè debere pati rigorem tuum, que excusis benevolentiam tuam.

Væ peccatoribus, qui tua gubernationi & legibus subtrahere se conantur, & sua providentia, suis placitis & arbitrio vivere! Dum enim subducunt se providentiæ dirigenti ad vitam, incidunt in providentiam destinantem ad mortem: & dum recedunt ab ordine benignitatis & misericordiæ, incurunt in ordinem severitatis & justitiæ: & dum excutiunt jugum suave divinorum præceptorum, subeunt jugum crudele dæmonum & æternorum suppliciorum. O insaniam sanguineis lacrymis descendam! Quis mentes mortalium ita fascinavit, & in tantam amentiam adduxit?

Infelices quoque Religiosi illi, qui cum à tua providentia se gubernari per suos Superiores sinere deberent, sua prudentia & consilio vivere volunt, non secus de se solliciti, ac si nullius curæ subessent. Subtrahunt enim se suavissimo & certissimo illi providentiæ ordini, quo securissimè & fructuosissimè ad salutem directi fuissent. Varii enim sunt providentiæ tuæ modi, variæ series gubernationum & gratiarum, cuique magis vel minùs accommodatæ & salutares. Felix ille cui eum providentiæ ordinem, eam gubernandi rationem adhibes, quam nosti maximè salutarem illi fore, & copiosissimi fructus. Nihil in hac vita optabilius, nihil beatius quàm sub tali ordine & directione cursum vitæ peragere, ex qua tam certa salus, & tantum æteræ gloriæ emolumentum. At merito credi potest eam gubernandi formam viro religioso salutarem esse præ cæteris, qua illum providen-

dentia tua per Superiores illius in cursu vitæ, in officiis, functionibus, missionibus, mansionibus, studiis, cæterisque omnibus dirigit alioquin cur perfecta, & cæca obedientia tantoperè à sanctis Patribus laudaretur? cur à sanctissimis viris & sapientissimis ita frequentata esset & culta? cur securissima ad salutem prædicaretur via? cur Dominus ipse ad eam commendasset, suavisset, e jusque tanta præbisset nobis exempla?

Itaque dubitandum non est, quin si quis huic formæ providentiæ se tradat, & veluti in ulnas ejus se projiciens, ab ea se duci in omnibus sinat, viam ille certissimam adipiscendæ salutis teneat. Qui verò ab ea se subducit, sua se providentia regere volens, magno periculo se exponit, ne in illum providentiæ incidat ordinem, in quo à salute excidat. Hæc enim ratio ab omnibus Sanctis vituperatur, & periculosa judicatur saluti, quantumvis in speciem sancta videatur & salutaris. Extant exempla plurima eorum qui hac via perierunt; nulla eorum qui perierint ista, aut quibus minùs bene cesserit. Quomodò enim non optimè cedat, quod tu ipse suavisti, ad quod feliciter dirigendum te obstrinxisti? Hanc ergo viam indeclinabiliter teneam, hanc usque ad extremum vitæ spiritum sequar, quam tu ipse, & qui Spiritu tuo afflatus, per cæteris commendarunt.

Hoc omnis aequitatis ac justitia ordo postulat, ut omnis anima potestatibus sublimioribus subjecta sit, & reddat qua sunt Cesaris Cesari, & qua Dei Deo. Omnino volo; & sic decet nos implere omnem justitiam. Amen.

CON-

CONSIDERATIO IV.

De Deo, ut est Pax nostra.

Dicitur *Pax nostra*: 1. tamquam auctor omnis pacis & quietis animorum; cum ipse sit auctor omnis boni, quod homines concupiscunt, & quo obtento conquiescunt.

2. Peculiariter Christus dicitur *Pax nostra*; quia est auctor magnæ illius reconciliationis cum Deo, & divina justitia, à qua nobis impendebat æterna punitio. Porro ita nos reconciliavit, ut non solum Dei iram averterit, sed etiam ex inimicis, filios Dei & heredes fecerit regni.

3. Dicitur *Pax nostra*, quatenus dissidium quod erat inter Judæos, & gentes sustulit; utrosque copulans in unum populum; juxta Apostolum ad Ephes. 2.

4. Quia omnis animi quies, omnisque consolatio ab ipso est; & per ipsum confidimus nos vitam æternam, & plenissimam animi quietem obtenturos.

5. Quia in Deo erit omnium desideriorum nostrorum impletio, & perfectissima quies animorum, cum nihil amplius supererit desiderandum. Nam quidquid secundum rectam rationem desiderare poterunt Beati, plenissimè in cælo semper possidebunt.

P R E C A T I O.

Ad Deum, ut est Pax nostra.

Ex lib. II. de Perfect. cap. 10.

Sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae, & captivantem me in lege peccati. Intus pugna, foris timores. Sedit in intus perennis seditio tumultuum inter se passionum! Foris quanta rerum omnium intemperies, quanta orbe toto perturbatio! Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Quid tandem est solidi in tam fervida tempestate?

Unum superest, Domine, ut sublimis providentia tua mihi semper ob oculos versetur, & quidquid prosperi vel adversi obvenerit, ab illa duci & pendere intelligam, deque benefica manu tua excipiam. Nihil enim sit in tempore, quod ab illa ob justissimas causas non sit dispositum in aeternitate. Hæc mihi in aspectis sit solatio: hæc animum turbidis mundi in rebus, in regnorum, religionisque sacrae, & animarum cladibus turbatum afflictumque componat & tranquillet. Omnia enim providentia tua sapientissimè disponit; & quidquid erratum fuerit à creaturis, quidquid ab ordine recesserit, ita corriget & in ordinem rediget, ut in omnibus gloriæ tuæ majestas magis resplendeat, quàm si omnia primum ordinem, in quo posita fuere, tenuissent.

Non patitur quidem hujus vitæ conditio & lex

lex charitatis, ut proximorū damnis & exitiis, divinæque majestatis injuriis non tangamur, non afflictemur; absque hujusmodi stimulo vix ad opitulandum excitaremur: sed adhibenda moderatio; & ubi res peractæ sunt, vel desperatæ, nihilque opera & preces nostræ possunt adferre præsidii, expedit inanes merores depellere, & providentiæ tuæ contemplatione animum solari. Hæc mihi fiduciam pariat in terroribus, securitatem in periculis, robur in arduis, tranquillitatem in turbulentis, tolerantiam in adversis, æquitatem animi in futurorum expectatione. Hæc vanas à mente nostra sollicitudines depellat, perinde ac si à sola providentiæ tuæ benignitate omnia provenirent; & simul ea sedulitate rebus agendis intentam faciat, quam earum magnitudo & status postulat. Nostram enim cooperationem, nostrumque studium postulat providentiæ tuæ gubernatio; sed supervacaneam curam, & anxietatem in rebus temporalibus, negotiisque hujus vitæ respuit & damnat. Hæc omnia mea disponat & regat usque in finem, sic ut saluti meæ & gloriæ suæ expedire novit, sive per prospera, sive per adversa, per honorem vel ignominiam, per infamiam vel laudem, per abundantiam vel inopiam, per morbos vel sanitatem, per vitam vel mortem; nihil excepio, nihil refugio. Hoc unicum & antiquum votum meum. Fac mecum sicut scis profuturum saluti meæ & gloriæ tuæ, ut te in omnem æternitatem contempler & admirer, amem & honorem, laudem, benedicam & glorificem in omnibus & supra omnia. Amen.

CON-

CONSIDERATIO V.

De Deo, ut est Fortitudo nostra.

Dicitur *fortitudo nostra*. 1. quia ipſius ope ex ſtatu peccati & damnationis aſſurgimus ad ſtatum gratiæ & filiorum Dei.

2. Ipſius ope vincimus hoſtes noſtros fortifſimos & callidiſſimos, & omnes eorum machinas diſſolvimus.

3. Ipſius ope ſubeuntur martyria, etiam à virginibus & pueris; & omnis tyrannorum ſævitia ſuperatur; omnia mundi blandimenta contemnuntur.

4. Ipſius ope in rebus arduis præſtatur perſeverantia.

5. Ipſius ope conſcenditur in cælum, & æterna vita obtinetur.

Denique, ipſe eſt fortitudo Sanctorum; quia ipſius ope poſſunt omnia, quæ ad gloriam Dei & ſalutem animarum pertinent.

P R E C A T I O.

Ad Deum, ut est Fortitudo nostra.

Ex lib. 10. de Perſect. cap. 7.

Diligam te, Domine, Fortitudo mea; Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus. Nihil enim poſſum ſine te.

Nihil eſt ſolidi vel in corporibus, vel in ſpiri-

spiritibus, nisi quatenus virtus tua intrinsecus ea continet & constringit, ne veluti aqua diffluant, vel tamquam fumus dissipentur, vel ut visum quoddam & phantasma inane evanescant. Omnia mollia sunt tibi & tractabilia, omnia fluxa & evanida, & minimo nutu imperii tui in quamvis formabilia speciem. Nulla coram te est soliditas montium & saxorum, nulla durities ferri & adamantum, nulla firmitas cælorum & astrorum: nihil horum sine perpetuo influxu fotuque lucis tuæ consistere potest. Tu ergo omnium Dominus, à quo assidue fiunt & pendent omnia; qui omnia sustentas ne corruant, foves ne tabescant, contines ne diffluant, constringis ne disperseant.

Fortissime Deus Israel, sustenta me: contra hostes protege me: in lubrico stantem contine me, & per ardua promove me; in periculo titubantem ruere me; in asperis tolerandis conforta me; in omnibus comitare me. Deus meus, adjutor meus, & sperabo in eum. Protector meus, & cornu salutis mea, & susceptor meus: laudans invocabo Dominum, & ab inimicis meis salvus ero. Amen,

CONSIDERATIO VI.

De Deo, ut est Firmamentum nostrum.

Dicitur *firmamentum nostrum*; quia omnis firmitas justorum in justitia, & omnis constantia in bono contra omnes ten-

tationes & difficultates inconcussa perseverans, ab ipso est.

2. Quia omnis firmitas beatorum in illo statu beatissimo ab ipso pendet, & ipsius decreto stabilitur.

3. Quia generatim omnis firmitas creaturæ, tam spiritualis quàm corporalis; quam habet vel in sua natura, vel in suis operationibus, vel in suo statu, ab ipso solo pendet per ejus potentissimum & immutabilem influxum.

P R E C A T I O.

Ad Deum, ut est Firmamentum nostrum.

Ex Disput. de Prædest. Christi, sect. 4.

Confirma me, Domine Deus Israël, in hac & omni hora. Confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis. Sine te omnia collabascunt, & per te omnia sustentantur. Ut omnis infirmitas à nobis, & in nobis; ita omnis firmitas à te, & in te. Universim à te sunt universa; & à te singula sigillatim.

Itaque ad quem nisi ad te confugiam, in quo est meum pretium, meum meritum, mea justitia, mea sanctificatio, & omne præsidium meum? Tu enim Deus & Dominus, frater & pater noster. Tu sacerdos & hostia, redemptor & justificator, judex & præmium nostrum. Ex tuo arbitrio pendet remissio peccatorum, justificatio, perseverantia, salus æterna, & omne bonum nostrum. In tua charitate & misericordia

dia, in tuis meritis, & pretio tui Sanguinis, omnem fiduciam meam colloco; & ex illis salutem animæ meæ expecto. Non meis operibus confido, non meis virtutibus nitor; nosti imperfectum meum, teporem & languores animæ meæ: & ego ex parte cognosco, & ex animo cum gemitu confiteor. Scio me parum profecisse, & lumini ac gratiæ mihi communicatæ, non ut par est, respondisse. Scio negligentias meas multas ac magnas; & occulta mea quæ nescio, pertimesco. Et ideo non intres in iudicium cum servo tuo, neque facta ipsius, justitiæ tuæ trutina pendas: sed impende ei pretium, Sanguis tui, & ex immenso meritorum tuorum thesauro supple defectus operum ejus, & imple mensuram justitiæ; ut cum fiducia in magno illo die tuo stare possit ante tribunal tuum, & sententiam illam tuam cum cæteris lætanter excipere: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum, à constitutione mundi. Amen.*

SUBJUNGUNTUR IACULATORIÆ

PECCATIUNCULÆ FUNDATÆ

in Via Illuminativa .

PRO

generali Virtutum augmento .

*Ixi , nunc cœpi . Da mihi ,
Domine , intellectum , &
vivam . Psal. 76.118.*

*Vias tuas , Domine , de-
monstra mihi , & semitas
tuas edoce me . Psalm.24.*

*Emitte lucem tuam & veritatem tuam :
ipsa me deducunt , & adducunt in montem
sanctum tuum , & in tabernacula tua .
Psalm.42.*

*Deus misereatur nostri , & benedicat no-
bis : illuminet vultum suum supernos , &
misereatur nostri . Psalm.66.*

*Jesu fili David , miserere mei . Quid tibi
vis faciam ? Domine , ut videam . Luc.18.*

*Doce me facere voluntatem tuam ; quia
Deus meus es tu . Psalm. 142.*

*Loquere , Domine ; quia audit servus tuus .
1. Reg.3.*

*Magister , sequar te , quocumque ieris .
Matt.8.*

*Tu illuminas lucernam meam , Domine :
Deus*

*Deus meus, illumina tenebras meas. Psal. 17.
Domine, quid me vis facere? Act. 9.*

P R O

Speciali incremento Virtutum
Theologicarum.

Adauge in me, Domine, fidem: adauge spem, adauge charitatem. Augustin.

Credo Domine; quia tu es Christus Filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti. Joan. 11.

Confiteor tibi Pater, Domine cali & terra, quia abscondisti haec à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis. Ita Pater; quoniam sic fuit placitum ante te. Matth. 11.

Nosse te Domine, consummata est iustitia. Sap. 15.

Dominus meus, & Deus meus! Joan. 20.

Expecta Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine Dominum. Psalm. 26.

Domine, cum iratus fueris, misericordia recordaberis. Abac. 3.

Dominus illuminatio mea, & salus mea; quem timebo? Psalm. 26.

Mihi autem adharere Deo bonum est, & ponere in Domino spem meam. Psalm. 72.

Bonus es Domine, sperantibus in te; anima quarenti te. Thren. 3.

Tu autem, Domine ne elongaveris auxilium tuum à me; ad defensionem meam conspice. Psalm. 21.

Domine, saluum me fac à pusillanimitate spiritus, & tempestate. Psalm. 54.

S*itivit anima mea ad Deum fortem, vivum: quando veniam, & apparebo ante faciem tuam? Psalm. 41.*

Desidero te millies, mi JESU: quando venies? me, de te, quando saties? Bern. in Jubilo.

Quid mihi est in calo, & à te quid volui super terram! Psalm. 72.

Da mihi, Deus meus, te: redde mihi te: en amo te: & si parum est, amem validius. August. in Medit. cap. 18.

Minus amat te, Domine, qui tecum aliquid amat, quod propter te non amat. Idem lib. 10. Confess. cap. 29.

Domine, tu omnia scis: tu scis; quia amo te. Joan. 21.

Deus meus, bonitas ipsa, per quem bona sunt omnia, quae bona sunt; cur non amem te, cum sola amoris materia sit bonitas? S. August. in Medit.

Diligo te, Domine, ex toto corde meo, ex tota anima mea, ex tota mente mea, & ex totis viribus meis, Luc. 20.

Diligo te, Domine, plusquam me: & diligo te super omnia.

P R O

speciali incremento Virtutum
Cardinalium .

DA mihi, Domine, sedium tuarum assistricem sapientiam; & noli me reprobare à pueris tuis. Sap. 9.

Mitte, Domine, sapientiam de calis sanctis tuis; ut mecum sit, & mecum laboret; ut sciam quid acceptum sit apud te. Sap. 9.

Bonitatem & disciplinam & scientiam doce me; quia mandatis tuis credidi. Psal. 118.

Justitia Domini recta, latificantes corda: præceptum Domini lucidum, illuminans oculos. Psalm. 18.

Justus es, Domine, & rectum judicium tuum. Psalm. 118.

Judica me Domine, secundum justitiam meam, & secundum innocentiam meam super me. Psalm. 7.

Tibi derelictus est pauper; Orphano tu eris adjutor. Psalm. 9.

Judica me, Domine; quoniam ego in innocentia mea ingressus sum: & in Domino sperans non infirmabor. Psalm. 25.

Averte oculos meos; ne videant vanitatem. Psal. 118.

Scio, quia aliter non possum esse continens, nisi tu des, Deus meus. Sap. 8.

H †

Aufer

Aufer à me, Domine, ventris concupiscentias; & anima irreverenti & infrunita ne tradas me. Ibidem.

Cor mundum crea in me, Deus, & spiritum rectum innova in visceribus meis. Psal. 50.

Diligam te, Domine, Fortitudo mea: Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus. Psalm. 17.

Benedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas ad praelium, & digitos meos ad bellum. Psalm. 142.

Fortitudo mea, & laus mea, Domine, factus es mihi in salutem. Exodi 15.

LIBELLUS TERTIUS

De Quinquaginta

NOMINIBUS DEI.

CONSIDERATIONES
VIÆ UNITIVÆ
PRO PERFECTIS.Cui præmittitur Tractatus de Unione Con-
templativorum cum Deo in hac
mortali vita,

P E R

sublimissimam operationem Intellectus
& Voluntatis.*Ex lib. 2. de Summo Bono*

R. P. LEONARDI LESSII.

PRÆMONITIO.
Ad Contemplationis omnisque
Perfectionis studiosos.

*Obis singulari jure deberi hæc
peculiarem lucubrationem
existimo, si ipsum Auctorem,
si ejusdem consilium, si scri-
bendi argumentum intueor.
Auctor in primis ad illa qua
desiderii indolisque vestra sunt, eximie fuit
comparatus; qui per decem lustra Dionysio*

H 5 Arco-

Areopagita (is in Academia Theologia Mystica Professor Primarius censei potest) evolvendo diligentissimam operam dedit: qui vita sua decursu Blossos, Harphios, Thauleros, Rusbrochios, similesque orationis sublimioris Doctores accuratè perlegit; qui Opusculum hocce, non tam studendo, quàm contemplando, vixque ullius Scriptoris adminiculo, ex sola nimirum lectarum sepe rerum ac sapius ruminatarum divite memoria, & potissimum divinitus hausta luce, confecit postremo vita sua tempore, cum calculorum acerrimis doloribus hac ipsi vita conficeretur; & ipse altissima Perfectionum istarum divinarum contemplatione exilii sui, arumnas levaret, eamque qua in calis Beatitudo preparabatur, hic in suo incolatu prægustaret.

Noverat sublimis illa Anima Deum Optimum Maximum esse Summum Bonum tum ipsi sibi, tum creatura rationali. Noverat quoque, Summum illud Bonum, ut creatura rationalis summum bonum sit, debere ab ea possideri, & eidem uniri: non enim potest bonum aliquod, alteri bonum esse, nisi illi communicatum; & quidem sic, ut pro ratione qua bona communicantur boni illius solum quis particeps fiat. Unde apud se statuebat omnem suam industriam, studium, & conatum ed convertenda, ut Deo, Summo suo Bono, quantum mortali fas est, conjungeretur. Cum autem hac unio seu conjunctio duarum potentiarum, intellectus scilicet & voluntatis, nexu potissimum fiat; ipse intellectum suum Divinarum omnium perfe-
ctio-

tionum altissima contemplatione, & voluntatem earumdem ferventissimo amore, arctissimè Deo copulare nitebatur: & ut ad plures istius sue unionis cum Deo fructus perveniret, qua ipse in se de illa expertus, & qua apud Mysticos Auctores observavit, præclare in libro secundo de Summo Bono expressit, qua, ut vobis ad manum sint, nos hic in aliquot capita distribuemus, ut Lessiano isto subsidio in hac mortali vita beatitudinem nostram, qua in æterna complebitur, feliciùs securiusque auspicemur.

CAPUT PRIMUM.

Tres modi, quibus Deus in hac vita creaturis suis, & maximè justis, unitur.

Ex lib. 2. cap. 1. nu. 1. 2. 3. 4.

TRes modi sunt quibus concipi potest Deus menti nostræ uniri seu conjungi. *Primò, Unione dependentiæ, qua assiduè mens nostra, & non solùm hæc, sed et omnes creaturæ à Deo dependent. Sicut enim lumen dependet à Sole, & ideo certo modo ei connecti debet: ita totus mundus & universa creatura pendet à Deo, eique miro quodam modo coheret & connectitur: quia assiduè ab ipso & esse, & speciem, & pulchritudinem, & vim omnem accipit. Si inter Solem & Lunam aliquid interponeretur quod illam connexionem luminis cum fonte interciperet, mox totum lumen evanesceret, & essent tenebræ. Pari modo si in-*

ter creaturam & Deum aliquid posset interpōni, quod illius conjunctionem & cohærentiam cum Deo impediret, statim creatura instar luminis extingueretur, & evanesceret in antiquum nihilum, essentque tenebræ, per absentiam luminis substantialis.

Secundus modus Unionis est per intimam penetrationem, qua Deus, ratione suæ immensitatis & subtilitatis, omnibus corporibus & spiritibus est intimè præsens, multoque penitiùs quàm lumen aeri, vel anima corpori.

Tertius modus Unionis est per Fidem, Spem, & potissimùm per Charitatem, seu per gratiam justificationis. Per Fidem Deus mentibus nostris exhibetur, & quodammodò præsens sistitur. Per Spem, illi innitimur. Et per Charitatem intimè ac filialiter ei jungimur: per hanc enim ita nobis communicatur & unitur Spiritus sanctus, seu ipsa Divinitas, ut ex hac unione efficiamur filii Dei, tamquam participes effecti Divinæ naturæ.

CAPUT SECUNDUM.

De alio modo Unionis, quo Deus in hac vitamētibus verè Contemplativorum conjungitur.

Ibidem num. 7.

PRæter tres priores modos quibus Deus mentibus iustorum omnium in hac vita conjungitur, alius est multò sublimior per transformationem in nostrum principium, & tran-

transitum in ideam à qua profluximus. Docent enim quidam Contemplativi, beatitudinem nostram in eo consistere, ut toti à nobis & ab esse nostro creato deficiamus, & transeamus in nostrum esse increatum & superessentiale, quod in nostra idea habuimus ab æterno; ubi unum sumus cum Deo, una essentia, una vita, una lux, una beatitudo, unus spiritus.

Quæ sententia dupliciter intelligi potest. *Primò*, ut secundùm rem designat nostrum esse creatum, & convertatur in esse increatum: quæ fuit hæresis quorundam tempore sanctissimi & admirabilis Viri Joannis Rusbrochii, qui floruit circa annum Domini M. CCC. LXX. Gerson impingit eam ipsi Rusbrochio; sed immeritò: ut bene ostendit Dionysius Carthusianus lib. 3. De Contempl. cap. ultimo; & ipse Rusbrochius eam tamquam impiissimam hæresim damnat. lib. de septem custodiis, cap. 14. & lib. 2. de ornatu spiritalium nuptiarum cap. 76. & sequentibus, & Opusculo quod inscripsit *Samuel*, seu de vera Contemplatione.

Secundò hæc sententia intelligi potest, ut ipsum esse creatum non designat secundùm rem, sed solùm quoad sensum & affectum contemplantis; qui ita ad Deum rapitur, ut seipsum amplius non sentiat, sed solum Deum: in quem sibi videtur transformatus. Hunc modum vocant *Unionem fructivam*, in qua anima fruitur Deo, sui prorsus oblita; ipsius dulcedinem cum ineffabili delectationis sensu percipiens & degustans, perinde ac si ipsa esset in Deum transformata. Et hoc sensu ista sententia intelligitur à Rusbrochio, Dionysio Carthusiano,

&

& aliis Contemplativis; neque quidquam incommodi continet. Verùm hic non requiritur alia unio quàm ea quæ fit per visionem & amorem, ut statim ostendetur.

CAPUT TERTIUM.

Quomodo modus iste Unionis medius sit inter Unionem quæ fit in gloria per visionem & amorem beatificum; & inter Unionem quæ fit in hac vita, cum auxilio ordinario, per actum Fidei, Spei, & Charitatis.

Ibid. num. 7. §. Nihilominus tamen.

Quattus modus Unionis, de quo hic agimus, multùm distinguitur ab unione illa quæ fit in gloria per visionem & amorem beatificum; & ab unione quæ fit in hac vita cum auxilio ordinario per actum Fidei, Spei, & Charitatis, etiam in viris perfectis. Nam illa unio inter has duas unionum species medio modo se habet. Non enim fit per actus nostros cum auxilio ordinario, sed cum influxu Dei specialissimo, quo isti actus in anima devota excitantur & formantur, ipsa se passivè habente, id est, non liberè cooperante (etsi vitaliter concurrat) sicut in motibus gratiæ prævenientibus. Per tales actus Deus potest animæ re. præsentare quidquid ipse voluerit, efficiendo ut ipsa concipiat intellectu mirabilia, ineffabilia, lucem immensam, solitudinem immensam, pulchritudinem incomprehensibilem, gloriam cælestem, & alia stupenda quæ san-
ctis

ctis viris in eorum ecstasticis Contemplationibus objiuntur; & simul potest in eadem anima excitare ardentissimos actus amoris, gaudii & delectationis, & sensum quemdam tactus ac gustus suavitatis & dulcedinis divinæ, atque adeò ipsius Deitatis. Item sensum cujusdam annihilationis sui & transitus in dilectum, vel in suum principium, vel demersionis in pelagus quoddam deliciarum: cessante interim sensum inferiorum officio, & usu libero imaginationis, intellectus, & voluntatis. Talia plurimi Dei amici sæpe experiuntur, cum summo in cognitione & amore Dei sui que despicientia profectu, qui ex hujusmodi visitationibus sequitur.

Simili ferè modo peractæ omnes visiones propheticæ, Deo formante in phantasia vel intellectu Prophetarum varios actus vitaliter representantes id quod ipse volebat ab illis concipi, sive id fieret per modum visionis, sive per modum auditionis, sive per modum odoratus odoris suavis vel tetri, sive per modum gustus, sive per modum tactus. Possunt enim omnibus his modis actus interni in anima, etiam in portione superiori, excitari à Deo. Exempla habemus plurima tum in Prophetis, tum in Apocalypsi S. Joannis: unde dicunt se vidisse, se audivisse, gustasse, tetigisse, &c.

Ex quibus patet *primò*, non esse opus ut Deus formet aliqua objecta seu simulacra objectorum, quæ mentibus objiçantur: tum quia actus vitales abundè sufficiunt; (cùm per se formaliter quælibet objecta menti objiçant) tum quia vix concipi potest quomodo aliqua
objecta

objecta in mente formari possint, ut lux immensa, caligo immensa, profunditas immensa, & similia: tum quia unico actu simul innumera repræsentari possunt; ut cum Joannes vidit *turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat*. Itaque perspicuum videtur, omnes tales visiones fieri per solos actus, per quos fieri potest clara repræsentatio objectorum, perinde ac si existerent, quamvis nullo modo existant.

Patet *secundò*, non esse contemnendos Scriptores Mysticæ Theologiæ, etiamsi ea quæ ipsi scribunt, nos non experiamur: quia cum multi eorum sint viri sanctissimi, & omnibus virtutibus ornatissimi, non facillè putandum est eos decipi; cum omnia quæ passim de suis experientiis scribunt, facillimè fieri & explicari possint.

Patet *tertiò*, rectè hunc modum Unionis, quem Contemplativi supremum in hac vita statuunt, poni distinctum à cæteris, ut qui specialissimo Dei influxu fiat, & patissimis concedatur. Hæc paulò fusiùs, ut meliùs hæc Unio concipiatur; & ne putentur inania, quæ de hac à Contemplativis scribuntur.

CAPUT QUARTUM.

*Quod hac Unio Contemplativorum cum Deo
consistat in actibus Intellectus &
Voluntatis.*

QUAE hæcenus duobus præcedentibus Capibus dicta sunt de Unione Contemplativorum cum Deo, complectuntur tam actus Intellectus, quàm Voluntatis: ex his enim duobus perfecta cum Deo conjunctio perficitur. Necesse tamen semper est, ut actus Intellectus, Voluntatis actum præcedat. Cum enim Voluntas per se cæca sit, in nullum actum ferri & exilire potest, nisi prius Intellectus lucem exhibeat, qua Voluntas in bonum (quod solum ejus est objectum) se movere possit. Pro ratione autem qua Intellectus Voluntati bonum exhibet, ipsa in bonum fertur. Unde si bonum sic Voluntati proponatur, ut ipsa non omnino ad id prosequendum determinetur, potest illa pro innato & sui-potente arbitrato id ipsum prosequi, vel ab ejus prosecutione abstinere. Si verò omnem boni plenitudinem in eo inveniat, tunc ad id amandum & appetendum in tantum impellitur, quantum in eo boni deprehendit. Quæ boni appetitio, ut locum habet in rebus quæ naturaliter objiciuntur, sic et in iis quæ lumina gloria in calis proponuntur: nec non in iis quæ juxta quartum Un. onis modum divina Bonitas in Contemplativorū intellectu ac voluntate operari solet: aded ut juxta proportionem
lumi-

luminis in Intellectu , ipsa Voluntas amore & affectu commoveatur . Quia verò utilissimam in Contemplatione partem Voluntas obtinet , nos hic , ut ad manum sint , has voluntatis functiones & actus exscribemus , quas Auctor noster lib. 2. de Summo Bono c. 11. & 12. expressit .

CAPUT QUINTUM.

De Amore Contemplativorum , Quid sit .

Ex cap. 11. nu. 84.

Est itaque primus & prestantissimus Voluntatis actus Amor ille , quem in Contemplativorum mentibus Deus excitat ; è quo velut ex uberrimo fonte , reliqua sancta voluntatis motiones solent effluere . Amor autem ille , juxta Auctorem nostrum , est impetus quidam supernaturalis , quem Deus , per Contemplationem propositus , miris modis imprimit voluntati . Sicut enim magnes impetum quemdam imprimit ferro , quo illud ad magnetem trahitur , & ei se arctè conjungit : ita Deus per illud lumen conspectus , impetum quemdam imprimit animæ , quo ipsa potentissimè in illum trahitur . Quod enim impetus vel pondus in corporibus , hoc amor in spiritibus . Amor ergo Dei , est pondus & impetus & tractus naturæ spiritali accommodatus , quo in Deum tamquam centrum æternæ quietis fertur .

Idem locum habet in cujusvis rei amore .
Omnis enim amor est pondus quoddam & impetus

VIAE UNITIVÆ .

petus & tractus animæ in bonum adamatum : neque melius quàm ex hac analogia ratio amoris potest concipi . Cùm enim sit res spiritalis , non potest à nobis nisi ex corporalium analogia intelligi , qualis hic pulcherrima cernitur ; unde S. Augustinus lib. 11. de Civit. cap. 28. *Omnes res quasi locorum & ordinis propriis habent appetitus . Nam velut amores corporum sunt momenta ponderum , sive deorsum gravitate , sive sursum levitate nitantur . Ita enim corpus pondere , sicut animus amore fertur , quocumque fertur .* Hæc ille .

Pari modo Amor est analogum calori , sicut visio & intellectio luci . Sicut enim visio & omnis formata intellectio est lux , quædam spiritalis ; ita amor est calor spiritalis : & sicut lux corporalis gignit calorem corporalem , quo corpora incalescunt ; ita lux spiritalis , nempe cognitio boni , gignit calorem spiritalem , quo spiritus effervescent .

CAPUT SEXTUM .

De effectibus Amoris divini in Contemplativis . Et primò quidem de Ecstasi .

Ex cap. 12. nu. 88.

Sanctus Dionysius Areopagita (in libro de divinis Nominibus) multas divini Amoris vel proprietates vel effectus recenset . Ex quibus duo præcipui nobis explorandi : quorum alter est Ecstasis , alter unio cum dilecto . De priore agemus hoc Capite . Tribuit autem
prio-

priorem hunc effectum amori divino Dionysius, libro de Divinis Nominibus, capite 4. parte prima. *Amor, inquit, divinus Ecstasin facit, non sinens amatores esse sui juris, sed in jus eorum qua amantur, penitus transferens.* Hoc autem dupliciter fieri potest.

> *Primo*, cum ita affectus & cogitatio amantis transfertur in dilectum, ut sui & rerum suarum obliviscatur, suaque omnia negligat. Tunc enim anima cogitatione & affectu, quasi extra se egressa, tota in rebus dilecti versatur, ut jam non in suo corpore, & in se vivere videatur; sed in dilecto, & dilectus in ipsa. Hoc modo (teste Dionysio) divinè dictum ab Apostolo: *Vivo ego jam non ego, vivit verò in me Christus.* Ita enim cogitatione & affectu erat in Christo & Christi causa, ut eorum, quæ ad sua commoda honorem, vitam pertinerent, prorsus videretur oblitus. Simili quodam modo, ut idem Dionysius ait, Deus ipse Ecstasin quamdam passus est, cum præ amoris in genus humanum magnitudine, sui honoris quodammodo oblitus, nostram naturam & misérias suscepit, & tam indigna ac acerba in ea pertulit.

Hic effectus excellenti modo reperitur in Contemplativis: sic enim cogitatione & affectu trahuntur in Deum, ut à seipsis exeant, nihil de rebus suis cogitantes, nihil sibi appetentes, nisi quatenus ad Deum id pertinet, ejusque gloriæ servire potest. Itaque omnibus cogitationibus, curis, & motibus proprii amoris, quantum in hac mortali fragilitate fieri potest, penitus extinctis, sibi quasi mortui sunt, & soli vivunt Deo. Exuunt vitam humanam, quæ sua
dum-

dumtaxat cogitat, & curat; & induunt vitam divinam, quæ est Deum contemplari, & super omnia, & in omnibus amare & laudare.

Alter modus quo fit Ecstasis vi amoris, est, cum ita mens in Deum per contemplationem & amorem trahitur, ut functiones virium inferiorum, præsertim sensuum, cessent; sic ut homo non videat, nec audiat, nec sentiat quidquam: & interdum etiam vitalis facultatis operatio ita intercipitur, ut vix discerni possit an adhuc vivat. Hoc modo multi Sanctorum vi contemplationis & amoris Ecstasin passi sunt. Quin imò etiam absque amore, vi contemplationis, talis Ecstasis fieri potest. Verùm hæc Ecstasis solum in hac vita, & non in Beatis locum habet; quia ex imperfectione quadam & imbecillitate, provenit: nimirum ex eo, quòd anima, dum per vires superiores intentissimè circa aliquod objectum versatur, non possit naturaliter simul uti viribus inferioribus, ut quotidiana experientia docet. Cujus rei causa est, vel quia tota ejus vis expenditur & veluti exhauritur circa illud objectum; vel quia vires inferiores destituuntur spiritibus ad functiones earum necessariis, dum hi omnes sursum trahuntur, ut imaginationi & contemplationi illius objecti serviant.

CAPUT SEPTIMUM.

*De secundo effectu Amoris, qui est, Unio
Amantis cum Dilecto, & Trans-
formatio in Dilectum.*

Ibid. num. 91.

Alter effectus Amoris est Unio amantis cum Dilecto, & Transformatio in Dilectum. Hunc ponit S. Dionysius libro de divinis Nominibus cap. 4. p. 2. ex hymnis amatoriiis S. Hierothei; ubi S. Hierotheus ait, omnem amorem sive carnalem, sive spiritualem, esse *vim uniscentem & commiscentem*: nimirum, quia amantem cum amato unit, & commiscet in unum, ut ex utroque unum fiat.

Sed quomodo fit hæc unio? Non solum affectu, sed etiam re ipsa, quantum fas est: amor enim impellit amantem, ut re ipsa adsit amato, eique, quantum fieri potest, arctissime se conjugat. Id patet in omni genere amoris. Ac primum in amore carnali, qui ad copulam, qua conjuges fiunt una caro, incitat. Secundò in amore parentum, qui liberos suos optant semper habere præsentem, & eorum præsentia frui, eos amplecti & osculari. Amplexus enim & oscula sunt effectus, & consequenter signa amoris tum casti & spiritualis, tum impuri & carnalis; quia unionem quamdam amantis cum amato, ad quam amor impellit, continent. Quòd si re ipsa amans amato adesse nequeat, saltè adest cogitatione & imaginatione, & hoc modo illi unitur. Tertio, in amore honestæ amicitie.

Ami-

Amici enim libentissimè simul sunt, & mutuo fruuntur aspectu & colloquio, amore eos utrimque ad hoc impellente; & uterque alterius negotia sua reputat, quasi uterque in alterum transierit. Unde amicus *Alter ego* dici solet. Idem omnino fit in amore Dei, qui ad quintuplicem unionem ordine quodam impellit. Nos in hoc capite de tribus prioribus unionibus; in sequenti de duabus aliis agemus.

Ac primò quidem Amor Dei impellit hominem ad *Unionem per crebram cogitationem*: cum enim illum præsentem habere nequeat, assiduè, quantum fieri potest, cogitatione illi adest. Unde qui ratò de Deo cogitant, neque eum ubique præsentem considerant, eo ipso ostendunt, se in amore ejus parùm esse ferventes: fervens enim amor totam cogitationem in dilectum trahit; ut etiam in iis qui carnaliter amant, manifestum est. His enim species personæ dilectæ semper ob oculos versatur, ac cogitatione semper illi adsunt: ut verè dictum sit, Animam magis esse ubi amat, quàm ubi anima, emagis, inquam; quia nobiliori modo, nimirum per unionem intellectualem, & majori sensu ac gustu.

Secundò, impellit ad *Unionem per obsequium*: qui enim alteri servit, est ejus veluti instrumentum, ac proinde ei conjungitur ut motori, ac fini ob quem agit. Hinc ardentis Dei amatores semper in negotiis Dei versantur; & sui commodis ac honoribus neglectis, solùm quærunt honorem Dei, suasque omnes functiones ad illum dirigunt, & sic per eas se illi connectunt.

Tertiò,

Tertiò, impellit ad Unionem quæ fit per *utramque similitudinem, & morum imitationem*: similitudo enim est quædam unio rerum quæ similes dicuntur; cùm sit una forma in duobus. Hinc Dei amatores, charitatis impulsu, divinos amores imitari student: Dei, inquam, charitatem, patientiam, beneficentiam in inimicos, misericordiam, clementiam; juxta monitum Domini Matth. 5. v. ultimo, quo priorem partem suæ exhortationis concludit: *Estote ergo perfecti, sicut et Pater vester celestis perfectus est.* Deinde, totam Christi vitam (in qua omnis perfectio continetur) in sua vita exprimere conatur; ut in hac, tamquam in imagine, ipsa resplendeat. Ad quod passim nos hortatur Apostolus, cùm hortatur ut *Christum induamus; ut portemus imaginem hominis celestis, nempe Christi; ut Christi passiones imitemur; ut carnem cum vitiis & concupiscentiis crucifigamus, &c.*

CAPUT OCTAVUM.

De quarta & quinta Unione amantis cum dilecto. Quarta quidem, qua fit per sublimem contemplationem. Quinta verò, qua fit per quandam liquefactionem & demersionem in abyssum divinitatis.

Ibid. nu. 93. & 94.

Quartò itaque Amor Dei impellit ad Unionem per *sublimem contemplationem*, per quam, quantum fas est vitæ mortali, Deo

ma-

maximè conjungimur. Ad hanc hortatur S. Dionysius Timotheum c. 1. *Mysticæ Theologiæ his verbis: Tu verò, d' chare Timothee, circa mystica spectacula contenta exercitationes & sensus relinque, & intellectuales operationes, & omnia sensilia & intellectilia, & omnia qua sunt, & qua non sunt; & ad unionem ejus qui super omnem essentiam & notionem est, quantum fas est, ignoto modo attollere. Dicit hanc unionem fieri ignoto modo; quia non fit contemplando aliquam formam, vel rationē à nobis conceptibilem, ut vitam, sapientiam, potentiam, bonitatem, & æternitatem, &c. sed fit ablatione omnis formæ, considerando Deum, omni forma, quæ à nobis animo concipi queat, esse eminentiorem. Illam eminentiam, quia nullo modo à nobis sub aliqua forma concipi potest, vocat ipsam *divinam caliginem, & lucē superessentialem*. Nobis enim caligo est; quia per negationem omnis formæ intelligibilis cōcipitur; sed in se est lux omni luce eminentior.*

Quintò deniq; impellit Amor Dei ad Unionem per quamdam *liquefactionem, & demersionem in abyssum divinitatis*. Ferventes enim Dei amatores ita subinde in contemplatione per amorem in Deum effervescent, ut sibi toti liquefcere, & à suo esse creato deficere videantur, & in abyssum divinitatis demergi ac absorberi, ibique se amittere; ita ut se amplius non sentiant, tamquam suum esse, suamque naturam exuerint; sed solum sentiunt Deum tamquam in illum transformari, & illius essentiam, vitam, lucem, & sensum induri; imò tamquam eadem essentia, vita, & lux cum illa effecti.

I Hunc 7.

Hunc modum interdum experiuntur viri sã-
 cti contemplationi dediti, qui etiam ut sensum
 suum exprimant, utuntur subinde quibusdam
 loquendi formulis, quæ benignè sunt intelli-
 gendæ: ut quòd *amatoris spiritus in Deum at-
 rissimè sublevati liquecant, & defluant in
 incognitam caliginem; amittant seipfos, &
 perdant in abyfso divinitatis; tranfeant in effe
 increatum ac ideale, in quo fuerint ab æterno;
 funt una simplex beatitudo, unum æternum
 amoris incendium cum Deo.* Non enim hæc ita
 accipienda sunt, quasi per amorem re ipsa amit-
 tant suum esse creatum, & mutentur in divini-
 tatem, sed alio modo; idque dupliciter. Primò,
 quòd ista fiant quantum est ex vi affectus: sum-
 mus enim amor ad summam nititur unionem;
 & si fieri posset, ipsum amantem converteret in
 amatum, ut ipse se totum illi perfectissimè im-
 pendat & uniat. Simili modo considerando in-
 finitam Dei perfectionem, desideraret ipsum
 infinisè contemplari, infinisè amare, & laudare,
 si fieri posset. Neque mirum videri debet, si ines-
 ficacibus votis amantes impossibilia affectant;
 quia amor cæcus est, nec mensuram novit, præ-
 fertim ubi bonum quod amatur, mensuram non
 habet. Secundo, quòd ista fiant secundùm sen-
 sum & perceptionem Contemplantium, præ-
 fertim in hac vita. Ita enim amore accendun-
 tur, ut sibi quasi deficere, & liquefcere videan-
 tur; & ita potenter trahantur in abyssum divini-
 tatis, ut in illam veluti demergi & absorberi vi-
 deantur, & seipfos in illa perdant; adeò ut suum
 esse creatum ibi non sentiant, sed solam Dei
 essentiam.

CAPUT NONUM.

Quomodo hæc liquefactio seu defectio per amorem, dupliciter fieri possit. Ibid. nu. 95.

H*æc liquefactio seu defectio per amorem, dupliciter fieri potest. Primò, ratione consumptionis spirituum per intentissimam & assiduam cogitationem, vel contemplationem rei dilectæ, & vehemens desiderium, quo assidue ad illius præsentiam adspirat: contemplatio enim exhaurit spiritus animales; vehemens amor & desiderium cordis, spiritus vitales. Hinc sequitur maxima corporis debilitas, & virium defectus: & sæpe amor potest esse tam vehemens, ut sequatur mors, omni spiritu vitali, præ nimiam cordis dilatatione, diffilente. Sic mulci putant B. Virginem vi amoris mortuam. Hinc Sponsa Cantic. 2. Fulcite me floribus, stipate me melle; (quibus spiritus exhausti & lassati recreantur.) quia amore langueo: & cap. 5. Anima mea liquefacta est, ut (dilectus meus) locutus est; & Psal. 118. Defecisti in salutare tuum anima mea: nempe exhaustis viribus assidue cogitando, & suspirando ad salutem, vel Salvatorem, quem promisisti. Neque hoc mirum videri debet; cum etiam amor carnalis vires exhauriat, & tabescere interdum faciat, cum is qui vehementer amat, re optata frui nequit.*

Secundò, ratione immensitatis boni, quod amandum & contemplandum proponitur; quod cum vident se amando exequare non posse, quodammodo deficiunt. Illud enim bonum, in-

finitum amorem postulat ; sed illi tantum præstare non possunt : allicit introrsum infinitè ; sed illi nec contemplatione nec amore infinitè sequi possunt . Et quia vellent si possent , quodammodò in conatu sine defectu deficiunt . Hoc tamen ipsum , quòd videant bonum suum esse tantum ; ut illud suo amore suaque contemplatione non possint exæquare , non eos affligit , sed miro gaudio perfundit . Sicut quòd mysteria divina vincant omne humanum eloquium , & omnem intelligendi subtilitatem ; nobis gaudendum , & gratulandum Deo nostro potiùs , quàm dolendum , ut S. Leo monet .

CAPUT DECIMUM.

Quomodò dicantur intrare abyssum Divinitatis , & se in illa perdere . Ibid. num. 96.

Dicuntur *intrare abyssum Divinitatis* ; quia per contemplationem & amorem , illam intrant . Qui Deum non videt , foris stat , imò procul ab illo distat ; quia Deus se habet ad illum instar procul absentis . Qui illum clarè videt , præsens illi est , neque hæret quasi exteriùs in superficie , sed intrò ingreditur , & in illam abyssum se immergit , quantum potest . Amor enim intra dilectum commorari vult ; quia hic ipsi est locus , & domus , & requies , & securitas , & omnia . Eò autem plus vel minus quisque abyssum illam penetrat , eò profundius vel minus profundè in eam se immergit , quò plus vel minus luminis & claritatis habuerit .

Di-

Dicuntur *se perdere in illa abyſſo* ſecundùm ſuum eſſe creatum; & ruruſum ſe invenire ſecundùm ſuum eſſe increatum & ſuper-eſſentialē (ita enim paſſim loquuntur Contemplativi) ob duas cauſas . Primò; quia ibi primùm vident ſe eſſe inſtar nihili ad illud immenſum pelagus eſſentiæ , (ut Gregorius Nazianzenus loquitur) neque in illius comparatione ſe habere quidquam amore dignum . Secundò ; quia in eſſentia divina (cùm ſupra omnia ſit infinite elevata) ceſſat omne eſſe creatum , & omnis formarum diſtinctio ; ac proinde in eſſentia divina nulla cernitur creatura : quia tamen omnis natura creata ibi eſt ſecundùm ſuum eſſe increatum, cauſale, & exemplare; omnia ibi inveniuntur præſtantiori modo, quàm ſint in ſeipſis : & hoc modo dicitur quis redire ad ſuum exemplar, ſuumque eſſe ideale , & in illud transformari vi amoris & contemplationis .

CAPUT UNDECIMUM.

Quomodo in Amore fit perpetuus circularis motus circularis. Ibid. nu. 97. & 98.

Sicut Sol è cælo lucens illuſtrat inferiora , & per lumen excitat in illis calorem , qui eam ſurſum verſus Solem trahit ; ita Deus , qui eſt Sol mundi ſpiritualis, in mentes ſubjectas inſuadit lumen ſapientiæ , & per hoc lumen excitat calorem amoris , quo mentes ſurſum trahuntur, & Deo conjunguntur .

Hoc modo , juxta S. Dionyſium de divinis Nominibus cap. 4. p. 1. in amore eſt perpetuus

circulus, & motus circularis. Ex divina enim luce procedit lumen in mentem creatam; ex lumine procedit amor; hic rursus mentem in Deum trahit, eamque illi unire, & in illum transformare conatur, quasi volens creaturam trahere in suum principium, unde processit.

Potest etiam hic circulus seorsim in utroque actu considerari. Ex Deo enim procedit lumen; ex lumine visio vel cognitio, qua rursus mens in Deum veluti reflectitur. Simili modo ex summo bono & pulchro, per lumen gloriæ clarè viso in cælis, vel per lumen contemplationis hic in terris cognito, procedit amor in mentem; qui eam rursus in Deum trahit. Itaque est hic perpetua veluti à Deo egressio, & perpetua in illum regressio.

CAPUT DUODECIMUM.

Conclusio.

Vides nunc, & quasi manu tangis, quisquis es mystica hujus Theologia amator admiratorque, non esse valentis neque currentis, sed solius miserentis Dei, qui ubi vult spirat, ad sublimitatem istam rapi. Tanta rei, qui vult, præcepta tradat, quibus cum discipulos suos instruxerit, vix limen quod ingrediantur, ostenderit. Quis enim ejus se rei Magistrum præsteatur, quam solus ille Spiritus, qui spirituum omnium creator est divino suo illapsu manifestare potest? Ille est, qui in mortali hac vita terrestres facit Angelos; quibus æterna sua beatitudinis dulcedinem, pater-

paterna quadam benignitate prelibandam, familiariter exhibet. Disponere quidem se ad hoc homines possunt rerum terrenarum despicientia, passionum animæ edomatione, totius sensualis hominis assidua mortificatione, ut tandem sibi mundoque mortui, rerum omnium, quæ Deus non sunt, imagines animo excludant, cumque, si is id dignetur, solum admittant. Sed ille, cui sali in animas imperium est, & qui de stercore elevas pauperem, efficere debet, ut cùm Principibus populi sui ad divinas epulas mortalium mentes adhibeantur. Auctor tamen noster, celestis hujus Ambrosii quasi prægustator, nobis divinas hæc considerationes prelibat; in quas si attentum animum immerimus, sperandum avicina est fare, ut Pater Luminum, à nobis invocatus de suis perfectionibus cogitationes affectionesque, ad sublimem contemplationem benignè sit elevaturus. Ago igitur quisquis es, delitare in Lessianis hæc saporibus & affectibus, quando & quantum placet. Mædo Deum, ut primum omnium Principium, submissè adora. Ut Creatori, impensas gratas refunde. Ut Conservatorem, ex animo lauda. Ut infinito, intimè congratulare. Ut Incomprehensibilem, attonitus admirare. Aliàs Deum licèt. Invisibilem, tibi siste presentem. Licèt Ineffabilem, eloquere & zelare. Licèt Immortalem, mortalis concupisce. Licèt Altissimo, totus conjungere. Licèt Immensum, amplectere. Nova autem vicissitudine, in illo Bono increato sit bonum tibi esse. In illa Dulcedine conquiesce. In illa Pulchritudine suspensus hære. Illam Sanctita-

tem amulare. In illam Puritatem transformare. In illa Immutabilitate persiste. Illum Patrem futuri sæculi ama. Illa Beatitudine fruere. His immorare, in his esto, & cum voles, ab esse tuo creato desice, ac in esse tuum increatum & superessentiale, quod in idea tua, quam in divina essentia & sapientia ab æterno habes, transi: tunc teipsum esse invenies unum cum Deo, unam essentiam, unam vitam, unam lucem, unam beatitudinem, unum spiritum, juxta id Apost. Joannis: Quod factum est, in ipso vita erat. Et cum iterum voles, in Immenfitate illius, velut amplissimo Oceano, te immerge ac perde. In Infinitate, qua totam essentiarum omnium multitudinem eminenter complectitur, ad nihilum te redige. In Bonitate colliquesce Ad invisibilem lucem perstringere caligine In Altitudine, qua super te elevatus is est, qui intra te est, solitudinem obstupesce. Denique in illius Pulchritudinem, Majestatem, & Beatitatem ita rapere, ut teipsum non amplius sentias, aut nil ultra velis, præter solum Deum, in quem tibi transformatus videare.

DE NOMINIBUS
DEI
CONSIDERATIONES
VIÆ UNITIVÆ,
PRO PERFECTIS.

Documentum .

Perfectis congruere potest adhortatio Tridentini Sess. 6. cap. 16. cui titulus, de Fructu Justificationis; ubi sic monet: Hac igitur ratione, per Viam nimirum Purgativam, & Illuminativam supradictam, justificatis hominibus, siue acceptam gratiam perpetuò conservaverint, siue amissam recuperaverint, proponenda sunt Apostoli verba: (1. Cor. 15.) Abundate in omni opere bono, scientes quòd labor vester non est inanis in Domino. Deinde confirmat: Non enim injustus est Deus, ut obliviscatur operis vestri, & dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius. (Ad Heb. 6.) Et paulò post: Atque ideo bene operantibus usque ad finem, & in Deo sperantibus, proponenda est vita æterna, &c.

Unde colligo duo hac in presentia perfectis, juxta Tridentinum & Apostolum, proponenda: in primis abundantiam actuum bonorum; deinde

*aspirationem ad beatissimam Dei fruitionem,
& laborum omnium optatissimam quietem.*
Cæterum, ad utrumque consequendum, auxi-
lio erunt sequentes cum variis virtutum ma-
ximarum affectibus Considerationes.

CONSIDERATIO I.

*De Deo, quatenus est primum rerum
omnium Principium.*

Affectu infimæ adorationis.

DEUS dicitur *Primum Principium* res-
pectu omnium, & singularum creaturarum.
Omnis enim res creata, quantumvis à multis
causis dependeat; (sicut patet in plantis & ani-
malibus, & rebus arte factis) ultimò tamen re-
ducitur in illum, tamquam in primam omnium
causarum causam.

Dicitur autem *primum principium*; 1. quia
antiquissimum. Nihil enim ante ipsum, aut
cum ipso ab æterno fuit, quod sit causa rerum;
sed quæcumque sunt aliæ rerum causæ seu
principia, sunt infinito tempore posteriora.

2. Quia *primum dignitate*, utpote supre-
mum; cum nihil supra ipsum esse possit, à quo
ipse potuerit accipere ut esset rerum causa: ne-
mo illi vim faciendi contulit; nemo modum fa-
ciendi ostendit, aut ideam exhibuit; nemo sua-
sit ut faceret; nemo finem proposuit; nemo
iuvit, aut cooperatus est; sed hæc omnia à seipso
habuit, & per se præstitit. Ipse ex se habet infi-
nitam potentiam, quidvis extra se, & intra se fa-
bricandi;

bricandi; ipse à se omnem artem & sapientiam, & ideam omnis operis conceptibilis; ipse à se omne consilium & inclinationem ad opus condendum habet; ipsemet est finis totius operis: ipse solus per se, nemine cooperante, aut materiam subministrante, sine ullis instrumentis, omnia fecit.

3. Dicitur *primum Principium*; quia omnium principiorum ipse est principium, & omnium causarum causa; idque triplici modo: nimirum ut *efficiens*, ut *finis*, ut *exemplar*. Cum enim sint quinque causarum genera, materia, forma, efficiens, exemplar, finis; ipse triplici modo jam dicto omnium causarum est causa & principium.

Rerum enim corporalium *materia* suam speciem & indolem, suam proportionem, ordinem & aptitudinem ad *formam* recipiendam, & ad aliquid tertium simul cum illa constituendum, ab ipso habet.

Omnis quoque *forma* rei corporeæ suam speciem, & ordinem essentialem ad materiam certo modo dispositam, ut ei substantialiter uniatur, ab ipsius sapientia, & potentia accepit. Omnis proportio & consensus, mutuus ille amor, mutua penetratio, connexio, cohesio, & complexio inter materiam & formam inter objecta & accidentia, inter substantias & omnia illarum ornamenta, ab ipso sunt excogitata, instituta, ordinata, & omnem vim suam obtinent.

3. Omnis etiam causa *efficiens*, omnisque virtus operativa in Angelis, hominibus, animalibus, plantis, & cæteris rebus, ab ipso est instituta, formata, & communicata, suamque spe-

ciem, ordinem, & modum habet. Unde est principium omnis principii, seu causæ effectricis.

4. Omnis quoque *causa exemplaris*, omnisque conceptio, & ars omnium artificum, qui arte aliquod opus faciunt, ab ipso est; cum ipse sit auctor omnis intellectus, & illustrationis, conceptionisque intellectualis.

5. Denique ipse est auctor omnis *causa finalis*; quatenus omnis finis, quem homo vel Angelus, (qui soli propriè ob finem agunt) intendit, suam bonitatem, suavitatem, commoditatem & excellentiam, ob quam appetitur, ab ipso habet. Similiter omnis finis, ob quem reliqua omnia operantur & agunt, ab ipso est institutus. Itaque ipse est *principium omnis principii*, supra omne principium, & causa omnis causæ supra omnem causam. Unde sæpe à Dionysio vocatur *super principale principium*: quibus verbis non tantùm significatur ipsum esse principium omnium principiorum; sed modum ipsius causandi esse longè altiorum, & omnino independentem ab omni alio principio.

6. Quia cum omne illud principium & omnis causa secundùm suum esse, & secundùm omnem causandi rationem, ab ipso essentialiter dependeat; ipse tamen dependet à nullo; sed est principium omnium, omnino, independens, infinitè supra omnia principia elevatum.

Itaque *ex ipso*, *per ipsum*, & *in ipso sunt omnia*, ad Rom. II. *Ex ipso*; quia ex seipso, tamquam originali seu radicali omnium idea, omnia ab æterno mente concepit. *Per ipsum*; quia solus, nemine adjuvante, omnia in tempo-

re condidit. *In ipso*, Græcè, *propter ipsum*, vel *ad ipsum*; quia ipse omnium finis; cum ad ejus gloriam condita sint omnia.

P R E C A T I O.

*Ad Deum, ut rerum omnium
Principium.*

Ex lib. 3. de Perfect. cap. 4.

T*U principium absque omni principio. Tu omnium principiorum in omni genere, specie, individuo, fundamentale principium.*

Tu omnis motionis tam spiritualis quam corporalis prima & suprema origo. Nihil enim fit visibiliter in hac totius creaturæ veluti amplissima Republica, quod non ab invisibili aula summi Imperatoris, secundum ineffabilem distributionem donorum & gratiarum, præmiorum & pœnarum, bonorum & malorum, & cæterarum hujus vitæ vicissitudinum, vel jubeatur, vel permittatur.

Apud te rerum omnium mutabilium immutabiles sunt rationes, & omnium temporalium æternæ stant origines. Semel ante sæcula omnia statuisti de omnibus, semel dixisti; & ex vi hujus statuti promuntur & dispensantur sæcula, & quæ per sæculorum decursum suis momentis & locis in lucem veniunt. Ordo temporum apud te sine tempore est; nec aliqua tibi sunt nova, qui jam ab æterno fecisti omnia quæ futura sunt. *Fecisti*, inquam, in præ-

prædestinatione tua, in decreto tuo jubente vel permittente, & in præsentia tua ineffabili omnia intuente ut præsentia.

Apud te est omnis boni plenitudo, præexistens & anticipata ante omnia sæcula, cui nulla accessio, nulla fieri potest detractio. Simul habes ab initio quidquid per infinitum sæculorum decursum accedere potest; nec quidquam potes amittere, quia per essentiam tuam habes, & es omnia.

Hoc primum, hoc postremum à te submississimè flagito, ut prima mea in rebus omnibus cogitatio incipiat à te, & postrema finiatur in te. Tu sis principium meum; tu sis finis meus. Tu sis mihi in omnibus Deus meus, & omnia. Amen.

CONSIDERATIO II.

De Deo Creatore.

Affectu grati animi.

Creator dicitur; 1. Quia sua infinita sapientia ab æterno infinitos mundos cum omni ornatu & omnibus rebus ad singulos pertinentibus, distinctissimè, & cum infinita luce concepit, & in mente sua formavit; & ex infinitis, qui menti ipsius objiciebantur, hunc mundum, relictis cæteris, liberè elegit; & ab æterno firmiter constituit illum, cum suis Angelis, & duobus primis hominibus, reliquoque apparatu, post infinita sæcula, in certo temporis puncto, & sex dierum sequentium intervallo, & in

in definito immensitatis spatio creare, formare, disponere, perficere; omnium rerum mensuris, formis, viribus, partibus distinctissime & immutabiliter mente conceptis, descriptis, ac definitis.

2. Quia ex vi illius æterni decreti, post infinita sæcula, in puncto temporis, & spatio definito, mundum ex nihilo, infinite infra se, solo verbo, potentissime condidit, & conditum eodem influxu mirabiliter continuato, in eodem spatio immobiliter conservat, & continet in sua natura ac statu in omnem æternitatem: cujus influxus in res omnes adeò potens est, ut nihil possit perire, nisi ipse suum influxum subtraxerit; quod nunquam facit, nisi aliqua alia causa id postulaverit: ut cum ratione peccati subtrahit influxum, quo conservabat donum gratiæ habitualis; vel ad præsentiam contrarii (ut hoc in statu mutabili esse possit actio & passio) subtrahit influxum quo conservabatur contrarium; vel pereuntibus per mutuam actionem dispositionibus necessariis, subtrahit influxum quo conservabatur anima plantæ, vel animalis, &c.

Multa sunt in hoc opere admiratione digna. Primò; quòd decretum, cujus vi conditus est mundus, infinito tempore antecesserit executionem, nec nisi post infinita sæcula, secuta sit mundi creatio. Secundò; quòd sicut Deus mundum in hoc temporis momento, & in hoc spatio condidit; ita potuisset in quovis temporis infinito puncto, & spatii immensi intervalle ipsum condere. Tertiò; quòd in Deo per tantam molitionem nulla facta sit mutatio. Quar-

tò; quòd res tam multæ & variæ, tam firmæ & solidæ, tam magnæ & validæ, repentè ex nihilo extiterint. Ubi etiam advertendum est dupliciter creationem spectari posse. Primò, ut est quidam ascensus vel eductio rei à non esse ad esse, quasi antea lateret in suo nihilo: deinde extraheretur omni potentia Conditoris ad esse. Secundò, ut est quidam descensus vel emanatio rei ex omnipotentia Conditoris (ubi antea eminenter, tamquam in radice, & ut in idea, continebatur) in suum esse formale & actuale: sicut lumen dicitur emanare à Sole, calor ab igne, species visibiles ab objectis, imago ab arte artificis, &c. Omitto alia multa, quæ accuratè consideranti possunt facile occurrere.

P R E C A T I O

Ad Deum Creatorem.

Ex lib. 9. de Perfect. c. 5.

O quàm suavis & benignus est, Domine, in omnem creaturam spiritus tuus! Tu enim cum nullius indigeres, tibi ipse sufficientissimus, omnia ex nihilo condidisti, ut singulis, pro captu cujusque, bonitatis tuæ dulcedinem, & pulchritudinis tuæ specimen impertires. Non commodi aut utilitatis tuæ causa ea fecisti, sed ut ipsis esset bene, ut ipsa pro modulo suo de bonis tuis participarent, & benignitatis tuæ gustarent fructum.

Itaque a te omnia ex abyssu sui nihili exci-
tan-

tantur, accipiunt esse adedò omnibus amabile, accipiunt speciem & pulchritudinem, appetitum boni & fugam mali, vires & functiones, impetus & motus, situm & ordinem, perfectionem & terminum. Singulis enim donas, quod cuique commodum & amabile. Animantibus etiam sensum boni & jucundi multiplicem largiris, & beatitudinis quamdam umbram & extremam resonantiam.

Hinc omnia te laudant, tacitisque vocibus tibi sacrum hymnum pangunt, quo tuam potentiam, sapientiam, bonitatem, & providentiam clarissimè celebrant. *Celi enim enarrant gloriam Dei, & opera manuum ejus annuntiat firmamentum. Dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat scientiam. Non sunt loquela, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum.* Sed longè excellentiùs in nostro genere hæc benignitas tua elucet. Tu enim nos ad imaginem, & similitudinem tuam condidisti, vultus tui caractere nobis impresso; intellectu, memoria, & voluntate instruxisti, quibus capaces Divinitatis, gloriæ, & beatitudinis tuæ effecti sumus; divinis præfidiis & ornamentis ad hæc tanta bona promerenda & consequenda cumulasti; Angelos in tutelam & directionem assignasti; denique totum mundum, cum omnibus bonis & opibus suis, in domicilium & solatium nostrum fecisti, & nobis tradidisti. Quid his beneficiis majus, hac benignitate admirabilius cogitari possit? præsertim cum eo consilio hæc omnia feceris, ut nos in divinum statum eveheres, & beatitudinis tuæ participes efficeres.

Benedic anima mea Domino, & omnia que intra

*intra me sunt, nomini sancto ejus. Benedictio
animæ meæ Domino, & noli oblivisci omnes
retributiones ejus. Amen.*

CONSIDERATIO IV.

*Deo Deo Conservatore rerum
omnium.*

Affectu laudis divine.

Conservator dicitur; 1. quia rebus, omnibus, pro cujusque capacitate & gradu; tribuit necessaria adminicula, quibus se conservent, tum ab interieo; tum ab omni nocu-mento: unde videre est non solum in hominibus; sed etiam in omnibus animalibus, quantumvis vilibus. Omnibus enim insita à Conditor quædam industria ad prosequenda sua commoda, & vitanda noxia. Idem cernitur in plantis, & rebus inanimis, etiam in elementis; etsi in rebus inanimis obsecuris.

2. Quia assiduo & substantifico influxu in res omnes influit, ut earum essentia conserve-
tur; sine quo influxu statim extinguerentur, evanescerent, & in suum nihilum relaberentur, quantumvis per se videantur magnæ, firmæ, solidæ. Singulæ enim res creatæ, etiam Angeli & cæli, nihil sunt aliud quàm terminus operationis & influxus divini, non extrinsecus, sed intrinsecus; sicut lumen; diffusum per mundum, est terminus illuminationis, seu operationis Solis. Unde nullam habent soliditatem, nisi ab influxu divino, qui pender à libera voluntate
Dei,

Dei, qua velit, vel non velit, cum influxum suum continuare. Hinc fit ut nulla res, in quam Deus statuit suum influxum continuare, possit perire, aut vi ulla interimi.

Porro hic influxus nihil est aliud, quam quædam continuatio creationis, vel operatio creationi æquivalens. Unde, ut Sancti Patres affirmant, *non minoris virtutis est mundum conservare, ne in nihilum relabatur, quam eundem ex nihilo producere.*

3. Quia statuit mundum, Angelos, & homines in æternum conservare, influxum suum substantificum immutabiliter continuando.

P R E C A T I O.

Ad Deum Conservatorem.

Ex lib. 10. de Perfect. cap. 7.

Figmentum tuum sumus omnes, & opus manuum tuarum; tu plastas & factor noster; quidquid sumus, possumus, habemus, à te accepimus; tua sunt omnia, qui omnium es artifex & inventor. Omnia de nihilo extraxisti, ex profundo tenebrarum, & abyſſo non-entis. Suspendisti ea in esse, in lumine vultus tui; ut singula juxta species & formas suas fulgeant mentibus nostris, tuamque Majestatem insipient. Sed quia suo pte nutu & ex se, in nihilum, unde educta sunt, propendent; non satis est id semel esse factum, sed assidue manu tua teneri, & substantifico influxu tuo fovei opus habent, ut beneficium, quod semel cum esse

esse inciperent, acceperunt, omnibus momentis rursus accipiant. Sicut pondus in aëre suspensum assidue teneri debet, & si vel ad ictum oculi dimittatur sibi, deorsum ruit: ita tota creaturarum universitas, omnipotenti dextera tua continue in esse & natura teneri debet; & si vel ad momentum laxaveris manum tuam; statim in nihilum suum corruet, & velut umbra peribit.

Igitur benedicite omnia opera Domini Domino: laudate & superexaltate eum in secula. Sed quare? Non tantum quia ipse dixit, & facta sunt; ipse mandavit, & creata sunt; verum, quia continue dicit, & continuo sunt; quia continue mandat, & continue creantur. Benedicite ergo centesies millies omnia creata Domino; quia centesies millies omnium creator est Dominus. Amen.

CONSIDERATIO IV.

De Infinitate Dei.

Affectu congratulationis, & gaudii de bonis Dei.

DEUS ratione essentiae est *infinitus*; non solum in aliquo genere perfectionis, ut in ratione potentiae, sapientiae, sanctitatis, iustitiae, misericordiae, &c. sed *absolute* in omni genere perfectionis; atque adeo in toto genere entis. 1. Tamquam causa foecunda, in qua tota entis amplitudo (quae infinitas omnium generum species, & singularum specierum in-

finita

finita individua complectitur) eminenter existit ; ac proinde omne id , quod intellectu Angelico, vel etiam divino per modum entis concipi potest . Unde à S. Gregorio Nazianzeno Deus dicitur esse *pelagus essentia immensus* . Ibi infiniti mundi ; infinitæ species Angelorum sine fine sursum excurrentium ; infinitæ nationes populorum : infinitæ species animalium ; infinitæ species , ac varietates plantarum, metallorum , lapidum , gemmarum ; infinitum aurum & argentum ; infinitæ magnitudinis uniones , & omnis generis lapides pretiosi ; infinitæ species colorum , picturarum , symphoniarum , odorum , saporum , & delectabilem carnis sensusque tangendi . Ibi infinitæ regiones , & urbes ; infiniti campi , & silvæ ; infiniti agri , & horti ; infiniti montes & fontes : infinita maria , & flumina ; infinita palatia , & templa : infinita omnis generis suppellex, omnem superans ætimationem . Denique quidquid pretiosi , pulchri, splendidi, delectabilis mente concipi potest, ibi continetur, & possidetur copia infinita . Hæc enim omnia, & infinita alia, quæ nulla mens creata concipere queat, ita in Divina essentia, sapientia, & omnipotentia existunt , & lucent menti Divinæ , ut unico nutu voluntatis suæ possit ea in quantavis multitudine , & magnitudine , foris producere . Unde qui Deum possidet , et illa omnia possidet , illisque in Deo altissimo modo fruitur .

2. Dicitur *absolutè infinitus* : quia ipse solus per se, omnibus illis infinitis, quæ in ejus essentia, sapientia, potentia, eminenter continentur, etiam si

etiamsi actus foris existerent, est infinite excellentior, sublimior, major, pulchrior, amabilior. Imò omnia illa simul sumpta & considerata, sunt instar nihili in comparatione Divinæ excellentiæ. Unde qui Deum possidet, eoque fruatur, incomparabiliter magis gaudet ejus solius possessione, quam si omnia illa extra Deum possideret: & omnium illorum pulchritudine, splendore, gloria, commoditate fruereur. Deus enim illi est instar omnium, & infinite amplius quam illa omnia.

Ex eo quòd *Deus sit infinitus secundum essentiam*, consequens est, ut ipse quoque necessario sit infinitus secundum omnem rationem perfectionis, quæ ipsi competit: nempe secundum magnitudinem, potentiam, sapientiam, sanctitatem, benignitatem, misericordiam, justitiam, pulchritudinem, &c. Ratio est, 1. quia essentia infinita non congrunt ejusmodi perfectiones nisi in gradu, & perfectione infinita. Debent enim esse commensuratae, & adæquate ipsi essentia, ex qua nostro modo concipiendi quodammodo videntur manare. 2. Quia per unicam simplicissimam formam omnino infinitam, & illimitatam Deo competunt istæ perfectiones: non enim sunt veræ proprietates ex essentia promanantes; sed sunt ipsamet essentia divina per se subsistens, à nobis inadæquate concepta; ac proinde una simplicissima deitatis forma.

Quomodo autem singulæ perfectiones in suo genere, duplici ratione sint infinitæ, nempe intensive, seu quasi intensive, & objective;

& utro-

& utroque modo Deus illa à se, & non ab aliquo alio habeat, alibi explicatum est.

PRECATIO.

De Infinitate Dei.

Ex lib. 1. de Perfect. cap. 7.

Domine Deus meus, Deus magne & terribilis, Deus immensæ majestatis! Tu pelagus infinitam essentia, bonitatis & beatitudinis, omne esse & omne bonum in te concludens, & ab æterno eminenter anticipans, & præhabens, tamquam fons totius entitatis. Tu fundamentum possibilitatum omnium, esse superessentiale omnium quæ sunt, & quæ non sunt: sine quo non solum nihil potest esse actu, sed nec potestate; nec ullam habere rationem conceptibilem, vel intelligibilem. Tu omnium principium, omnium finis, omnium conditor & formator, omnium sustentaculum, omnium locus, omnium ævum, duratio, terminatio, ordinatio, connexio, concordia, consummatio. In te omne bonum Angelorum pariter & hominum, atque totius naturæ, quæ est, & quæ non est. In te omnis gloria & dignitas, omnes divitiæ & thesauri, omnes voluptates & consolationes, omnes deliciae, omnia gaudia, omnes beatitudines. Tu Deus meus & omnia mea, Deus cordis mei, & pars mea, Deus in æternam.

CON.

CONSIDERATIO V.

*De Incomprehensibilitate Dei.**Affectu admirationis.*

Dicitur *Incomprehensibilis*, quadruplici ratione. 1. *Intellectu*; quia nulla creatura, etiam cum lumine gloriæ, quantumvis magno, potest illum comprehendere: hoc est, ita illum cognoscere, ut nihil ipsius lateat inuentem, seu cognoscentem: semper enim infinita, imò infinities infinita restabunt, quæ distinctè non cognoscentur, seu concipientur: nempe infinitæ rerum notiones & conceptiones; infinitæ rerum complacentiæ, ut ad res possibiles terminantur; infinita decreta, præsertim conditionata; infiniti modi, quibus essentia divina est imitabilis. Et quamvis hæc omnia à mente creata in Deo distinctè viderentur per lumen aliquod gloriæ, quale est lumen animæ Christi; (quod omnino est impossibile) adhuc tamen Deus propriè, & perfectè non comprehenderetur: quia illa cognitio claritate non adæquaretur essentiæ divinæ; nec per eam cognosceretur Deus tam perfectè & clarè, quàm est cognoscibilis; sed infinitè ab hac claritate deficeret, cum sit finita. Unde ei non adæquaretur, nec esset perfectè comprehensiva; sed solum secundum quid: nempe quoad multitudinem objectorum; non quoad claritatem & perfectionem cognitionis.

Dicitur etiam *Incomprehensibilis intellectu*,

Est, alia ratione: nimirum, quia nullus intellectus creatus, quantumvis sublimis, potest viribus naturæ illum attingere, ita ut illum clarè videat, aut cognoscat, sicut in se est; sed quantumvis mente ascendat in altum, semper infinitè aberit ab ejus clara cognitione.

2. *Est Incomprehensibilis affectu*: quia nulla mens creata potest illum amare, honorare, æstimare, laudare, revereri, quantum dignus est. Sed ipse omnem amorem, honorem, æstimationem, laudem, reverentiam omnis creaturæ, etiam omnium Beatorum, infinitè superat. Ecclesiastici 43. v. 30. & sequentibus.

3. *Est Incomprehensibilis loco*: quia cum sit immensus, nullo spatio, quantumvis magno, concludi potest.

4. *Est Incomprehensibilis tempore*: quia cum sit æternus, est ante omnem durationem conceptibilem, & quidem sæculis infinitis. Similiter est post omnem durationem conceptibilem sæculis infinitis.

P R E C A T I O.

Ad Incomprehensibilitatem Dei.

Ex lib. 2. de Immortalitate animæ,
cap. ult.

IN te, & ex te, & per te, & ad te sunt omnia, & tu supra omnia. Omni enim magnitudine tu diffusior, omni æternitate antiquior, omni potentia fortior, omni luce clarior, omni pulchritudine gratiosior, omni voluptate
K dulcior,

dulcior, omni honore sublimior, omni secreto interior, omni altitudine celsior, omni profundo inferior. Tu summus simul & optimus, potentissimus & benignissimus, misericordissimus & iustissimus, secretissimus & presentissimus, pulcherrimus & fortissimus, stabilis & incomprehensibilis, immutabilis & omnia mutans: numquam novus, numquam vetus, innovans omnia, & in vetustatem deducens superbos, & nesciunt; semper agens, & semper quietus: omnia creans, nutriens, & perficiens: omnia portans, implens & protegens: omnibus superior & inferior, interior & exterior: superior per gubernationem, inferior per sustentationem: interior per penetrationem, exterior per circumdationem.

Quis sicut Dominus Deus noster, magnus & laudabilis nimis? Tu neque loco terminari, neque tempore circumscribi, neque intellectu capi, neque affectu prehensari, neque ab ullo hominum vel Angelorum satis estimari, satis amari, satis laudari potes. Quis sicut Dominus Deus noster?

CONSIDERATIO VI.

De Invisibilitate Dei.

Affectu presentia divina.

Immortalitati conjungit Apostolus invisibilitatem, cum ait: *Regi seculorum immortalis, & invisibilis, soli Deo, honor & gloria, 1. ad Timoth. 1.*

Di-

Dicitur *Invisibilis*; 1. quia nullis oculis corporeis videri potest: nimirum prout est in se. Quia res omnino spiritualis, est extra objectura visus corporalis.

2. Dicitur *Invisibilis*: quia à nullo intellectu creato vi haminis naturalis, clarè ut est in seipso, videri potest: neque ullus intellectus est possibilis qui id viribus naturæ possit. Hoc modo invisibilis est omni creaturæ, & soli sibi visibilis ac notus. Et sic videtur Apostolus Deum vocare *invisibilem*, loco jam allegato.

3. Dicitur *Invisibilis*: quia etsi à mente creata per lumen gloriæ aliquo modo clarè videri possit, non tamen visione comprehensiva, qua nihil lateat videntem. Omnis enim visio Beatorum infinitè abest ab ipsius visione comprehensiva: & ipse infinitè omnem illorum visionem superat. Hoc modo quidam Patres dicunt Deum omni creaturæ invisibilem, & ignotum: & sibi soli notum, ac visibilem.

PRECATIO.

Ad Invisibilitatem Dei.

Ex lib. 2. de Perfect. cap 4.

UT quid errat anima mea, Domine Deus, quarens te exterius, qui es interiùs; & quid multùm laboro quarens te extra te, cum tu habitas in me, si tantùm desiderem te! Circumivi vicos & plateas civitatis hujus mundi quarens te, & non inveni; quia malè quasi, vite foris, qui es intus. Ah! quoties misis

*nuntios omnes, & sensus exteriores ut quæ-
rem te, & non inveni; quia malè quærebam
te: tu enim intus es, & tamen ipsi ubi intra-
veras, nesciebant.*

Converte, obsecro, cor meum ad te intror-
sum in fundum animæ meæ, ubi silente creatu-
rarum strepitu, & importunarum cogitationum
cessante tumultu, tecum commorer, te semper
præsentem cernam, & amem, & venerer, & vo-
cem tuam audiam, tibi miseras exilii mei ex-
ponam, & solatium apud te inveniam. Num-
quam præsentia tuæ me capiat oblivio, lux
mea, dulcedo animæ meæ: numquam oblivif-
car tui, sed semper quocumque me converto,
mentis meæ oculis obverferis. Totus ubique
præsens es, & radios præsentia tuæ diffundis
per singula. Sicut enim invisibilis anima in
hominibus se foris aperit per motus & opera-
tiones, quæ exterius parent in corpore, sicut
ipsum præsentiam clarè cognoscimus: ita tu,
qui omnium es vita supervitalis, & omnium es-
se superessentiale, te satis manifestè prodis per
ipsam creaturarum speciem, in qua elucet ad-
mirabilis sapientia & potentia tua. Quid enim
aliud est omnis creatura, quàm impressio quæ-
dam & imitatio æternorum conceptuum mentis
tuæ? Tu enim sigillum primævum & univer-
sale, creatura verò veluti forma ex impressione
sigilli resultans: non in solida aliqua materia,
quæ detractò sigillo valeat speciem retinere;
sed quasi in fluxa & evanida, in nihilo. Unde
ne ad momentum quidem constare potest, si si-
gillum absit: sed assidua præsentia & impres-
sione est opus. Agnoscam igitur præsentiam
tuam

tuam in omnibus, qui in singulis delitescens, esse & speciem omnibus assiduè suppeditas.
Amen.

CONSIDERATIO VII.

De Ineffabiliatē Dei.

Affectu amoris & Zelū.

Ineffabilis dicitur; 1. quia nullis verbis, nullis sermonibus exprimi potest prout in seipso est; etiamsi tot libri scribantur, quot etiam totus mundus capere non posset.

2. Quia non solum nullis verbis externis repræsentari potest; sed etiam, quia nulla mens creata absque lumine gloriæ potest illum, ut est in se, concipere; ac proinde nec verbis internis illum sibi vel aliis repræsentare. Omnis enim conceptus mentis creatæ quo illa Deum absque lumine gloriæ concipit, infinitè abest à genuina ejus representatione. Unde infinitè melius est unum verbum, quo Beati Deum sibi in mentibus suis repræsentant, & exprimunt, quàm omnis sapientia hominum, & Angelorum. Hoc modo non est ineffabilis Beatis; sed nobis, & Angelicæ naturæ, extra beatitudinis statum.

3. *Ineffabilis* dicitur; quia ad eum est sublimis, infinitus, & immensus, ut neque à Beatis per lumen gloriæ adæquatè, seu comprehensivè ullo verbo mentis exprimi, aut repræsentari possit; sed solum à seipso: & hoc modo est ipsis etiam Beatis ineffabilis.

PRECATIO.

Ad Ineffabilitatem Dei .

Ex lib. 2. de Immortalitate animorum,
cap. ult.

O Ineffabilis Deus, quis potest de te loqui, & quis potest silere de te? Da aliquid fieri, Deus meus, qui linguas infantium facis esse desertas, & aperis ora mutorum.

Quàm mirè & benignè nobiscum agis, ò infinita Majestas! Tu solem tuum oriri facis super bonos & malos, & pluis super justos & injustos. Tu in perduelles, qui leges tuas proculcant, nomen tuum blasphemant, providentiam pernegant, Ecclesiam oppugnant, copiosè thesauros tuæ bonitatis effundis, omnibus hujus vitæ copiis eos locupletans, & ad pœnitentiam, ut etiam æternorum participes fiant, invitans. Quæris nos cùm nihil desit tibi. Amas, nec æstuas: zelas, & securus es: irasceris, & tranquillus es: pœnitet te, non doles: opera mutas, & non mutas consilium. Numquam inops; & gaudes lucris: numquam avarus, & usuras exigis. Reddis debita, nihil debens: donas debita, nihil perdens. Et quid dicimus, Deus meus, vita mea, lumen & dulcedo cordis mei? quid dicimus, cùm de te loquimur; qui supra omne eloquium ineffabilis, supra omnem mentem incomprehensibilis? Sed hoc ipsum de te dicendum & cognoscendum erat, te omni eloquio & cogitatione esse præstantiorem. Væ
omni-

omnibus qui ignorant te ! Væ, væ omnibus, qui cum norint te, non serviant tibi, non servant sanctissimas leges tuas ! Væ, væ, væ omnibus, qui oppugnant, vel contemnant (ut faciunt hæretici & atheisæ) salutarem doctrinam, quam per Filium revelasti, & per sponsam ejus Ecclesiam Catholicam nobis proposuisti ! Tu qui fons es omnis boni, lucem miserationum tuarum super miseras istorum omnium mentes effunde, ut advertant cæcitatem & errores suos : ut videant aeternæ salutis discrimen, quod certissimè illis impendet : ut amplectantur lucem doctrinæ tuæ, quam per Ecclesiam omnibus proponis ; & sic illuminati tuam Majestatem ac providentiam agnoscant, timeant, ament, laudent, venerentur, & hic pro tempore hujus vitæ, & postea in omnem aeternitatem, Amen.

CONSIDERATIO VIII.

De Immortalitate Dei.

*Affectu aspirantis ad bonum
immortale.*

Immortalis dicitur : 1. quia cum ita sit simplex substantia per se subsistens, non potest ullo modo mori per dissolutionem sicut homo moritur, quando anima solvitur à corpore. Verùm hæc immortalitas est Deo communis cum omnibus naturis simplicibus per se subsistentibus : quæ quia simplices sunt, non possunt dissolvi in partes essentialiæ : & quia per se subsistunt, non pendent ab aliquo subiecto, ad cuius interi-

tum vel alterationem, debeant perire; sicut omnes animæ seu vitæ tam animalium quàm plantarum, corpore destructo debent perire: quia separata à subjectis, nullam possunt habere functionem, ac proinde illis non est debita conservatio.

2. Dicitur propriè *immortalis*: quia natura sua talis est, ut nullo modo possit desinere esse, aut amittere vitam suam. Cætera verò omnia natura sua talia sunt, ut omnem vitam suam, & naturam, & totum esse suum possint amittere: unde Apostolus 1. ad Timoth. 6. *qui solus habet immortalitatem*. Ratio est: quia cùm Deus sit ens primum, summum, & fundamentum omnium; non potest ullo modo esse dependens ab aliquo alio: ac proinde non potest desinere esse, aut amittere vitam per subtractionem influxus, seu dependentiæ ab aliqua causa. Itaque natura sua est omni modo immortalis. Cætera verò omnia (etiam Angeli & beati, quorum natura & vita videtur maximè immortalis:) cùm natura sua dependant ab assiduo Dei influxu, quo ipsa cum tota sua vita naturali & beata creantur, formantur, & conservantur; etiam natura sua talis sunt conditionis, ut possint amittere vitam utramque, & desinere esse, Deo, qui illa liberè conservat, influxum suum subtrahente. Unde Angeli, etsi à Philosophis, & Theologis Scholasticis absolute dicantur natura sua immortales; eò quòd nihil in se habeant quod possit illis mortem adferre, & quia nulla res creata potest illos perimere, cùm sint naturæ simplices per se subsistentes; tamen à SS. Patribus dicuntur natura sua
esse

esse mortales, & sola Dei benignitate ac gratia immortales. Ubi *gratiam* vocant liberum & gratuitum Dei influxum, quo naturam eorum conservat: qui tamen, quia naturæ eorum est debitus, non est supernaturalis, sed naturalis. Dicitur autem *gratuitus*; quia non est ex meritis ipsorum; sicut è creatio gratuita est. Itaque sunt natura sua immortales respectu potentiae creaturarum; & sunt natura sua mortales comparatione ad potentiam divinam.

3. Dicitur *Immortalis*; quia prorsus immutabilis: ita ut non solum non possit amittere vitam, sed nec quicquam aliud eorum quæ ipsi insunt: non enim potest ei quidquam detrahi, vel de majestate & magnitudine, vel de gloria & gaudio, vel de luce & sapientia, vel de pace & tranquillitate animi, vel de affluentia bonorum omnium. Nihil etiam in consiliis & decretis ejus immutari intrinsecus in mente ipsius potest. Quod si vel minima immutatio in ipsum cadere posset, jam non esset immortalis, quoad omnia; nam in omni mutatione, qua aliquid amittitur, veluti mors quædam, secundum id quod amittitur, intervenit.

P R E C A T I O .

Ad Immortalitatem Dei.

Ex lib. 7. de Perfect. cap. 3.

Quando mortale hoc induat immortali-
tatem, & corruptibile hoc incorrup-
tionem? Verè corpus quod corrumpitur ag-
grauat animam, nisi tu, Domine, subleues
nos; et spiritus tuus promptus erigat hanc car-
nem infirmam. Acus, Domine, desiderium
meum ad immortalia bona, & animum red-
de rebus infimis altiore.

Trahe mentem meam ad te, ò bonitas im-
mensa: adstringe eam tibi supra creata omnia
vinculo insolubili, nexu amoris æterno. Quid
enim queram aut optem extra te, qui omnis bo-
ni es plenitudo, & fons, & finis, & suavitas, om-
ni bono melior & excellentior? Ergo cæteris
neglectis semper te cogitem & amem, tibi in-
hæream, & in te commorer, te laudem & bene-
dicam, & omnes vires animæ meæ, omnisque
vita mea seruiat tibi. Vilescant mihi omnia
transitoria propter te, & chara mihi sint omnia
tua, & tu, Deus meus, supra omnia. Perfice
me secundum altissimum beneplacitum tuum
in cognitione & amore tui, & transfer me to-
tum in teipsum, ut unus tecum spiritus efficiar.
Amen.

CON.

CONSIDERATIO IX.

*De Altitudine Dei.**Affectu unionis cum Deo.*

DEUS dicitur *Excelsus & Altissimus*. 1. *U* causa omnis celsitudinis & sublimitatis, quæ est in rebus creatis; sive ea sit ratione loci & magnitudinis; quo modo cæli excelsi dicuntur: sive ratione officii & dignitatis; sicut Principes, Reges, Pontifices, excelsi sunt: sive ratione naturæ; sicut Angeli, qui rebus omnibus corporalibus longè sunt excelsiores: sive ratione perfectionis & status; sicut beati, & imprimis humanitas Christi, deinde Beata Virgo Mater Christi. Omnis hæjus celsitudinis ordinator, limitator, distributor, ac largitor est Deus, qui omnes partes universi corporei & incorporei pulcherrimo ordine distribuit.

2. Quia ipse solus *verè sublimis & excelsus*: nam omnis celsitudo quæ est in rebus creatis, ipsius celsitudini comparata, non est celsitudo; sed solum imago; vel umbra celsitudinis ipsius. Omnes enim Reges, & Principes, imò omnes Angeli, & beati, sunt servi illius, & mancipia natura sua: quamvis ipse sua benignitate, per communicationem spiritus sui, eos in filios adoptarit, & nomine filiorum appellet.

3. Propriissimè dicitur *excelsus & altissimus*; quia ipse & secundum essentiam suam, & secundum omnes suas perfectiones, est infinitè elevatus supra omnem creaturam non solum

actu existentem, sed etiam supra omnem possibilem, & mente conceptibilem; quantumvis ea sublimis, potens, sapiens, magna, pulchra, sancta concipiatur. Unde non solum dicitur *Altissimus*; quia excelsior, vel altior omnibus aliis, sed quia infinite altior: adeo ut inter supremam creaturam existentem, & ipsum, sint infiniti gradus specierum Angelicarum sursum tendendo. Idem dicendum de gradibus beatitudinis. Unde omnis creatura quantumvis excelsa, est infinito, ut sic dicam, intervallo infra ipsum locata; etsi in eodem spatio. Hinc fit ut inter creaturam, & ipsum Deum, sit infinitum quoddam intervallum, non distantiae loci, sed naturæ seu gradus; quod Mystici Theologi *solitudinem* vocant.

P R E C A T I O.

Ad Altitudinem Dei.

Ex lib. 3. de Perfect. cap. 4.

Ascendo spiritu, ascendo et mente super omnem altitudinem locorum, officiorum, naturarum, statuum, & te Deum meum quæro qui in altissimis habitas. Conar-tem me, cum electis tuis ad te volare, jura, Domine, & tecum raptè.

Tange apicem animæ nostræ radio lucis tuæ, & mentem nostram trahe sursum ad te supra omnium mutabilium sphaeras, supra Solis annique vias, supra omnia bona creata, & vinculo charitatis insolubili adstringe tibi; ut
neque

neque mors, neque vita; neque paupertas, neque divitiæ; neque gloria, vel ignominia; neque voluptas, vel profundum; neque ipsæ inferorum portæ & universa diaboli tormenta valeant eam convellere, aut à te separare. *Amen.*

CONSIDERATIO X.

De Immensitate Dei.

Affectu gaudii de bonis Dei.

Immensus dicitur ratione magnitudinis & extensionis: quia ita in omnem partem, sursum, deorsum, antrorsum, retrorsum, dextrorsum, sinistrorsum extenditur, & quasi diffunditur, ut nullis locorum spatiis, nullis terminis circumscribi queat: quæ res est valdè stupenda. Cogita extra mundum spatium mille leucarum in omnem partem extensum; adhuc ulterior est Deus. Cogita centum millium leucarum, ulterior est Deus. Cogita mille milliones leucarum, Deus ulterior invenitur. Cogita tot milliones leucarum, quot arenæ in omnibus littoribus; quot guttæ in omnibus aquis; imò quot pulvisculi necessarii ad implendum totum universum; adhuc Deus infinitis leucarum millionibus ulterior existit; idque perfectissimè & completissimè: nempe in tribus personis; & cum omnibus suis perfectionibus, opibus & donis, quæ in ipso eminenter continentur. Denique nullum spatium tam magnum ab ulla mente creata concipi potest, quin Deus infinitè sit major; infinitè extra & ultra illud,

illud , in omnem partem diffundatur; non per partes, sicut aër, vel ad aliud corpus; sed per se totum, & per suas (ut ita loquar) totalitates, sicut spiritus; ita ut in puncto quolibet totius spatii sit totus, non quasi fluctuans aut mobilis, sed firmiter prorsus & immobiliter, tamquam omnium fundamentum.

Tota magnitudo universi, respectu magnitudinis & extensionis Dei, est instar unius parvæ guttæ ad immensitatem oceani, vel unius pulvisculi ad vastitatem totius mundi; ut insinuatur Sap. 11. v. 23. ubi dicitur: *Tamquam momentum statera, sic est ante te orbis terrarum; & tamquam gutta rovis antelucani, qua descendit in tertiam.* Imò, ut verius dicam, nulla inter Dei & universi magnitudinem & extensionem est proportio; cum magnitudo extensionis divinæ, infinitè excedat non solum magnitudinem universi; sed etiam omnem magnitudinem ab intellectu creato conceptibilem.

Neque his obstat quòd magnitudo corporalis & spiritalis non videantur posse comparari; quia etsi non possint comparari in natura, possunt tamen in ratione extensionis; ut passim Philosophi & Theologi tradunt de anima & corpore, de Angelis & eorum locis adæquatis. *Ratione immensitatis suæ* passim in Scripturis Deus dicitur *magnus, & magnitudinis ejus non esse finis.* Convenit tamen ei appellatio hæc etiam secundum alia attributa. Est enim magnus potentia, magnus sapientia, magnus sanctitate, majestate, & cæteris perfectionibus. Unde quando in Scripturis absolute ma-
gnus

gnus dicitur, intelligendum est esse magnum, immensum, & infinitum, secundum omnes perfectiones quæ ei conveniunt, ut Psalm. 47. *Magnus Dominus & laudabilis nimis, in civitate Dei nostri, in monte sancto eius.* Magnus, potentia, sapientia, sanctitate, iustitia, misericordia: See. Psalm. 94. *Quoniam Deus magnus Dominus, & Rex magnus super omnes Deos.* Simili modo esse infinitum, immensum, æternum, immutabilem, immortalem, incomprehensibilem, conveniunt illi non solum ratione essentiali, sed etiam secundum omnia attributa, (quod valde considerandum est) & secundum proprietates personales.

P R E C A T I O.

Ad Immenfitatem Dei.

Ex lib. 2. de Perfect. cap. 4.

Magnus es, Domine, & laudabilis valde, & magnitudinis tuæ non est finis: excelsior cælo, latior mari, profundior abyssis; implens omnia, circumdans omnia, & tamquam spheram modicam totum hoc universam palmo circumplectens. Tu spheræ incomprehensibilis, cujus centrum ubique, ambitus & circumferentia nusquam, ut quidam Philosophus rectè dixit, si sano sensu intellexis.

Omnia locorum spatia occupas intra & extra mundum, fundamen ipse, sedes & spatium omnis spatii, extendens & sustinens primò, omnium spaciatorum & intervalloꝝ tam possibilem

sibilium quàm realium immensitatem, tamquam prima omnium basis, cui omnia innixa. Neq; enim cælum dumtaxat extendis, & hujus mundi capacissimam vastitatem: sed miro quodam modo etiam hoc ipsum spatium, in quo mundum condidisti, expandis, non alio sanè intervallo quàm magnitudinis tuæ. Hæc est prima & fundamentalis capacitas, spatiositas, seu laxitas, in qua omne aliud spatium constare debet, & cujus ratione immensum spatium creatæ menti est imaginabile: sicut æternitas tua est prima & originalis duratio, omnis durationis conceptibilis fundamentum. Neque solùm in immensum diffusus, intervallum subtendis & extendis immensum: sed etiam in omnibus & singulis hujus universi rebus & locis, in omnibus punctis designabilibus totus es collectus, totus completus, totus præsens, totus interior, cum universa potentia, sapientia, bonitate, cæterisque perfectionibus tuis, & cum omnibus donis & opibus tuis, quibus creaturam tuam beare & ornare potes. Lates intra singula totus, assiduè omnia creans, formans, conservans, & tenens intrinsecùs in luce ipsius esse, ne in suas tenebras & in nihilum relabantur; & ad te convertens per instinctum boni.

Benedicat te, Domine, immensitas tua, & supereminens magnitudo tua magnificet te! si anima mea per infinitum spatium diffunderetur, optaret in singulis punctis ejusdem spatii novum cælum fieri animarum laudantiũ te, & gaudentium de bonis tuis. Jam nunc cum omnibus illis magnificat anima mea Dominum, & utivam in æternum! Amen.

CON-

CONSIDERATIO XI.

*De Bonitate Dei.**Affectu complacentia in bono increato.*

Bonus dicitur: 1. ut fons bonorum omnium; ab ipso enim descendit omne bonum Angelorum & hominum, ac totius universi, in statu naturæ, gratiæ, & gloriæ: & omne bonum creatum est tenuis quædam participatio & exigua scintilla infiniti illius boni. Ipse est auctor omnis perfectionis ac convenientiæ, ratione cujus dicitur bona alteri, cui est convenientis.

2. *Formaliter*; quia in ipso est plenitudo omnis boni conceptibilis à mente creata: adeò ut nullum bonum, nulla perfectio, nulla excellentia concipi possit, quæ in ipso in summo gradu, & cum infinito excessu non contineatur. In ipso infinita lux, infinita potentia, infinita sapientia, infinita pulchritudo, infinita suavitas, infinitum gaudium, infinita gloria, infinita beatitas, infinita sanctitas, infinita justitia, infinita misericordia. Imò ipsemet est hæc omnia altissimo & simplicissimo modo per simplicissimam essentiam suam.

3. Dicitur *bonus*, per excellentiam: quia ita excellenter bonus est, ut super omne bonum quod à mente creata concipi potest, infinitè sit elevatus, nulli bonorum similis: adeò ut, omne bonum conceptibile de ipso sit potius negandum, quàm affirmandum.

PRE.

P R E C A T I O . I .

Ad Bonitatem Dei.

Ex lib. 7. de Perfectionib. cap. 3.

Bonus Dominus & amabilis valdè , & bonitatis ejus non est finis . Non hoc aut illo modo , non hoc vel illo genere boni bonus est Conditor omnis boni ; sed absolutè , sine principio , sine fine , sine limite , sine modo , sine mensura omne bonum anticipans , & unicè complectens .

Nemo tibi id prior dedit , ut retribuas ei , & gratiam referas ; sed à teipso habes , simplex & primæva bonitas , unde omnia boni dulcedinem pro suo captu sugunt . Tu enim es ipsa boni plenitudo & universitas , omnis boni fontalis origo , cui omnia à suprema substantia , creata usque ad extremam materiam omne bonum suum acceptum ferre debent . Nihil illorum per essentiam totum bonum suum obtinet ; sed multis opus est , ut vel in suo dumtaxat genere , & intra limites suæ naturæ sint perfecta & completa . Tu per simplicissimam essentiam , omnem excellentiam , omnem perfectionem , omnem beatitudinem , omne bonum possides , nec præter teipsum opus est tibi re aliqua . Illorum bonum angustum est , & finibus certi generis circumscriptum ; adeò ut aliorum bona in seipsis non comprehendant . Unde èt infinitis rebus nobis ad vitam opus est ; cum singulæ parùm per se præstent . Tuum
verò ,

verò, hoc est, simplicis essentiæ tuæ bonum est immensum, redundantissimum, ad omnia per se sufficientissimum. Cùm enim sis ipsa primordialis origo omnium; nihil est à quo ratio boni tibi te limitari aut circumferibi possit. Sicut igitur essentia tua, & potentia, & sapientia infinita est, omni carens limitatione; quia prima, quia à nullo, ac proinde non habens unde limitetur: ita etiam bonitas & perfectio tua limite caret; quia prima est, nec ab ullo pendens unde limitationem accipere possit. Omnis enim limitatio rationis per se illimitatæ debet fieri à causa efficiente. Quare cùm perfectiones quæ in te sunt, nullam causam efficientem habeant, necesse est eas omni limitatione carere.

Si taliter bonus es, Domine, qualiter ego malus sum; cur non amo bonitatem tuam? Cur amo guttulam, aut stillulam boni, id est, aliquam rem creatam; & non amo oceanum omnis boni, id est, Creatorem meum? Modò, modò amote, ò bonum super omne bonum, in quo mihi bene complacitum est: ò bonitas increata, ò Deus meus, quem opto amare in perpetuas aternitates.

P R E C A T I O .

Ad eandem, ibidem.

Quanta vis supereminens bonitatis tuæ , ad cujus vel tenuem radium , vel umbratilem speciem , tanto impetu currit omnis creatura ! Singula enim suum quoddam bonum appetunt , & ad illud omni conatu feruntur ; quod bonum nihil est aliud quàm vestigium quoddam tenue bonitatis tuæ . Hoc universam creaturam trahit , hoc tantos motus in mundo excitat : quidquid enim in universa creatura movetur , quidquid agitur , quidquid operatur , boni appetitu movetur , agitur , operatur . Si umbra tenuis tanto trahit impetu ; quanto trahet ipsa veritas ? Illa , inquam , pulchritudo & bonitas infinita clarè conspecta .

Domine, trahere me post te, nec umquam permittas me separari à te, neque modò, neque in æternum . Amen .

CONSIDERATIO XII.

*De Dulcedine Dei .**Affectu quietis in Deo .*

Dulcis dicitur ; 1. tamquam fons & causa omnis dulcedinis tam corporalis , quàm spiritalis . Quidquid enim dulce , suave , amabile , & delectabile est in rebus creatis , ab ipso est ,

est, tamquam tenuis participatio immensæ illius dulcedinis.

2. Quia non solum omne objectum dulce & delectabile ab ipso est; sed omnis etiam delectatio, omnisque sensus dulcedinis in Angelis, hominibus, & animalibus, ab ipso est: ipse enim facultatem animæ dulcedinis & delectationis capacem finxit & formavit; & pariter formavit omne objectum delectabile, & omnem proportionem congruentiæ & convenientiæ, quam objectum illud habet ad illam animæ facultatem: & simul illi cooperatur, ut dulcedinem objecti percipiat. Itaque ipse est causa omnis delectationis.

3. Quia in ipso est æterna & infinita dulcedo omnium beatorum spirituum, & omnium animorum beatorum: idque duplici ratione; nempe objectivè, & effectivè. Objectivè: quatenus ipso fruendo & gustando, summo gaudio toti perfunduntur. Effectivè, quatenus ipse est auctor luminis gloriæ, quo Deum clarè vident, & habitus charitatis, quo illum summè amant. Hinc enim sequitur illud gaudium & immensa illa delectatio de bonis Dei, seu gustus beatus illius immensæ suavitatis.

4. Quia ipse sibi ipsi est infinita dulcedo, tum objectivè, tum formaliter. Objectivè; quia ipse est objectum infinitæ dulcedinis, in quo omne dulce, & delectabile eminentissimè continetur. Formaliter; quia ipse de se-ipso infinitè gaudet, & delectatur; & se-ipsam comprehensivè videndo, à se-ipso infinitam delectationem, & infinitum gaudium haurit. Imò, ipse est infinitus amor, & infinitum gaudium,
de

238 CONSIDERATIONES

de se ipſo, ut ſic loquar, conceptum. Præter hos modos, JESUS dicitur *dulcedo cordium* in Jubilò nobiliſſimo B. Bernardi etiam meritorie: quia Paſſionis ſuæ amaritudine, nos ab æternæ damnationis amaritudine liberavit, & ad æternam infinitamque dulcedinem divine gloriæ traduxit.

P R E C A T I O

Ad Dulcedinem Dei.

Ex lib. 7. de Perfect. c. 3.

IN te omnes deliciae & voluptates, omnes recreationes & amoenitates, omnia ſolatia & gaudia, omnis pulchritudo & felicitas, omnis beatitudo & conſummatio. A te omnia dulcia ſuam trahunt dulcedinem, & omnia pulchra ſuam pulchritudinem, omnia lucida ſuum ſplendorem, omnia viventia ſuam vitam, omnia ſentientia ſuam ſenſionem, omnia viventia ſuum vigorem, omnia intelligentia ſuam notionem, omnia perfecta ſuam perfectionem, omnia quomodolibet bona ſuam ſpeciem & bonitatem.

Quid per bona fluxa, vel iſta vel illa, inquietè vagaris infelix anima? quid carptim varia delibas mella? Tranſvola ad Deum qui eſt omne bonum, & in quo quietiſſimè ipſa dulcedo in ſuo fonte guſtatur. Da mihi ita ſapere, ò Deus meus. Amen.

CON-

CONSIDERATIO XIII.

*De Pulchritudine Dei.**Affectu grati stuporis.*

Pulcher dicitur; i. tamquam fons omnis pulchritudinis in Angelis, & hominibus; in cælis, & elementis; in animalibus, & plantis; in gemmis, & margaritis; & cæteris rebus omnibus: omnia enim suam pulchritudinem & speciem tam internam, quàm externam; tam sensibilem, quàm intelligibilem, ab ipso, per ipsius sapientiam acceperunt.

Sunt autem *septem gradus pulchritudinis*. *Primus* & infimus est pulchritudo externa, quæ cernitur oculis; ut in gemmis & floribus; in specie & forma animalium; in viris & feminis; in stellis, luna, sole, &c. Hæc est pulchritudo, quam mortales tantoperè mirantur, & sequuntur.

Secundus gradus est in pulchritudine interna earum formarum, unde pulchritudo illa externa promanat. Hæc incomparabiliter major est, & mirabilior: quia in simplici forma & virtute, ineffabili modo continetur tota illa varietas, quæ exterius in floribus, plantis, animalium structuris, coloribus & figuris, aliisque in rebus apparet. Sic in virtute seminis continetur tota structura, figuræ, & colores plantarum, & animalium.

Tertius gradus pulchritudinis est in vitiis
ani-

animalium, seu animabus sentientibus : in una enim simplici forma continetur vis sensuum, vis imaginationis, & appetitus sensitivi. Quæ omnia sunt ita admirabilia, ut mens humana ne centesima quidem ex parte ea capere possit. Anima sentiens ita est elevata supra vegetantem, ut plus sit pulchritudinis in una sentiente, quàm in omnibus vegetantibus simul junctis.

Quartus gradus est in anima rationali, quæ incomparabiliter est pulchrior, quàm animæ sensitivæ omnes simul junctæ.

Quintus gradus est in natura Angelica, quæ adhuc longè sublimior ac splendidior est anima rationali.

Sextus gradus est Beatorum, quorum pulchritudo superat pulchritudinem totius universi, etiamsi tota in unam formam colligatur.

Septimus gradus est pulchritudinis divinæ, in qua omnis pulchritudo naturalis, & supernaturalis, corporalis & spiritalis omnium rerum creatarum & creabilium, eminentissimè & unitissimè continetur. Hæc simul collecta in unum, comparatione illius est instar nihili. Unde conspectus divinæ pulchritudinis incomparabiliter ampliùs recreabit, & oblectabit beatos, quàm aspectus gloriæ Sanctorum & totius curiæ cælestis, ac totius universi; quamvis etiam hinc incredibilem voluptatem hausturi sint.

2. Dicitur pulcher; quia ipse formaliter est infinita pulchritudo, infinite vincens omnem pulchritudinem creatam, & creabilem; & omnem eam quam ipsa mens divina extra se

con-

concipere potest. Unde est infinitè amabilis & delectabilis, & habet vim infinitam alliciendi mentem ad sui amorem: & quamvis re ipsa non trahat mentes Beatorum infinitè, eò quòd visio non sit perfectionis infinitæ; ita tamen potenter trahit, ut omnes necessariò illum ament; nec possint ullo modo suspendere, aut cohibere amoris actum. Verùm quò major hæc necessitas amoris, eò mens beatior.

P R E C A T I O.

Ad Pulchritudinem Dei.

Ex lib. 6. de Perfect. cap. 6.

D*Eus meus, Amor ex quo omnes amores fluunt; cur non absumor hoc igne amoris tui! Deus meus, Bonitas ipsa, per quem bona sunt omnia qua bona sunt; quare non amem te, cum sola amoris materia sit bonitas! Deus meus, Pulchritudo, à quo omnis pulchritudo: quare non amo te, cum pulchritudo sic rapiat omnium corda ad se!*

Tu fons omnis pulchri & amabilis, omnis formæ & speciei, omnis ordinis & proportionis, omnis congruentiæ & concordiæ, omnis sympathiæ & antipathiæ. Tu omnibus in rebus naturam & speciem finxisti, & in omnium rerū partibus consensum & analogiam, numerum & ordinem, mensuram & modum statuisti. Tu primævum signaculum omnium, omnia penetrans puritate & subtilitate tua, intrinsecùs formans pariter & disponens omnia in omnibus.

L Et

Et quamvis attingas à fine ad finem , à summis ad extrema , teque in omnia inferas ; non tamen permisceris alicui , nec ullius attactu inquinaris , sed in tuo nitore , & sinceritate perstas .

Domine , fecisti omnia qui pulcher es , pulchra sunt enim ; qui bonus es , bona sunt enim ; qui es , sunt enim : sed neque ita pulchra sunt , neque ita bona sunt , neque ita sunt , ut tu Creator eorum . Cujus comparatione neque pulchra sunt , neque bona sunt , neque sunt . Sed te amavi , ò pulchritudo antiqua & nova ! Sed te amavi ! Ve anima mea audaci , qua speravit , si à te recessisset , se aliquid melius habituram ! Versa & reuersa , & in tergum , & in latera , & in ventrem ; & dura sunt omnia , & tu solus requies .

CONSIDERATIO XIV.

De Sanctitate Dei .

Affectu eminentis imitationis .

Sanctus dicitur ; 1. ut causa & fons omnis sanctitatis viæ & patriæ ; hominum , & Angelorum : omnis enim sanctitas ab ipso est , tamquam ab infinito fonte puritatis & sanctitatis .

2. Dicitur *Sanctus* , ut objectum & mensura omnis sanctitatis . Cùm enim ipse sit infinita puritas , & infinitè spiritalis , quò quis magis ad illam accedit per cognitionem & amorem , eò sanctior est . Ipsum enim cognoscere , & amare ,

re, eique amorē sincerissimo inhaerere, vera & formalis sanctitas est, qua omnis mens creata formaliter sanctificatur, & sancta dicitur.

3. Dicitur *Sanctus*, non solum objective, sed etiam formaliter. Cùm enim vera & formalis sanctitas consistat in cognitione, & amore ipsius; & ipse se ipsum infinite cognoscat, & amet, & fruatur; manifestum est ipsius sanctitatem esse infinitam, & ipsum infinite sanctum; imò ipsum esse ipsam sanctitatem infinitam; cùm ipse sit cognitio, amor, & fruitio sui infinita.

4. Dicitur *Sanctus*; quia quidquid ad rationem sanctitatis pertinet, ipse à seipso habet, idque cum infinita perfectione; cùm enim duo ad eam requirantur, amor, & objectum seu puritas objecti; Deus utrumque à se habet. Ipse enim est amor infinitus sui; & ipse est objectum infinitæ puritatis, in cujus amore consistit formalis sanctitas. Itaque ipse est infinita sanctitas, tum formalis, tum objectiva: ipse per essentiam suam est mensura omnis sanctitatis & suæ & omnium Angelorum ac hominum: ipse per amorem sui formaliter sanctus est, & ipsa sanctitas, & fons sanctitatis.

P R E C A T I O.

Ad Sanctitatem Dei.

Ex lib. 8. de Perfectionib. cap. 4.

Nemo unquam tibi nisi per sanctitatem placuit: nemo qui ea præditus & ornatus;

sibi unquam displicuit . Hæc sola filios tibi facit, & regni heredes: huic soli consortium gloriæ & beatitudinis tuæ promissum, & ante tempora sæcularia præparatum: ad hanc ab æterno à te prædestinati sumus *in Christo*, ut simus *sancti & immaculati in conspectu tuo*, & æterna hereditate digni .

Non potentiam, non sapientiam, non majestatis tuæ celsitudinem, sed sanctitatem tuam, nos imitari voluisti, cum sic præcepisti: *Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum*. Decet enim ipsum puritatis & sanctitatis fontem, omni puritate puriorem, omni sanctitate sanctiorem, ministros habere sanctos, & ab omni peccati labe immunes . Sed unde nobis, qui luteas domos incolimus, & in terrenis usu & cogitatione assidue versamur, tanta puritas, ut dignè in conspectu & obsequiis tuis versari possimus ? Si enim cælestes illi spiritus ab omni corporea concrezione segregati, & ipsis cælis mundiores, adhuc infinitè absunt ab ea puritate quæ ministerio tuo congruit; quanto nos intervallo ab ea distamus, qui ab illis incomparabiliter superamur ? Sed hæc est benignitas tua, quæ seruos suos, licèt peccatores, & terrenorum pulvere adpersos, non rejicit; sed potius ad se allicit, ut labe abstergat, tenebras illuminet, affectus sanctificet, & dignos præsentia vultus tui pro modulo naturæ mortalis efficiat . Non requiris à nobis quod sanctitatis tuæ celsitudini est debitum, sed quod nostræ mortalitatis imbecillitati consentaneum .

Supple, Domine, quod deest nobis, & fac, ut crescamus in justitia & sanctitate, quoniam filii

filiū sanctorum sumus, & voluntas tua est sanctificatio nostra, & qui sanctus, est ut sanctificetur adhuc. Amen.

CONSIDERATIO XV.

De Simplicitate Dei & Puritate.

Affectu transformationis in Deum.

S*implex dicitur: 1. quia est expers omnis compositionis, tam accidentariæ, quàm essentialis: non enim est concretus ex corpore & anima, ex materia & forma, sicut animalia & plantæ: neque ex partibus integrantibus, sicut omnia corporalia, sive substantiæ sint, sive accidentia: neque in eo est compositio subiecti, & formæ accidentalis: sicut in omnibus substantiis creatis, etiam Angelis, qui tamen inter omnes res creatas sunt simplicissimi: neque compositio modi & modificati, sicut in omnibus rebus creatis tam accidentibus quàm substantiis. Cùm enim omnes sint limitate & imperfectæ, egent variis modis quibus intrinsecè limitentur, vel aliis uniantur, ut sic perfectiantur; vel statim debitum consequantur. Omnia enim corpora & accidentia corporalia, quæ sunt in mundo, habent modum quemdam extensionis, densitatis, raritatis, limitationis, secundùm quantitatem, figuram, & situm in loco. Omnes substantiæ spirituales, & earum formæ accidentales, sunt definitæ & conclusæ certo spatio, ultra quod non possunt se extendere: intra quod infinitis modis possunt se cōtrahere.*

L 3 Omnes

Omnes formæ tam substantiales, quàm accidentariæ habent modum quemdam inhæſionis, informationis, & unionis cum ſuo ſubjecto, & omnia ſubjecta habent unionem cum ſuis formis & accidentibus. Omnes partes rei continuæ habent modum quemdam unionis inter ſe. Similiter omnes gradus formarum quæ poſſunt intendi & remitti, habent quamdam inter ſe unionem per intimam quamdam & mutuam penetrationem & cohæſionem. Secundùm hoſce modos, in rebus creatis quotidie fiunt innumerabiles mutationes, quibus ſemper aliter, & aliter ſe habent; quarum omnium Deus proſus eſt incapax: cum omnino ſit illimitatus, & per eſſentiam ſuam undequaque perfectus, & ſupra omnia creata infinite elevatus, ita ut à nulla re creata affici vel tangi queat.

2. *Simplex* dicitur, non ſolùm quia eſt expers omnis compositionis, ſed etiam quia eſt infinite purus, ſubtilis, ac ſpiritualis; & ſupra omnia corporalia & ſpiritualia ſua puritate infinite elevatus. Quò enim res aliqua eſt purior, & ſubtilior, eò eſt ſimplicior. Unde etſi elementa ſint expertia omnis compositionis eſſentialis, ut multi tenent, & hac ratione ſint æquè ſimplicia; tamen ſi puritatem ſpectemus, aliud alio eſt ſimplicius. Aqua enim eſt ſimplicior terra; & aër, aqua; & cæli puriores ac ſimpliciores elementis. Quare cum eſſentia divina ſit infinite puritatis ac ſublimitatis (utpote, purus actus infinite elevatus non ſolùm ſupra omnia corpora, ſed etiam ſupra omnes ſpiritus creatos & creabiles) meritò infinite ſimplex cenſenda eſt; ita ut omnes, ſpiritus Angelici,

gelici, ipsius comparatione, non videantur esse spiritus, sed naturæ crassæ, impuræ & concretæ instar corporum. Ratione hujus & subtilitatis & simplicitatis fit 1. ut ipse omnia penetrare, & pervadere possit, & omnibus rebus intimè præsens existere; omniâque intus in abscondito creare, formare, conservare, perficere, tenere, & omnibus occultissimè cooperari. Vide lib. Sapientiæ Cap. 7. v. 22. & 23.

2. Ratione hujus simplicitatis fit, ut Deus sit infinitè perfectior & excellentior, quàm si haberet omnes perfectiones per diversas formas inter se compositas & unitas. Quia infinitè perfectius, & excellentius, & sublimius est, habere omnes perfectiones per unam simplicissimam formam, quàm per formas diversas; formæ enim diversæ sunt limitatæ secundùm certam speciem; unde non possunt constituisse Deitatem, vel esse ipsa Deitas. Illa verò forma, quæ in summa simplicitate omnem perfectionem continet, necessariò est illimitata & infinita, & ens à se; unde est ipsa Deitas.

P R E C A T I O.

Ad Simpliciter & Puritatem Dei.

Ex lib. 7. de Perfect. cap. 3.

VÆ miseris, qui extra te per rerum infimarum multiples classes, & inextricabilem multitudinem, divitias, voluptates & honores, tanto labore, tanta sollicitudine, tanto æternæ salutis periculo quærunt!

Poterant hæc omnia in te multò feliciùs & faciliùs invenire & possidere, non ad hujus dumtaxat vitæ breve momentum, ut hæc mundana; sed per totam æternitatem. In te enim hæc omnia sunt purissima, & simul collecta, & immensa. In te est auri decus, gemmarum pulchritudo, latifundiorum fructus, hortorum amœnitas, palatiorum magnificentia, oppidorum opulencia, regnorum gloria. Quidquid in his omnibus est suave, gloriosum, honorificum, amabile, id totum in te copiosissimè, purissimè, unitissimè & sempiternè continetur, omnibus imperfectionibus, quæ in creatis bonis reperiuntur, semotis.

Si ita est, quid mihi est in celo, & à te quid volui super terram, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum? Concede mihi, ò unicum bonum meum, & omne bonum, te unum quærere, te unum invenire, te unum amare, te uno frui, te unum tota anima possidere, & in hac vita, & in altera. Amen.

C O N-

CONSIDERATIO XVI.

*De Immutabilitate Dei.**Affectu perseverandi in obsequio
Dei.*

Immutabilis dicitur; 1. ut causa omnis firmitatis, & immutabilitatis in rebus creatis. Ipse enim mundum, totumque universum in suo esse, in suo loco, in statu gloriæ, quam peracto iudicio universali, virtute divina accipiet, immutabiliter in æternum conservabit: similiter Angelos & homines, quod ad naturam ipsorum, & statum gloriæ vel damnationis attinet.

2. Quia nulla quantumvis minima potest ei fieri accessio vel decessio: non substantiæ, non potentiæ, non magnitudinis, non perfectionis, non intellectiois, non volitionis, non loci, non situs, non modi alicujus, qualiscumque demum is sit. Pereant omnes homines, omnes Angeli, totus mundus, omnia redeant in nihilum; ipse nihil in se amittet, ipse æquè plenus gaudio, plenus beatitudine, & omnibus bonis affluens erit. Omnia enim illa retinet in luce sapientiæ, & in omnipotentia virtutis suæ, in qua illi semper omnia sunt præsentia, eaque immutabiliter possidet, ita ut nullo modo possint ipsi excidere; & ad minimum nutum ipsius omnia rursus in suis naturis existent, ipsique servient. Unde rerum omnium interitus nihil ei damni adferre potest; quod insinuat

Psalmo 91. *Cum exordi fuerint peccatores sicut foenum, & apparuerint omnes qui operantur iniquitatem; ut intereant in faculum saculi. Tu autem altissimus in aeternum, Domine. Quasi dicat: Tu ex interitu illorum, nihil de tua celsitudine & gloria amittes.*

Ratio immutabilitatis ipsius est; quia quidquid se habet vel habere potest, habet actu per suam essentiam. Unde non potest ei novi aliquid accedere vel decedere, nisi essentia aliquo modo varietur, quæ prorsus est immutabilis; utpote infinite supra omne mutabile elevata.

PRECATIO I.

Ad Immutabilitatem Dei.

Ex lib. 3. de Perfect. cap. 4.

Tibi Regi saeculorum immortalis & invisibilis, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio, soli Deo & Domino meo, honor & gloria ab omni creatura in terra & in caelo, & supra omnem creaturam, in altissima & inaccessibili luce sapientiae & Divinitatis tuae. Tu omnis immortalitatis & stabilitatis auctor, tu gluten & nexus omnium.

Per te Angelicae naturae & animae rationales immortales & inexterminabiles constant. Per te caelorum firmitas, qui solidi velut *ere fusi sunt*. Per te terra in aeternum stat, suis librata ponderibus in medio universi, tamquam centrum immobile. Per te elementorum & materiae

terix indissolubilis natura. Tam potenti manu his omnibus speciem impressisti, ut nulla arte eradi; tam validè contines intrinsecus, & cohærere facis, ut nulla vi possint dissipari.

Interea nos sicut aqua dilabimur, & tantum inconstantia stabiles sumus, in omnem casum pronissimi. Sed tu, Domine, qui posuisti firmamentum in medio aquarum, qui mare rubrum in marmoreos parietes erexisti, confirma super nos oculos tuos, & da nos in columnam ferream, & murum aneum. Adde fidei nostra robur, spei nostra firmitatem, charitati nostra constantiam, & in omni bono opere perseverantiam. Amen.

P R E C A T I O II.

Ad eandem, ibidem.

AUfer à nobis mentis inconstantiam, ne in bono proposito fluctuemus, neve umquam deseramus quod semel à nobis bene occèptum. Nihil enim magis noxium ad profectum, quàm instabilitas animi nusquam consistentis, & levi momento huc illuc instar arundinis impulsæ.

O beata mentes, quid existis in anima mea videre, quid existis videre? Certè nihil aliud nisi arundinem vento agitatam; & folium, & lanuginem, omni flatu mobilem. Sed quamdiu sic & sic in diversa, per diversa rapiar? O columna cali, quis mihi dabit, ut velut hedera vobis innitar, vobis inhaream, per vos ascendam ad immutabilem Deum? Non desinam invocare vos, donec ponam in

*petra pedes meos , nec ampliùs moveantur
vestigia mea .*

CONSIDERATIO XVII.

*De Deo , ut est Pater futuri
sæculi . Isai.9.*

Affectu filialis amoris .

HOc nomen convenit Christo duplici ratione ; secundùm humanitatem , & secundùm divinitatem : & quatenus secundùm divinitatem ei tribuitur , convenit etiam toti Trinitati . Dicitur itaque *Pater futuri sæculi* .

1. Quia est auctor & propagator omnium justorum & filiorum Dei , qui erant futuri tempore novi Testamenti ; & omnium bonorum istius status : sicut enim omnes Judæi secundùm carnem propagati sunt ex Jacob , per duodecim filios , veteris Testamenti Patriarchas ; ita omnes justi , qui sunt Judæi & Israëlitarum spirituales , propagati sunt à Christo , qui fuit verus Israel , per duodecim Apostolos , novi Testamenti Patriarchas . Vocatur autem hoc tempus , sæculum venturum ; quia tempore veteris Testamenti erat in summa expectatione .

2. Altiori modo ; quia est auctor & parens omnium beatorum hominum , qui in futuro sæculo post resurrectionem regnabunt in cælo . Ab ipso enim omnia sua bona acceperunt : ipse eos ab æterna morte liberavit , ipse illis omnia

sa-

salutis media , omnemque gratiam , qua vitam æternam obtinere possent , meruit .

Itaque ipse est auctor omnis gloriæ corporis & animæ , qua in cælo fulgebunt . Ipse inter Sanctos erit sicut Sol inter sidera . Quare cum ipse suis meritis sit causa hominibus illius beatissimi status , & omnis gloriæ , quam ibi obtinebunt , meritò dicitur *Pater futuri sæculi* .

3. Dicitur *Pater futuri sæculi* secundum divinitatem . Nam divinitas causa fuit quòd Christus genus humanum redemerit ; & à divinitate merita vim illam nos salvandi habuerunt . Denique divinitas est causa principalis efficiens omnium donorum gratiæ & gloriæ , & illius certissimi status . Unde Christus quatenus Deus , non solùm est *Pater futuri sæculi* , qua parte hoc sæculum complectitur homines beatos ; (sicut quando consideratur ut homo) sed etiam qua parte complectitur Angelos . Nam Angeli omnem suam gloriam , & esse suum deiforme habent à Christo , non ut est homo , sed ut est Deus . Unde omnes sunt filii Dei , utpote deificati & deiformes per dona gloriæ .

P R E C A T I O .

*Ad Deum , ut est Pater futuri
sæculi .*

Ex lib. 9. de Perfect. cap. 5.

Sæpè dixi, Domine, quia ego servus tuus :
Ego servus tuus , serviam tibi omnibus
die-

diebus vita mea: jam clamabo, Abba Pater, amabo te, quia ego filius tuus, & filius ancilla tua, id est, Matris tua, id est, Ecclesia tua, id est, Congregationis hujus sancta tua. Et quare non amem te?

Siquidem reducere nos per amorem instituti in nostrum principium, unitæ tuæ bonitati & pul. hritudini, transformare in te ipsum. Nullus erat ad hoc efficacior modus quàm amoris. Amor enim est vis ecstática & unitiva, faciens ut à nobis excedamus, & in te transferamur. Non poteramus in te mutari per naturam, esse nostro creato salvo manente, sine quo nullius rei sensum, nullam capacitatem boni habere possumus; cùm absque eo mera vanitas simus, & nihil. Quod fieri non poterat per naturam, molitus es per amorem. Hunc mille modis in nobis accendis, ut ejus ardore in te colliquescamus & absorbeamur: sicut aquæ gutta in vini dolium immissa, in vinum convertitur, si colorem & saporem spectes, salva manente aquæ substantia. Amor enim facit amantem affectu & sensu à se deficere, & in dilectum mutari, ut nullum inter se & dilectum percipiat discrimen. Ita enim amantem erga dilectum afficit, ut quantum in se est, vi affectus suum esse exuat, ut induat dilectum, unumque cum illo evadat. Nihil amplius de se suisque commodis cogitat, non secus ac si jam in natura rerum esse desisset; sed totus cogitatione & affectu est in dilecto, ejusque dumtaxat bona cogitat, desiderat, & procurat. Tunc potest dicere cum Apostolo: *Vivo, non jam ego, vivit verò in me Christus*. Sic amor facis

ho-

hominem obliuisci sui, à se deficere, sibi mori, & vivere in dilecto. Hoc modo qui adhæret Deo, unus spiritus cum illo efficitur. Hæc est perfectio & consummatio Sanctotum, & vita æterna, unum cum Deo per vim amoris effici.

Sic ad exemplar nostrum primævum reuertimur, in quo ab æterno extitimus, non per esse aliquod reale nobis intrinsecum, sed per vim ideæ & conceptionis mentis divinæ, quæ facit ut in mente divina ab æterno extiterimus, vixerimus, & luxerimus, cum in nobis nihil essemus. Hinc per amorem processimus in nostrum esse creatum, sicut forma domus ab artifice prodit in opus & materiam, & sicut imago ex mente pictoris in tabulam. Huc rursus per amorem reducimur, & reducti unimur, & transformamur in ideam nostram: sicut si imago è tabula posset se in mentem pictoris penetrare, & ibidem suo exemplari intimè se conjungere.

Non potest id prestare imago mortui; sed potest imago vivi, potest anima mea ad imaginem Dei vivi efformata. Revertere igitur, revertere anima mea, revertere imago ad prototypon tuum; redi filia ad Patrem tuum; osculetur te ille osculo oris sui; ama illum, adhare illi, amplectere illum, frueri illo. ©! si omni futuro saculo. Amen.

CONSIDERATIO XVIII.

*De Beatitudine Dei.**Affectu fruitionis divinae.*

Beatitudo formalis naturæ rationalis, hominis & Angeli, consistit in clara visione Dei, summi boni nostri, ejusque amore & fruitione. Unde Dei beatitudo formalis consistit in clara visione sui, in sui amore & fruitione. Ipse enim sicut est summum bonum hominis & Angeli; ita etiam est summum bonum sui: nec potest fingi aliud bonum ipso majus, aut excellentius, cujus visione & fruitione ipse sit beatus. Tantum itaque est bonum ipse Deus & divina essentia, ut sola ipsius visio & fruitio, seu guttu dulcedinis ipsius, etiam Deum ipsum beatum faciat; sicut amor sui facit ipsum justum & sanctum.

Itaque Deus *Beatus* dicitur; quia seipsum clarè videt & amat, & seipso fruitur, tamquam summo bono suo. Unde cum seipsum comprehensivè & infinitè videat, & amet, & de se infinitè gaudeat; necesse est ipsum infinitè beatum esse, & ipsius beatitudinem formalem prorsus esse infinitam: nam isti tres actus prorsus adæquantur objecto quod prorsus est infinitum.

2. Dicitur *Beatus*; quia per essentiam beatus est, sicut èt infinitus, & sanctus: imò ipse est sua beatitudo formalis. Ipse enim est sua visio, suus amor, suum gaudium, sua delectatio,

tio, &c. Non enim hæc in ipso sunt accidentia, vel actus vitales eliciti vi luminis gloriæ in intellectu vel voluntate ipsius, sicut in Angelis & hominibus; sed sunt ipsa simplex forma per se subsistens, quæ est ipsius essentia: quod maxime est admirabile.

3. Dicitur *Beatus*; quia non solum est sua beatitudo formalis, sed etiam est sua beatitudo objectiva; cujus visione & fruitione & ipse, & omnes Sancti sunt beati: ipse enim non solum est sua visio, suus amor, suum gaudium; sed etiam est sua essentia, & suum summum bonum, & objectum, in quo omne bonum, cujus visione & fruitione, & ipse beatus est, & omnes Sancti beatificantur. Itaque ipse, & ex parte actus, ut sic loquar, & ex parte objecti, à se beatus est; atque adeo est sua beatitudo tam formalis quàm objectiva.

4. *Beatus* dicitur; tamquam auctor omnis beatitudinis, in Angelis & hominibus. Ipse enim illos condidit ad imaginem, & similitudinem suam, ut eos beatitudinis suæ faceret participes; deinde eis gratiæ dona infudit, quibus possent emanereri, ejusque se dignos præstare; & perseverantibus in statu gratiæ, post mortem infundit lumen gloriæ, ut eum clarè videre, ejusque dulcedine, & pulchritudine frui possint, in quibus actibus consistit nostra beatitudo. Quare cum omnis beatitudo ab ipso descendat, sitque participatio quædam beatitudinis ipsius, necesse est ipsum modo infinite excellentiori beatum esse.

P R E C A T I O I.

Ad Beatitudinem Dei.

Ex lib. 9. de Perfect. cap. 5.

Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam? quando satiabor gloria tua? quando totus & totaliter amabo te, & te solo fruam? Per amorem ad nos descendis, ut amoris in nobis ardorem accendas, & per illum sursum corda nostra rapias, & in te convertas. Sicut ignis vi ardoris sui omnia in se convertit: sic tu ignis consumens, vi amoris. Accende corda nostra igne amoris tui, & ea in te converte, ut nihil præter te & tua cogitemus, nihil sapiamus, nihil sentiamus, nihil loquamur, nihil optemus. Ille nos excedere faciat à nobis, nostrique quasi non simus oblivisci, & in te migrare, in te commorari, vivere & delectari. Ille vitam nostram gloriæ tuæ impendere, nulla pericula formidare, nullos labores detrectare. Ille omnia mundana nobis vertat in amaritudinem, & omnia aspera pro te suscepta in dulcedinem, ut contumeliam putemus gloriam, inopiam divitias, persecutiones prosperitatem, infamiam nominis celebritatem, morbos solatia, mortem vitam. Omnia enim hujus vitæ mala amore tui tolerata, meliora sunt omnibus hujus sæculi bonis: si enim compatimur, et conregnabimus. Per illum tu nobis sis vita & refectio, domicilium & possessio, divitiæ & gloria, fortitudo & refugium,

fugium, quies & solatium, protectio & securitas, gaudium & beatitas. *Amen.*

P R E C A T I O II.

Adeamdem Beatitudinem Dei.

Ex lib. 14. de Perfect. cap. 6.

INfinitum inter te & nos est intervallum, non loci, sed naturæ; ut qui infinitè supra omnia elevatus superemines, intercedentibus infinitis rationalis naturæ gradibus, quos in tua sapientia & potentia dispositos contines: nihilominus tanta est potentia bonitatis tuæ, ut mentem nostram supra omnia creata & creabilia elevare possis, & miro modo absque medio tibi per visionem, amorem, & gaudium conjungere. O admirabilem, beatam gloriosam unionem, in qua simul & summum bonum nostrum, & summa gloria tua reposita! per illam enim efficimur participes Divinitatis, & omnium bonorum ac gaudiorum tuorum; & per eandem Divinitas tua summè fulget extra se in speculo mentis creatæ, sicut intra se fulget sibi. In aliis rebus creatis, ut in mundi fabrica, & variis rerum gradibus, elucent tenues quidam radii Divinitatis tuæ, ex quibus tuam potentiam, sapientiam, bonitatem quasi conjectando cognoscere possumus: at in mente nostra sic elevata & unita tibi splendet tota Divinitatis plenitudo, totaque relucet ejus pulchritudo; ita ut quamvis in se unica sit, miro tamen modo multiplicetur, ut tot videantur esse

Divi-

Divinitates, quot sunt beatæ mentes. In hæc unione omnia bona nobis affluent, eritque omnium nostrorum desideriorum consummatio: affluet potentia, quia erimus reges & filii Dei: affluet sapientia; quia ipsum sapientiæ fontem tenebimus & contemplabimur: affluet sanctitas; quia eximius ille amor est summa sanctitas, & omnium virtutum perfectio: affluent divitiæ; quia regnum cælorum & omnes ejus opes nostræ erunt: affluent honores; quia omnes tamquam filii Dei excipiemur & honorabimur: affluet pulchritudo; quia corpore instar solis fulgebimus, mente instar Divinitatis: affluent gaudia & delectationes; quia omnes *inebriabuntur ab ubertate domus tua, & torrente voluptatis tuæ potabis eos*. Sicut enim erit incomprehensibilis copia bonorum: ita etiam erit & gaudiorum ac delectationum, Affluet pax & securitas; quia nihil nec foris, nec intus umquam turbare poterit; nihil accidere triste, vel quod minùs gratum: simulque certissimi erunt, hunc statum fore eis sempiternum.

Itaque hæc unio, in qua & summum bonum nostrum, & summa Dei gloria, nobis unice sit cordi, & ad eam supra omnia adspiremus. Bona hujus vitæ quantumvis magna videantur, præ illo bono vilescant nobis omnia, & instar nihili reputentur. Omnes nostræ cogitationes, curæ & labores ad illud tendant, nec usquam nisi in illo siti menti nostræ requies. Verùm, quia tantum bonum longè positum est supra vires nostras, ad te confugimus, ò benignissime Deus, ut qui sola bonitate tua infinita nos ad tantum & tam sublime bonum ab æterno destinasti,

nasti, & ut ad illud nos perduceres, mundum condidisti, carnem assumpisti, mortem sustinisti, & alia innumerabilia designasti: benignitatem tuam in nos continues, neque illam ob ingratitude[m] vel negligentiam nostram, vel alias humanæ vitæ labe[s], quæ subinde per fragilitatem subrepunt, abrumpas vel imminuas; sed potius adaugeas, memor æterni consilii tui & omnium miserationum tuarum, quas hactenus præstitisti nobis. Illumina mentes nostras lumine Spiritus tui, quo & mundi istius (cujus præstigiis plerique pereunt) vanitates, pericula, & æternorum bonorum, quæ nobis in te præparasti, excellentiam & suavitatem possimus cognoscere. Fac ut illa nobis semper ob oculos versentur, & vehementer in animis nostris impressionem faciant, qua ad caducorum omnium contemptum, & ad æternorum amorem ac studium impellantur. Numquam flaccescant desideria, suspiria, & conatus nostri, donec ad vitæ hujus terminum perventum fuerit; in quo per gratiam tuam digni inveniamur regno tuo, & quiete illa æterna, qua omnes Sancti in te ultimo fine & summo bono suo, per visionem & amorem, cum ineffabili gaudio, omnium votorum suorum compotes effecti, requiescent. Amen.

IACULATORIÆ
 PRECATIUNCULÆ,
 FUNDATÆ
 IN VIA UNITIVÆ,
 singularum Considerationum
 affectibus subservientes.

1. *Affectus infima Adorationis .*

Erga Deum , quatenus est primum rerum
 omnium Principium .

*Venite adoremus , & procida-
 mus ante Deum : ploremus
 coram Domino qui fecit nos ;
 quia ipse est Dominus Deus
 noster , nos autē populus ejus ,
 & oves pascua ejus . Psal. 94.*

*Loquar ad Dominum meum , cū simpul-
 vis & cinis . Genes. 27.*

*Omnis terra adoret Te , & psallat Tibi :
 Psalmum dicat nomini Tuo . . Psalm. 65.*

*Esto tu , Domine , principium meum , fi-
 nis meus : ex quo omnia , in quo omnia , per
 quem omnia .*

2. *Affectus Grati Animi.*

Erga Deum Creatorem.

Quid retribuam Domino pro omnibus que
retribuit mihi? Psal. 115.

*Benedic anima mea Domino, & omnia que
intra me sunt, nomini sancto ejus. Psal. 102.*

*Domine mi, ad hoc creasti me, ut amem
te. Da mihi ut possim facere, ad quod creasti
me. August.*

*Dignus es, Domine Deus noster, accipere
gloriam, & honorem, & virtutem: quia tu
creasti omnia; & propter voluntatem tuam
erant, & creata sunt. Apocal. 4.*

3. *Affectus Laudis divina.*Erga Deum Conservatorem rerum
omnium.

Benedictio, & claritas, & sapientia, &
gratiarum actio, honor & virtus, & for-
tudo Deo nostro, in sacula seculorum!
Amen. Apocal. 7.

*Benedicite centesies millies omnia creata
Dominum; quia centesies millies vos recreat
Dominus. Ex libello 3. pag. 213.*

*In aeternum, Domine, permanet verbum
tuum in calo: in generationem & generatio-
nem veritas tua: fundasti terram, & per-
manet. Psalm. 118.*

4. *Affectus Congratulationis.*

Erga Infinitatem Dei.

Numquid laudabit te, Domine, qui in peccatis conceptus est, & natus, & nutritus? non est enim speciosa laus in ore peccatoris. Laudet te, Domine Deus meus, incomprehensibilis potentia tua, incircumscriptibilis sapientia tua, & ineffabilis bonitas tua. August. Solil. c. 10.

Magnus Dominus & laudabilis nimis: & magnitudinis ejus non est finis. Psal. 144.

Tu Deus meus, & omnia mea; Deus cordis mei, et pars mea Deus in aeternum. Auctor.

Laus tua, Domine, tu ipse es. Aug. Sol. c. 10.

5. *Affectus Admirationis.*

Erga Incomprehensibilitatem Dei.

Domine Deus Israël, non est similis tui Deus in caelo desuper, et super terram deorsum. 3. Reg. 8.

Tu es Deus, qui facis mirabilia. Psal. 76.

Excelsior caelo est, et quid facies? Profundior inferno, et unde cognosces? longior terra mensura ejus, et latior mari. Job. 11.

6. *Affectus Præsentia Divina.*

Erga Invisibilitatem Dei.

Non longè es ab unoquoque nostrum, Domine. In te enim vivimus, movemur, & sumus. Act. 16.

Exulta, ò anima mea, & cum omnibus possidentem ita præsentem habeas, ne quare foris, quod intus contines. Ut quid effundis cor tuum, & instabilis mente per multa vagaris! August.

Domine, quò ibo à spiritu tuo: aut quò à facie tua fugiam? Si ascendero in calum, tu illic es: si descendero in infernum, ades. Psalm. 138.

7. *Affectus Amoris & Zeli.*

Erga Ineffabilitatem Dei.

OVita per quam vivo, sine qua morior, ubi quaeso? ubi te inveniam? Propè esto in animo, propè in corde, propè in ore, propè in auribus, propè in auxilio: quia amore langueo, quia sine te morior. Aug. Solil. cap. 1.

A, a, a, Domine Deus. Ecce nescio loqui: quia puer ego sum. Jerem. 1.

Exurge, quare obdormis, Domine? exurge, & ne repellas in sinem. Psalm. 43.

M

O ignis,

O ignis, qui semper ardes, & numquam extingueris, accende me. August. Solil. c. 34.
O Beatum incendium, amare Dei Filium!

8. *Affectus aspirantis ad bonum immortale.*

Erga Immortalitatem Dei.

Indica mihi, quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie. Cant. 1.

Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te, Deus. Psalm 41.

Fuerunt mihi lacryma mea panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie: ubi est Deus tuus? Ibidem.

Quam sordet mihi terra, dum calum aspicio! S. Ignatius.

Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo: siti- vit in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea. Psal. 62.

Educ de custodia, Deus, animam meam: me expectat justus donec retribuas mihi. Psal. 141.

Ego autem in justitia apparebo conspectui tuo: satiabor cum apparuerit gloria tua. Psalm. 16.

9. *Affectus unionis cum Deo.*

Erga Altitudinem Dei.

Mihi adhaerere Deo, bonum est. Psal. 72.
Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Rom. 7.

Hei

Hei mihi! quia incolatus meus prolongatus est. Psal. 119.

Hei mihi! quàm excelsus es, Domine, in excelsis, et quàm profundus es in profundis, et nunquam recedis, et vix redimus ad te. Aug.

O anima anima mee! O Vita vite mea! Te totum desidero, & me totū tibi offero. Gradar.

Clamavi ad te, Domine! dixi, Tu es spes mea portio mea in terra viventium. Psal. 142.

10. *Affectus gaudii de Bonis Dei.*

Erga Immenfitate Dei.

P*Sallite Deo nostro, psallite, psallite: Regi nostro, psallite! quoniam Rex omnis terra Dnus: psallite sapienter. Psalm. 46.*

Benedicat te, Domine, immensitas tua, & supereminens magnitudo tua magnificet te! Ex libello 3. fol. 233.

Repleatur os meum laude: ut cantem gloriā tuam, tota die magnitudinem tuam. Psal. 70.

Regi saeculorum immortalis & invisibili; soli Deo honor et gloria, in saecula saeculorum, Amen. 1. Tim. 1

Omnes gentes plaudite manibus; jubilate Deo in voce exultationis. Psal. 46.

11. *Affectus complacentia in bono increato.*

Erga bonitatem Dei.

C*onfitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in saeculū misericordia eius. Ps. 106.*

Appare mihi, delectatio mea magna, solasium meum dulce: Dominus Deus meus, vita mea, et gloria tota anima mea. Aug. Solil. c. 1.

Laudate Dominum; quia bonus Dominus: psallite nomini ejus; quoniam suave. Psal. 134.

Excelsus super omnes gentes Dominus, & super calos gloria ejus. Psal. 88.

12. Affectus Quietis in Deo.

Erga dulcedinem Dei.

Quam magna multitudo dulcedinis tua Domine, quam abscondisti timentibus te? Psal. 30.

Suavis Dominus universis: miserationes ejus super omnia opera ejus. Psalm. 144.

Creasti nos, Domine, ad te; & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. August.

Absorbeat, Domine, mentem meam ab omnibus qua sub calò sunt ignita & melliflua vis amoris tui; & tibi soli inhaream, solaque tua suavitatis memoria pascar! August.

13. Affectus gratis Stuporis.

Erga Pulchritudinem Dei.

Ecce tu pulcher es, dilecte mi, & decorus? Cant. 2.

Ostende mihi faciem tuam; sonet vox tua in auribus meis: vos enim tua dulcis, & facies tua decora. Cant. 2.

Deus meus, pulchritudo, à quo omnis pulchritudo, quare non amo te; cum pulchritudo

sic rapiat omnium corda ad se! August.

*Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua,
& tam nova! serò te amavi! et tu intus eras,
& ego foris: & ibi te quarebam; & in ista
formosa qua fecisti, ego deformis irruebam.*
August. Solil. c. 31.

*Dilectus meus candidus & rubicundus: de-
lectus ex millibus.* Cant. 5.

14. *Affectus eminentis Imitationis*

Erga Sanctitatem Dei.

S*anctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus
Omnipotens, qui erat, & qui est, & qui
venturus est!* Apocal. 4.

*Non est sanctus ut est Dominus: neque enim
est alius extra te; & non est valis sicut Deus
noster.* 1. Reg. 2.

*Psallite Domino Sancti ejus: & confitemini
memoria sanctitatis ejus.* Psalm. 29.

*Ignis sancte, quam dulciter ardes, quam se-
cretè luces, quam desideranter aduris! Va iis
qui non ardent ex te! Va illis qui non illumi-
nantur ex te!* August. Solil. c. 34.

*Cum sancto sanctus eris, & cum viro inno-
cente, innocens eris.* Psalm. 17.

15. *Affectus Transformationis in Deum.*

Erga Simpliciter & Puritatem Dei.

S*ive vivimus, Domino vivimus: sive mori-
mur, Domino morimur: sive ergo vivimus,
sive morimur, Domini sumus.* Rom. 14.

M 3 Dile-

270. CONSIDERATIONES

Dilectus meus mihi, & ego illi; qui pascitur inter lilia. Cant. 2.

Quisquis, bone JESU, cognoscit te, diligit te, obliviscitur se, & amat te plusquam se; relinquit se, & venit ad te. August. in Solilloq.

Pater, mea omnia tua sunt; & tua mea sunt. Joan. 17.

Rogo, ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te; ut et ipsi in nobis unum sint. Ibidem.

16. Affectus perseverandi in obsequio Dei.

Erga Immutabilitatem Dei.

Quis me separabit à charitate Dei? Tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? Rom. 8.

Deus meus, adjutor meus; & sperabo in eum. Quoniam in te eripiar à tentatione; & in Deo meo transgrediar murum. Psal. 17.

Perfice gressus meos in semitis tuis, ut non moveantur vestigia mea. Psal. 16.

Domine, ut scuto bonae voluntatis tuae coronasti nos. Psalm. 5.

Da mihi, Domine, perseverantem in tuo famulatu voluntatem. Auctor.

17. Affectus filialis Amoris.

Erga Deum, ut est Pater futuri saeculi.

Filii hominum in regimine alarum suarum sperabunt; & inebriabuntur ab ubertate domus

domus tua, & torrente voluptatis tua potabis eos. Psalm. 35.

Ostende te mihi, consolator meus: videam te, lumen oculorum meorum: veni, gaudium spiritus mei: videam te, latitia cordis mei: diligam te, vita anima mea. August. Solil. cap. 1.

Clarifica me tu, Pater, apud te metipsum claritate quam habui prius, quam mundus esset, apud te. Joan. 17.

O Vita sine qua morior! O Veritas sine qua fallor! O Via, sine qua devio! O Salus, sine qua pereor! O Lumen, sine quo in tenebris ambulo! In te solo vivo, & sine te morior. In te aliquid sum, extra te nihil. Granatenlis.

18. *Affectus fruitionis divinae.*

Erga Beatitudinem Dei.

Q*uam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum! concupiscit & deficit anima mea in atriis Domini. Psalm. 83.*

Unam petii à Domino, hanc requiram: ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vita mea. Psalm. 26.

Beati qui habitant in domo tua, Domine! in sacula saeculorum laudabunt te. Ibidem.

Hac requies mea in saculum saeculi: hic habitabo; quoniam elegi eam. Psalm. 13.

LITANIÆ

De Quinquaginta

NOMINIBUS DEI,

*servato ordine, quem in hisce superioribus
Libellis secuti sumus.*

KYrie eleison,
Christe eleison,
Kyrie eleison.

Christe, audi nos.

Christe, exaudi nos.

Pater de cælis Deus, miserere nobis.

Fili Redemptor mundi Deus, miserere nobis.

Spiritus sancte Deus, misere nobis.

S. Trinitas unus Deus, miserere nobis.

Deus Abyssus Divinitatis,

Deus Qui es,

Deus Salus nostra,

Deus Gloria nostra,

Deus Æterne,

Deus Iudex vivorum & mortuorum,

Deus Domine rerum omnium,

Deus Domine Dominantium,

Deus Rex Regum,

Deus Rex sæculorum,

Deus Deorum,

Deus Gubernator noster,

Deus Misericors,

miserere nobis.

Deus

Deus Patiens,
 Deus Longanimis,
 Deus Clemens,
 Deus Spes nostra,
 Deus Vita nostra,
 Deus Protector noster,
 Deus Adjutor noster,
 Deus Susceptor noster,
 Deus Ultime finis omnium,
 Deus Sanctificator noster,
 Deus Redemptor noster,
 Deus Juste,
 Deus Vere,
 Deus Fidelis,
 Deus Illuminator noster,
 Deus Lux nostra,
 Deus Omnipotens,
 Deus Refugium nostrum,
 Deus Benigne,
 Deus Pater noster,
 Deus Provisor noster,
 Deus Sapiens,
 Deus Zelotes,
 Deus Pax nostra,
 Deus Fortitudo nostra,
 Deus Firmamentum nostrum,
 Deus Principium rerum omnium,
 Deus Creator noster,
 Deus Conservator noster,
 Deus Infinite,
 Deus Incomprehensibilis,
 Deus Invisibilis,
 Deus Ineffabilis,
 Deus Immortalis,

miserere nobis.

ALIA ORATIO.

DEUS, qui incomprehensibilem perfectionum tuarum vestigia, tribus digitis sapientiae, potentiae, & bonitatis tuae, creaturis tuis mirabiliter imprimis, concede famulis tuis, ut eos, à quibus infinita misericordiae dignatione, dulcissimo Patris nomine compellari voluisti; ita filiorum sublimitatem agnoscere facias, ut perfectionum tuarum imitatores effecti, perfecti sint, sicut tu Pater noster caelestis perfectus es. Per Dominum nostrum.

Sc.

ALIA ORATIO.

Sancti Nominis tui, Domine, timorem & pariter & amorem fac nos habere perpetuum; quia numquam tua gubernatione destituis, quos in soliditate tuae dilectionis instruis. Per Dominum nostrum **JESUM** Christum Filium tuum, qui tecum vivit, & regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia saecula saeculorum. Amen.

SIT N O M E N
D O M I N I B E N E D I C T U M
E X H O C
N U N C E T U S Q U E
I N S A E C U L U M.

Psalm. 112.

M 6 INDI-

INDICULUS I. RERUM

hoc Opusculo comprehensarum .

LIBELLUS I.

Considerationes Viæ Purgativæ ,
pro Incipientibus .

Prolocutio Auctoris . 10
*Aliud praeambulum, de Oratione, et opti-
mo orandi modo .* 12

PRIMUS PASSUS.

Actus Fidei . *Documentum .* 23
Consideratio de Deo , & Divinitate . 24
Precatio . *Ad Deum & Divinitatem ,* 28
Modus legendi hanc Orationē et sequentes . 29
De Ipso Esse , & Qui Est . 30
Precatio . *Ad ipsum Esse, & Qui est . Ibidem .*
De Deo, ut est Salus nostra . 32
Precatio . *Ad Deum, ut est Salus nostra . Ibidem .*
De Deo , ut est Gloria nostra . 33
Precatio . *Ad Deum, ut est Gloria nostra .* 34
De Aeternitate Dei . 36
Precatio I. *Ad Aeternitatem Dei .* 41
Precatio II *Ad eandem .* 42
Precatio III. *Ad eandem .* 43

SECUNDUS PASSUS.

Actus Timoris . *Documentum .* 45
Consideratio de Deo, ut est *Judex vivorum &
mortuorum .* Ibidem
Precatio I. *Ad Deum Judicem , &c .* 48
Precatio II. *Ad eundem .* 51
*De Domino rerum omnium , Domino domi-
nantium , Rege Regum , &c .* 52

Pre-

Precatio I. *Ad Dominum rerum omnium, Dominum dominantium, &c.* 55

Precatio II. *Ad eundem.* 57

De Deo Governatore. 59

Precatio. *Ad Deum Governatorem.* 60

TERTIUS PASSUS.

Actus Spei. *Documentum.* 63

Consideratio *de Misericordia Dei.* Ibid.

Precatio. *Ad Misericordiam Dei. Seu, Primus Gradus Misericordia.* 64

Secundus Gradus Misericordia. 65

Tertius Gradus Misericordia. 67

De Patientia & Longanimitate Dei. 69

Precatio I. *Ad Patientiam & Longanimitatem Dei.* 71

Precatio II. *Ad eandem.* 72

De Clementia Dei. 73

Precatio. *Ad Clementiam Dei.* 74

De Deo, ut est Spes nostra. 79

Precatio. *Ad Deum, ut est Spes nostra.* 80

TERMINUS VIÆ PURGATIVÆ.

Actus Contritionis. *Documentum.* 83

Consideratio *de Deo, ut est Vita nostra.* 84

Precatio. *Ad Deum, ut est Vita nostra.* 86

De Deo Protectore. 87

Precatio. *Ad Deum Protectorem.* 90

De Deo Adjutore. 91

Precatio. *Ad Deum Adjutorem.* 92

De Deo Susceptore. 93

Fundamentum Contritionis est amor Dei super omnia. 95

Praxis Contritionis. 97

Jaculatoria precatiuncula, fundata in Via Purgativa, ad excitandam Fidem. 100

Ad

<i>Ad excitandum Timorem.</i>	100
<i>Ad excitandam Spem.</i>	101
<i>Ad excitandam Contritionem.</i>	ibid.

LIBELLUS II.

CONSIDERATIONES

Via Illuminativæ,
pro Progredientibus.

D e generali virtutum augmento, deque primis ejusdem augmenti principis.	
Documentum.	103
Consideratio de Deo, ut est Ultimus finis omnium.	105
Precatio. Ad Deum, qui est Ultimus finis omnium.	107
De Deo Sanctificatore.	110
Precatio. Ad Deum Sanctificatorem.	111
De Deo Redemptore.	112
Precatio. Ad Deum Patrem & Filium, expendens beneficium Redemptionis.	113
Horologium SS. Passionis.	116
Precatio alia. Ad eundem, per Sacramenta, velut causam instrumentalem, nostre salutis auctorem.	122
De Justitia Dei.	124
Precatio. Ad Justitiam Dei.	125
De speciali incremento Virtutum Theologicarum.	
Documentum.	128
Consideratio de Veritate et Fidelitate Dei.	129
Precatio. Ad Verit. & Fidelitatem Dei.	131
De	

<i>De Deo Illuminatore & Luce.</i>	132
<i>Precatio I. Ad Deum Illuminatorem & Lucem.</i>	134
<i>Precatio II. Ad eundem.</i>	135
<i>De Omnipotentia Dei.</i>	136
<i>Precatio. Ad Omnipotentiam Dei.</i>	138
<i>De Deo, ut est Refugium nostrum.</i>	139
<i>Precatio. Ad Deum, ut est Refugium nostrum.</i>	140
<i>De Benignitate Dei.</i>	142
<i>Precatio. Ad Benignitatem Dei.</i>	144
<i>De Deo, ut est Pater noster.</i>	145
<i>Precatio. Ad Deum Creatorem & Patrem rerum omnium.</i>	147
<i>De speciali incremento Virtutum Cardinalium.</i>	
<i>Documentum.</i>	150
<i>Consideratio de Deo Provifore Deique Providentia.</i>	Ibidem.
<i>Precatio I. Ad Providentiam divinam.</i>	152
<i>Precatio II. Ad eandem.</i>	154
<i>Precatio III. Ad eandem.</i>	156
<i>De Sapientia Dei.</i>	157
<i>Precatio I. Ad Sapientiam Dei.</i>	158
<i>Precatio II. Ad eandem.</i>	160
<i>De Deo, ut est Zelotes.</i>	161
<i>Precatio. Ad Deum, ut est Zelotes.</i>	162
<i>De Deo, ut est Pax nostra.</i>	165
<i>Precatio. Ad Deum, ut est Pax nostra.</i>	166
<i>De Deo, ut est Fortitudo nostra.</i>	168
<i>Precatio. Ad Deum, ut est Fortitudo nostra.</i>	Ibidem.
<i>De Deo, ut est Firmamentum nostrum.</i>	169
<i>Precatio. Ad Deum, ut est Firmamentum</i>	<i>rum</i>

<i>sum, &c.</i>	170
<i>Jaculatoria precatiuncula, fundata in Via Illuminativa, pro generali virtutum aug- mento.</i>	172
<i>Pro speciali incremento virtutum Theologi- carum.</i>	173
<i>Pro speciali incremento virtutum Cardina- lium.</i>	175

LIBELLUS III.

Considerationes Viæ Unitivæ, pro
Perfectis.

*Cui præmittitur Tractatus de Unione Con-
templativorum cum Deo in hac mortali vi-
ta per sublimissimam operationem intelle-
ctus & voluntatis. Ex l. 2. de Summo Bono.*

PRæmonitio, ad Contemplationis omnique
perfectionis studiosos. 177

CAP. I. Tres modi, quibus Deus in hac vi-
ta creaturis suis, & maximè justis unitur. 179

CAP. II. De alio modo unionis, quo Deus
in hac vita mentibus verè Contemplativorum
conjungitur. 180

CAP. III. Quomodò modus iste unionis
medius sit inter unionem quæ fit in gloria, per
visionem & amorem beatificum; & inter unio-
nem, quæ fit in hac vita, cum auxilio ordinario,
per actum Fidei, Spei, & Charitatis. 182

CAP. IV. Quòd hæc unio Contemplativo-
rum cum Deo consistat in actibus intellectus &
voluntatis. 185

CAP. V. De amore Contemplativorum,
quid sit. 186

CAP.

CAP. VI. De effectibus Amoris Divini . Et
primò quidem de Ecstasi . 187

CAP. VII. De secundo effectu Amoris, qui
est, Unio amantis cum dilecto , & transforma-
tio in dilectum . 190

CAP. VIII. De quarta & quinta Unione
amantis cum dilecto . Quarta quidem, quæ fit
per sublimem Contemplationem: Quinta verò,
quæ fit per quamdam liquefactionem & de-
mersionem in abyssum divinitatis . 192

CAP. IX. Quomodò hæc liquefactio seu
defectio per amorem, dupliciter fieri possit . 195

CAP. X. Quomodò dicantur intrare abyf-
sum divinitatis , & se in illa perdere . 196

CAP. XI. Quomodò in amore sit perpetuus
circulus & motus circularis . 197

CAP. XII. Conclusio . 198

CONSIDERATIONES

Via Unitivæ, pro Perfectis .

Documentum . 201

*Consideratio de Deo, quatenus est primum ve-
rum omnium principium .* 202

Precatio . Ad Deum, rerum omnium, &c. 205

De Deo Creatore . 206

Precatio . Ad Deum Creatorem . 208

De Deo Conservatore rerum omnium . 210

Precatio . Ad Deum Conservatorem, &c. 211

De Infinitate Dei . 212

Precatio . Ad Infinitatem Dei . 215

De Incomprehensibilitate Dei . 216

Precatio . Ad Incomprehensibilitatem Dei . 217

De Invisibilitate Dei . 219

Precatio . Ad Invisibilitatem Dei . 220

De Ineffabilitate Dei . 221

Pre-

<i>Precatio . Ad Ineffabilitatem Dei .</i>	222
<i>De Immortalitate Dei .</i>	223
<i>Precatio . Ad Immortalitatem Dei .</i>	226
<i>De Altitudine Dei .</i>	227
<i>Precatio . Ad Altitudinem Dei .</i>	228
<i>De Immensitate Dei .</i>	229
<i>Precatio . Ad Immensitatem Dei .</i>	231
<i>De Bonitate Dei .</i>	233
<i>Precatio I. Ad Bonitatem Dei .</i>	234
<i>Precatio II Ad eandem .</i>	236
<i>De Dulcedine Dei .</i>	Ibidem.
<i>Precatio . Ad Dulcedinem Dei .</i>	238
<i>De Pulchritudine Dei .</i>	239
<i>Precatio . Ad Pulchritudinem Dei .</i>	241
<i>De Sanctitate Dei .</i>	242
<i>Precatio . Ad Sanctitatem Dei .</i>	243
<i>De Simplicitate & Puritate Dei .</i>	245
<i>Precatio . Ad Simplicitatem & Puritatem Dei .</i>	248
<i>De Immutabilitate Dei .</i>	249
<i>Precatio I. Ad Immutabilitatem Dei .</i>	250
<i>Precatio II Ad eandem .</i>	251
<i>De Deo , ut est Pater futuri seculi .</i>	252
<i>Precatio . Ad Deum , ut est Pater &c .</i>	253
<i>De Beatitudine Dei .</i>	256
<i>Precatio I. Ad Beatitudinem Dei .</i>	258
<i>Precatio II. Ad eandem .</i>	259
<i>Precatiuncula jaculatoria fundata in Via Unitiva , singularum Considerationum affectibus subservientes .</i>	262
<i>Litania de Quinquaginta Nominibus Dei .</i>	272.

INDICULUS II.

Variorum præsidiorum, pro quolibet
statu hominis Christiani.

Primo, pro Deo orando.

PRæambulum de Oratione, & optimo oran-
di modo. 12

Secundo, pro vitæ statu eligendo.

Consideratio de Deo, ut est Salus nostra. 32

Precatio ad eundem. 32

De Deo Adjutore. 91

Precatio ad eundem. 92

De Deo Illuminatore & Luce. 134

Precatio duplex ad eundem. 135

Precatiuncule jaculatoria, pro generali vir-
tutum augmento. 172

Tertio, pro constantia in statu adepto
vel piis propositis.

Consid. de Deo, ut est Fortitudo nostra. 168

Precatio ad eundem. Ibidem.

De Deo, ut est Firmamentum nostrum. 169

Precatio ad eundem. 170

De Immutabilitate Dei. 249

Precatio duplex ad eundem. 251

Precatiuncula jaculatoria, pro speciali vir-
tutum Cardinalium incremento. 175

Quarto, in periculo & occasione
peccandi.

Consid. de Deo, ut est Judex vivorum, &c. 45.

Precatio duplex ad eundem. 46

De Deo Governatore. 59

Pre-

<i>Precatio ad eundem.</i>	60
<i>De Deo, ut est Zelotes.</i>	161
<i>Precatio ad eundem.</i>	162
<i>Precatiuncula jaculatoria, ad excitandum Timorem.</i>	100
Quintò, pro Patientia in adversis, & tempore alicujus tentationis.	
Consideratio de Patientia & Longanimitate Dei.	69
<i>Precatio duplex ad eandem.</i>	71.72
<i>De Deo, ut est Spes nostra.</i>	79
<i>Precatio ad eundem.</i>	80
<i>De Deo Protectore.</i>	87
<i>Precatio ad eundem.</i>	90
<i>Precatiuncula jaculatoria ad excitandam Spem.</i>	101. & 174
Sextò, pro susceptione Sacramentorum, In primis pro Confessione.	
Consideratio de Deo Susceptore.	93
Fundamentum Contritionis.	95
Praxis Contritionis.	97
De Benignitate Dei.	142
<i>Precatio ad eandem.</i>	144
<i>Precatiuncula jaculatoria ad excitandam Contritionem.</i>	101
Deinde pro Communionem & SS. Sacrificio.	
Consideratio de Deo Sanctificatore.	110
<i>Precatio ad eundem.</i>	111
De Deo Redemptore.	112
<i>Precatio ad eundem.</i>	113
De Deo, ut est Pax nostra.	163
<i>Precatio ad eundem.</i>	166
De Dulcedine Dei.	236
<i>Precatio ad eandem.</i>	238

Pre-

<i>Precatiuncula jaculatoria ad excitandam Fidem .</i>	100. & 174
Septimò , pro despicientia rerum omnium caducarum .	
<i>Consideratio de Æternitate Dei .</i>	36
<i>Precatio triplex ad eandem .</i>	41. & seqq.
<i>De Infinitate Dei .</i>	212
<i>Precatio ad eandem .</i>	215
<i>De Immensitate Dei .</i>	229
<i>Precatio ad eandem .</i>	231
<i>Precatiuncula jaculatoria pro incremento Charitatis .</i>	175
Octavò , pro felici morte .	
<i>Consideratio de Deo , ut est Pater noster .</i>	145
<i>Precatio ad eundem .</i>	147
<i>De Deo , ut est Pater futuri sæculi .</i>	252
<i>Precatio ad eundem .</i>	253
<i>De Beatitudine Dei .</i>	256
<i>Precatio duplex ad eandem .</i>	258. & seqq.

INDICULUS III.

Pro Octiduo Exercitiorum spiri- tualium .

Primo die .

C onsideratio de Deo , ut est ultimus finis omnium ,	105
<i>Precatio ad eundem .</i>	107
<i>De Deo , ut est Salus nostra .</i>	30
<i>Precatio ad eundem .</i>	31
<i>De Æternitate Dei .</i>	36

Pre-

Precatio duplex ad eandem.	43. 44
Legatur Praambulium de optimo orandi modo.	12
Secundo die.	
Consideratio de Deo, ut est Iudex vivorum & mortuorum.	45
Precatio duplex ad eundem.	48. 51
De Domino rerum omnium, Domino dominantium, &c.	52
Precatio duplex, ad eundem.	55. 57
De Deo Gubernatore.	59
Precatio ad eundem.	60
Tertio die.	
Consideratio de Misericordia Dei.	63
Precatio triplex ad eundem.	64. 65. 66. 67.
De Deo, ut est Spes nostra.	79
Precatio ad eundem.	80
De Deo Susceptore.	93
Fundamentum Contritionis.	95
Praxis Contritionis.	97
Quarto die.	
Consideratio de Deo Sanctificatore.	110
Precatio ad eundem.	111
De Deo Redemptore.	112
Precatio ad eundem.	113
De Justitia Dei.	124
Precatio ad eundem.	125
Horologium SS Passionis.	116
Quinto die.	
Consideratio de Deo, ut est Refugium nostrum.	139
Precatio ad eundem.	140
De Benignitate Dei.	142
Precatio ad eundem.	144

<i>De Deo , ut est Pater noster .</i>	145
<i>Precatio ad eundem .</i>	147

Sexto die .

<i>Consideratio de Deo Provisore , Dei que Pro- videntia .</i>	150
--	-----

<i>Precatio triplex ad eandem .</i>	152. & seqq.
-------------------------------------	--------------

<i>De Deo , ut est Zelotes .</i>	161
----------------------------------	-----

<i>Precatio ad eundem .</i>	162
-----------------------------	-----

<i>De Deo , ut est Firmamentum nostrum .</i>	169
--	-----

<i>Precatio ad eundem .</i>	170
-----------------------------	-----

Septimo die .

<i>Consideratio de Bonitate Dei .</i>	233
---------------------------------------	-----

<i>Precatio duplex ad eandem .</i>	234 236
------------------------------------	---------

<i>De Dulcedine Dei .</i>	ibid.
---------------------------	-------

<i>Precatio ad eandem .</i>	238
-----------------------------	-----

<i>De Sanctitate Dei .</i>	242
----------------------------	-----

<i>Precatio ad eandem .</i>	243
-----------------------------	-----

Octavo die .

<i>Consideratio de Immutabilitate Dei .</i>	249
---	-----

<i>Precatio duplex ad eandem .</i>	250.251
------------------------------------	---------

<i>De Deo , ut est Pater futuri saculi .</i>	252
--	-----

<i>Precatio ad eandem .</i>	253
-----------------------------	-----

<i>De Beatitudine Dei .</i>	256
-----------------------------	-----

<i>Precatio duplex ad eandem .</i>	258.259.
------------------------------------	----------

F I N I S .

*Noi Refformatori dello Studio
di Padova.*

HAuendo veduto per Fede del Padre Inquisitore nel libro intitolato *Leonardi Lessij è Societate Iesu, Quinquaginta Considerationum de Nominibus Dei, &c.* stampato in Colonia; non vi essere cosa contro la Santa Fede Catholica, come parimente per attestato del Segretario nostro contro Prencipi, e buoni costumi, concediamo licenza ad Andrea Giuliani, e Giouanni Cagnoni di poterlo ristampare, offeruando gli Ordini, &c.

Data dal Magistrato li 24. Nou. 1677.

§ *Battista Nani Can. Proc. Ref.*

§ *Leonardo Pesaro Proc. Ref.*

Lodouico Franceschi Seg.

